ଶ୍ରୀ ଦଶରଥ ସାମଲ

ସମାନ୍ତର

ସମାନ୍ତର

ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚମୀ—୧୯୫୪

ଲେଖକ—

ଶ୍ରୀ ଦଶରଥ ସାମଲ

ପ୍ରକାଶକ—

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶନୀ

ଓଡ଼ିଆ ବଜାର, କଟକ—୧

ମୁଦ୍ରାଙ୍କନ—

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀନାଥ ଚାଟର୍ଜୀ

ମୁଦ୍ରଣ—

ଶ୍ରୀ ମହେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର

ଗଣପ୍ରକାଶନୀ ପ୍ରେସ୍, କଟକ-୧

ପରିବେଷକ—

ଆଧୁନିକ ପ୍ରକାଶନୀ—

୬୦ ଲିଙ୍କ ରୋଡ଼, କଟକ-୧—

ଅଗ୍ରପ୍ରକାଶ—

ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀ—୧୯୫୯

ସଂଖ୍ୟା—

ଏକ ହଜାର

ମୂଲ୍ୟ—

ଏକ ଟଙ୍କା ୨୫ ନୂଆ ପଇସା

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ନରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଓ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଉପେନ୍ଦ୍ର କୁମାର [illegible]

[illegible]...........

—ଭଗୀରଥ

ଶେଫାଳୀ ।

ଷୋଳ ସତର ବର୍ଷ ବୟସର ଝିଅଟିଏ । ହାଇସ୍କୁଲରେ ତିନୋଟି ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ ପଢି, ପଢ଼ା ବନ୍ଦ କରିଛନ୍ତି । ଘରେ ରହି ଖାଲି ବହି ପଢୁଛନ୍ତି । କବିତା ଲେଖୁଛନ୍ତି । ପତ୍ର ପତ୍ରିକାକୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ପଠାଉଛନ୍ତି ।

ମଫସଲ ଗାଁ । ବହି ପଢିବାକୁ ତାକୁ ପ୍ରଚୁର ମିଳେନି । ସହରକୁ କେହି ଯେବେ କେବେ ଆସନ୍ତି, ତାଙ୍କର ହାତରେ ସେ ବହି କିଣିବାକୁ ବରାଦ କରେ । ଉପନ୍ୟାସ, ଗଳ୍ପ ଆଉ କବିତା ବହି ଆସେ । ସେ ପଢ଼େ । ମଫସଲ ଜୀବନର ଅଳସ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ତା'ର ଏଇମିତି କଟେ ।

ଦିନ ଯାଏ.........

ଶେଫାଳୀ, ପ୍ରଥମେ ଛୋଟ ପିଲାଟିଏ ହୋଇଥିଲା । ବେଣୀ ଛଡ଼ ଫ୍ରକ୍ ପିନ୍ଧି ଗାଁର ବାଳିକା ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିଲା । ବାଳିକା ସ୍କୁଲର

ପଢ଼ା ଛାଡ଼ ସେଠି ମାଇନର ବ ପଢିଲା । ମାଇନର ପରେ ମାଟ୍ରିକ । ମାଟ୍ରିକୁଲେସନ ଶ୍ରେଣୀର ତଳେ।ଟି ଶ୍ରେଣୀ ପଢି ସାରିଲା ପରେ, ବାପା ତା'ର ପଢ଼ା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ସେଇଦିନ ଠାରୁ ସେ ରହିଲା ଘରେ ।

ପିଲାଦିନେ ଫ୍ରକ୍ ପିନ୍ଧି ଗାଁ ସଡ଼କରେ ବେଣୀ ଛାଡ଼ି ସେ ଯାଉଥିଲା । ଅନେକ ବାଳିକା ସାଙ୍ଗ ତା'ର ଥିଲେ । ସେଇ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଲତା, ସୁମତୀ, ମୈଥିଳୀ—ଏଇମାନେ ତା'ର ଥିଲେ ବେଶୀ ସାଙ୍ଗ, ସ୍କୁଲକୁ ଗଲାବେଳେ ନିଜେ ନିଜେ ସବୁ ଡ଼କାଡ଼କି ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ।

ଲତା, ସୁମତୀ, ମୈଥିଳୀ ଆଉ ଶେଫାଳୀ ଭିତରୁ ସେଇ ଥିଲା ଟିକିଏ ସୁନ୍ଦରୀ । ଲତା ସାବନା; ସୁମତୀର ଟିକିଏ ବଡ଼ ମୁହଁ । ମୈଥିଳୀ ଥିଲା ଟିକେ ଦାନ୍ତୀ । ଶେଫାଳୀ ଶ୍ରେଣୀରେ ଭଲ ପଢ଼େ । ଏମାନେ ତା'ଠାରୁ ପରୀକ୍ଷାରେ କମ୍ ନମ୍ବର ବି ରଖନ୍ତି । ତେଣୁ ଏମାନେ ଶେଫାଳୀ ପ୍ରତି ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ।

ଉଏ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର କଥା·····

ଏଇ ଗ୍ରାମଗଣଯାକ ଆସି ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପୁଣି ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଏଗାର କି ବାର ବୟସ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ, ଶେଫାଳୀ ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁ ଛାତ୍ର କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଉପରେ ପଢ଼ୁ ବି କଥାର ଖିଅ କାଢୁଛନ୍ତି । ଦିନେ ସେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିଲେ, ତା'ର କାରଣ ବି ପଚାରି ବସନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି କେହି ପଚାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେମାନେ ତେର ଚଉଦରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଆଖିରେ, ଦେହରେ ଲାବଣ୍ୟ ଉଛୁଳିଲା । କଥାରେ, ଚାଲିରେ କଳା ଫୁଟିଲା । ଶେଫାଳୀ ଆଉ ଏ ସମସ୍ତେ ପାଦ ଟିପି ଟିପି ଚାଲିଲେ । ଅଳପ ଅଳପ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ । ଆପଣାକୁ ସୁନ୍ଦର କରିବା ପାଇଁ ସାଧ୍ୟ ମତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ପଢ଼ା ବନ୍ଦ ରହିଲା ସେଫାଳୀର ।

କିନ୍ତୁ ଲତା, ସୁମତି ଆଉ ମୈଥିଳୀ ବେଶୀ ବେଶୀ ପଢ଼ିଲେ । ମାଟ୍ରିକ, ଆଇ:ଏ: । ସେ କିନ୍ତୁ ରହିଲା ସେଇଦିନୁ ଘରେ ।

ଶେଫାଳି ସକାଳୁ ଉଠେ । ଆଖି ଧୋଇ ବାହାରକୁ ଚାହେଁ । ଦେଖେ, ସକାଳ ଆସିଯାଇଛି । ପୂର୍ବ ଆକାଶ ନାଲି ପଡ଼ି ଆସୁଛି । ଗାଁର ବହୁ ଲୋକେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଉଠି ନାହାନ୍ତି- ସକାଳର ସେଇ ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ଭିତରେ ଶେଫାଳି ଚାହେଁ ଆପଣାକୁ, ଆପଣାର ଦେହ ଆଉ ମୁହଁକୁ । ମନ ଭିତରେ ତା'ର କେତେ ଆଶାର କୁଆର ଆସେ । ଖରା ମାଡ଼ି ଆସେ । ସେଇ କୁଆରିଆ ଭାବନା ତା'ର ବନ୍ଦ ହୁଏ ।

ଖରାବେଳେ ସେ ବହି ପଢ଼େ । ଠିକ୍ ପରି ବହି ଭିତରେ ସେ ଲାଗିଯାଏ । ଖରାବେଳ ଯାଏ । ସଂଧ୍ୟା ଆସେ । ଖରାବେଳେ ପଢ଼ିଥିବା ବହିଗୁଡ଼ିକର ଘଟଣା ମନ ଭିତରେ ତା'ର ଘୁରେଇ ବୁଲେଇ ହୁଏ ।

ସଂଧ୍ୟାର ଆକାଶକୁ ଚାହେଁ । ଅଳ୍ପ କେଇଟି ତାରା ବଡ଼ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଆକାଶର ଛାତିରେ ଦିଶନ୍ତି । କାହିଁ କେଉଁଠି ଅଂଧାର ତାଙ୍କ ଗାଗେ ହାତ ଦେଇ ମାଡ଼ି ଆସେ ।

ସେଇ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସେଇ କେଇଟି ତାରାକୁ ସେ ଗୃହେଁ । ମନ ସତେ ଅବା ତା'ର ଉଦାସ ହୋଇ ଉଠେ । ଘରକୁ ଫେରେ । ଉଦାସ ମନକୁ ନେଇ ଘରକାମରେ ତା' ନିଜର ମା'କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମସ ରାତରେ, ଜହ୍ନ ଚକ୍‌ଚକ୍‌ ହୁଏ । ସେଇ ଜହ୍ନକୁ ବ ସେ ଗୃହେଁ । ସେଇ ଗୋଲା ଜହ୍ନକୁ ବାର ବାର ଆଖି ମେଲି ଗୃହେଁ । ଘର ଭିତରର ଝରକା ଦେଇ ଗୃହେଁ । ପୁଣି ସେଠୁ ଫେରି ଆସେ । ଦାଣ୍ଡରେ ଦେଖେ ଜହ୍ନକୁ ଅତି ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ।

ପୁଣି କେଉଁ ଦିନ ମେଘ ଘୋଟି ଆସେ । ସବୁ ଯେମିତି ଅନ୍ଧାର ଦିଶେ । ପବନ ପିଟେ । ଝୁ ଝୁ ହୋଇ ବର୍ଷା ପଡ଼େ । ବିଜୁଳୀ ମାରେ । ଘର ଭିତରେ ଚୁପ୍ ଶୋଇରହି କାନ ଭିତରେ ହାତ ଦିଏ । ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ ବର୍ଷା ତାକୁ କନ୍ତୁ ।

ଶେଫାଳି ଆକାଶର ତାରାକୁ ଭଲ ପାଉଛି । ଶୁକ୍ଳ ତଥିର ଜହ୍ନକୁ ଅନାଉଛି । ମେଘ ଅନ୍ଧାର ରାତି ବ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗୁଛି ।

କାହିଁକି ଭଲ ଲାଗୁଛି ତାକୁ ? ତା'ର ଭିତରେ କଣ ପାଏ ସେ କେଜାଣି ? ବର୍ଷା, ଜହ୍ନ, ସନ୍ଧ୍ୟା, ସକାଳ ଆଉ ମିଠି ମିଠି ତାରା ଭିତରୁ କି ଆମୋଦ ପାଏ ସେ ? ଜାଣି ହୁଏନା । ନିଜେ ନିଜେ ସେ ଏସବୁ ଉପଭୋଗ କରେ । କେତେବେଳେ ମନର ହରିଣୀ ତା'ର କାନ୍ଦେ । କେତେବେଳେ ଅବା କୁଦି କୁଦି ଫେରି ଆସେ ପୁଣି ଆପଣା ଜାଗାକୁ ।

ଶେଫାଳୀର ଦିନ ଯାଏ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ।

ସେଇ ଗାଆଁରେ ତା'ର ଘର । କଲେଜରେ ବି: ଏ: ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢେ ।

ଗାଆଁରେ ଭାରି ପ୍ରଶଂସା ସୁରେନ୍ଦ୍ରର । ତାଙ୍କ ଗାଁରେ କେତେ ଗଠନମୂଳକ କାମ ସେ କରେ । ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଆସିଲେ ଗାଁର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କେତେ ସଭା ସମିତି ସେ ଡାକେ । ପାଠାଗାରର ବାର୍ଷିକ ସମ୍ମିଳନୀ ପାଇଁ କେତେଆଡୁ କେତେ ଲୋକ ଆଣି ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଏ । ବନ୍ୟା ବେଳେ ସଡକ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲେ, ଗାଁ ଟୋକାଙ୍କୁ ଆଣି, ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧେ । ବୁଢ଼ା ବୁଢୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣି ପାଖରେ ବସାଏ । ଦେଶ ବିଦେଶ ଖବର ସେ କହି ଗୁଲେ ।

ତେଣୁ ସେ ଗାଁରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଦରର ପାତ୍ର ।

ଏଇ ସୁରେନ୍ଦ୍ର—ସେତେବେଳେ ହାଇସ୍କୁଲର ଥିଲା ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର । ସେଇଠି ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ଡ଼ିବେଟିଂ ସୋସାଇଟିରେ ସେ କେତେ ଯୁକ୍ତିମୂଳକ ବକ୍ତୃତା ଦେଉଥିଲା । ସେଇଦିନୁ ତା' ଜୀବନର ସବୁ ବିକାଶ ଯେମିତି ଜଣା ପଡୁଥିଲା ।

ଶେଫାଳୀ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ରୀ ।

ଯେତେବେଳେ ଏଇସବୁ ଡ଼ିବେଟ ପ୍ରଭୃତିର ଆୟୋଜନ କରାଯାଏ, ଶେଫାଳୀ ବି ଅଂଶ ନେଉଥିଲା ସେଥିରେ । ସେଇ

ହାଇସ୍କୁଲରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ ନା ଏମିତ କ'ଣ ଗୋଟିଏ ଥିଲା । ପ୍ରତି ଶନିବାର ଦିନ ଶେଫାଳୀ ତା' ଲେଖା ନେଇ ସେଠି ପଢ଼ୁଥିଲା । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲେ । ଏମିତ ଏମିତି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀର ହାଇସ୍କୁଲ ଜୀବନ ଗୁଳି-ଥିଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମାଟ୍ରିକ୍ ପଢ଼ିସାରିଲା ପରେ କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲା ।

ଶେଫାଳୀର ଦାଶମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ପଢା ରହିଲା ।

ସେଇ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ଏଇ ଶେଫାଳୀ ତା'ର ମନ ଭିତରେ ଭଲ ପାଇ ବସିଥିଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ । ଆଉ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବି ଶେଫାଳୀକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲା ।

କଲେଜରେ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଘରକୁ ଆସେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀ କେତେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହେ—'ଶେଫାଳୀ, ତୋ କବିତା ମୁଁ ଅମୁକ ପତ୍ରିକାରୁ ପଢ଼ିଥିଲି । ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା । ମୋ ସାଙ୍ଗ ସାଥିଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇଲି, ସମସ୍ତେ ଭଲ କହିଲେ ।'

ଶେଫାଳୀ ହସେ, ନିଜ କବିତାର ପ୍ରଶଂସାରେ ଗୁଡିଏ ତା'ର ଫୁଲି ଉଠେ । ତା' କବିତା, କଲେଜର ସୁରଭାଇ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପଢ଼ା ଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବି, ନାକ ଅଗ ତା'ର ଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠେ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀ—ସେଇ ଗାଆଁର ସତେ ଯେପରି ମଣି-କାଞ୍ଚନ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଗାଁର ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାମ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଶେଫାଳୀ ତା' ସହ ବି ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରେ । ତେଣୁ ଶେଫାଳୀ ବି ଥିଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସହ ପ୍ରଶଂସାର ପାତ୍ରୀ । ଏଇମିତି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀର ସମ୍ପର୍କ ଦିନକୁ ଦିନ ଘନିଷ୍ଠ ହେଉଛି ।

ଶେଫାଳୀ ଘରୁ ଥାଇ ଚିଠି ଲେଖେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପାଖକୁ—"ମୋ ପାଇଁ ଅମୁକ ବହି ଆଣିବ ସୁରଭାଇ । ନୂଆ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ-ଥିବା "ବଧୂବରଣ" ଉପନ୍ୟାସ ପଠାଇବ । ଗାଁକୁ କେବେ ଆସିବ ? ତମ ଚିଠି ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲି ।"

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଲେଖେ—'ଡାକରେ ତୋ ବରାଦ ବହି ପଠାଇଲି । ଡେରି ହୋଇଗଲା ବୋଲି ମନରେ କିଛି ଭାବିବୁନି । ମନେ ରଖିଥିବୁ । ଘରକୁ କେବେ ଯିବି, ପରେ ଲେଖିବି । ଆଜି ଆ—'

ଥରେ । କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ହେବାକୁ ଆଉ ଦୁଇ ଦିନ ଅଛି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପୂଜା ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଆସିଛି ।

ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀ ମହାଦେବ ମଣ୍ଡପରେ ବସିଛନ୍ତି । ମଣ୍ଡପର ଆଗକୁ ବଡ଼ ପୋଖରୀ । ଅସୁମାରି କଇଁଫୁଲର କଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି ।

ଆକାଶ ଗୋଛରେ ଜହ୍ନ । ନୀଳ, ଡେଉ ଖେଳୁଥିବା ଆକାଶ । ପାଖରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—'ଶେଫି ! କଲେଜରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ତୋ କଥା ମୋର ଭାରି ମନେ ପଡ଼େ । ଦିନେ ଦିନେ ଏଇମିତ ଜହ୍ନ ପଡ଼ରେ, ହଷ୍ଟେଲର ଝରକା ଖୋଲି ମୁଁ ଏଇ ଜହ୍ନକୁ ଚାହେଁ । ବନ୍ଧୁଗୁଡ଼ାକ ଖୋଲି ହୋଇ

ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ସରଗର ସେଇ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ମୁଁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଚାହେଁ, ଦେଖେଁ, ଅନୁଭବ କରେଁ । ସେଇ ଚନ୍ଦ୍ର ଭିତରେ ଯେମିତି ତୋ ମୁହଁ ଲୁଚି ଲୁଚି ମୋ ସହ ଲୁଚକାଳି ଖେଳେ । ଆଉ ଦିନେ ଦିନେ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲ ଛାଡ଼ି, କଲେଜ ପଡ଼ିଆକୁ ଏକାକୀ ପଳାଇ ଆସେ । କଲେଜ ପଡ଼ିଆର ସେଇ ଘାସ ଗାଲିଚା ଉପରେ ମୁଁ ମୋ ହାତଏଲ୍ ପାରି ଶୋଇପଡ଼େ । ପୁଣି ଦେଖେ ସେଇ ଚନ୍ଦ୍ର—ସେଇ ମୁହଁ । ଆମ ଭଲ ପାଇବା ଏଇ ଶରତ୍ ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଶୁଭ୍ର ହେଉ, ସଫେଦ୍ ହେଉ ।'

ଶେଫାଳୀ କହେ—'ଶୁଣିବ ସୁର ଭାଇ ; ଠିକ୍ ତମରି ପରି ମୁଁ ବି ଅନୁଭବ କରେଁ । ସଂଧ୍ୟା ବେଳେ ଆକାଶର ତାରାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁ । ରାତିର ଅନ୍ଧାରରେ, ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଯେଉଁଠି ଦେଖା ହୁଏନି, ସେଇ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ତମରି ମୁହଁ ଜୁଳୁ ଜୁଳୁ ହୋଇ ମୋତେ ଦିଶେ, ଆଉ ଜହ୍ନ ପକ୍ଷର ରାତି—ଆଃ ମୁଁ ଆଉ କହି ପାରିବିନି ସୁର ଭାଇ ।'

ଶେଫାଳୀ ଘୁଞ୍ଚି ଆସେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପାଖକୁ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତା'ମୁଣ୍ଡ ଖେଳି ଆଉଁସି ଦିଏ । ସ୍ନେହ, ମମତା ଅଜାଡ଼ି ଦିଏ ।

ଆଉ ଦିନେ । କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପରଦିନ ରାତି । ଆକାଶରେ ଗଢ଼ ମାରି ଜହ୍ନ ଆସିଛି । ମହାଦେବ ପୋଖରୀର ଅଳୁମାଳୀ କଇଁକଢ଼ ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଛି । କୁଆଁରୀ ପୁନେଇଁର ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ଗାଁ ଝିଅ ଫୁଲ ଆଉ ଦଠକୁ ଛୁଞ୍ଚେଇ ମିଞ୍ଚେଇ ଅଡୁଆ କରିଛନ୍ତି ।

ସେଇ ମଣ୍ଡପରେ ପୁଣି ବସି ଛନ୍ତି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଓ ଶେଫାଳୀ ।

ଶେଫାଳୀ କହିଲା—'କେତେଦିନ ଏଇମିତି, ଏଇ ଭଲ ପାଇବାର ବନ୍ଧନରେ ଆମେ ବାନ୍ଧି ହୋଇଥିବା ? ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ତମେ କ'ଣ କିଛି ଭାବୁନା ? ଦିନେ ହେଲେ ତ ତମେ ଭବିଷ୍ୟତ

କଥା ମୋ ଆଗରେ କହୁନା ? ଦୂର ହେଲେବି ସୁନ୍ଦର ବୋଲି କହି କହି ମତେ ଭଣ୍ଡୁନା ତ ସୁରଭାଇ ?'

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହେ—'ଶେଫି, ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କିଛି ମୁଁ ଏବେ ଭାବିନି; ଭାବିବାର ବି କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ଏଇ ସ୍ନେହ, ଏଇ ମମତାକୁ ଆମେ ଜୀବନ ଭରି ଆମ ଭିତରେ ସାଇତି ରଖିଲେ ତ ହେଲା !'

ଶେଫାଳୀ କହେ—'କେମିତି ସାଇତି ରଖିବା ? ବାହା ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସିନା ଆମେ ଏକାଠି ବୁଲୁଛନ୍ତି, ବସୁଛନ୍ତି, ମନ ଇଚ୍ଛା ଗପୁଛନ୍ତି, ମନ ଭିତରର ସ୍ନେହ ଉଜୁଡ଼ାଉଜୁଡ଼ ହେଉଛନ୍ତି । ଆମ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ଆମ ଉପରେ ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ବୋଲି ସିନା ଆମେ ନଦୀକୂଳରେ ବସି ଏତେ କଥା ଗପି ପାରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାଲି ଯେତେବେଳେ ଏଇ ବୟସର ସୁଅ ବଢି ଚାଲିବ, ସେତେବେଳେ ମୋ ପାଇଁ ଖୋଜାଯିବ ପାତ୍ର । ଆଉ ତମ ପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ହେବ ପାତ୍ରୀଟିଏ । ସେତେବେଳ ପାଇଁ କିଛି ବାଟ ପରିଷ୍କାର କରୁଛ ନା ନାହିଁ ?'—

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହେ—'ବୁଝିଲି ଶେଫି, ତୁ ଗୋଟେ ଆଜ ଏମିତି ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଛୁ, ଯାହାର ମାନେ ଆମର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ । ବିବାହ ନ କରି ଜୀବନଭରି ଆମେ କ'ଣ ଏଇ ସ୍ନେହ ଆଉ ମମତା ବାଆନ୍ତ କରିପାରିବା ନି ? ସବୁ କରି ପାରିବା । ବିବାହର ଖୋଳପା ପିନ୍ଧି ଆମେ ସ୍ୱାମୀ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ନାଆଁରେ ଦୁନିଆଁରେ କାହିଁକି ଜଣାପଡ଼ିବା ? ଏଇ ସ୍ନେହ, ଏଇ ମମତା ନେଇ ଆମେ ରହୁଥିବା ଜଣେ ଜଣକଠାରୁ ଠିକିଏ ଦୂରରେ । ସେଇ 'ଠିକିଏ ଦୂରତ୍ୱ'ର ବ୍ୟବଧାନ ଆମ ଭଲ ପାଇବାର ବନ୍ୟାରେ କେମିତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ସେଇ ସ୍ନେହ ଆଉ ମମତାକୁ ସମ୍ବଳ କରି ଆମେ କ'ଣ ବଞ୍ଚି ପାରିବାନି ଦୁନିଆରେ ?'

ଶେଫି କହେ, 'ସବୁ ବୁଝିଲି । କିନ୍ତୁ ବାପା ବୋଉ ଯେତେବେଳେ ଆମର ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇ ପାତ୍ର-ପାତ୍ରୀ ନିର୍ବାଚନ କରିବେ, ଆଉ ଜବାବ ପାଞ୍ଚ ସାତ ବର୍ଷ ଯାଏ ବଡ଼ ବାହାଘର ଆୟୋଜନ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଆମେ କ'ଣ କରିବା ?'

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହେ—'ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛୁ କାହିଁକି ଶେଫି, ବେଳ ଯେତେବେଳେ ଆସିବ, ତା'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମେ କରିବା । ଆଜିନୁ ଏମିତି ହେଲେ କ'ଣ ଚଳିବ ?'

ଦୁହେଁ ଗପ ମେଲନ୍ତି । ଗପ ସରିଲେ ଆପଣାର ଘରକୁ ଫେରି ଆସନ୍ତି ।

ଅଂଜଳୀ—ବୟସ ଷୋଳ କି ସତର ଭିତରେ । କଲ୍ୟାଣପୁର ଗାଁରେ ତା'ର ଘର ।

ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ପଢ଼ା ବନ୍ଦ କରି ଏବେ ଘରେ ରହୁଛି । ନିମ୍ନ-ପ୍ରାଥମିକ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହୋଇଛି ।

ଅଂଜଳୀ—ଅଳ୍ପ ଡେଙ୍ଗୀ, ପାତଳୀ, ଟଣା ଟଣା ଭୂରୁ; କାନ ଯାଏଁ ଲମ୍ବିଛି । ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣ । କଥା କହିଲା ବେଳେ ମୋଟା ମୋଟା ଦୁ'ଫାଳ ଓଠରେ ହସ ତା'ର ଗଜୁରି ଉଠେ ।

ଘରେ ତା'ର ବୁଢ଼ୀ ମା'—ବାପା ନାହିଁ, ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହୋଇ ଯାହା ଦି'ପଇସା ପାଏ, ମାଆକୁ ଦିଏ । ଘରେ ଜମି ଅଛି । ସୁଖରେ ମା' ଆଉ ଝିଅ ଚଳନ୍ତି—

ସେଇ ଗାଁରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଘର ।

ଆଇ. ଏ. ପଢ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କ'ଣ ଗୁକିରି କରେ ସେ ।

ଅଂଜଳୀ ପ୍ରତି ପିଲବେଳେ ତା'ର ଭାରି ମମତା ଥିଲା । ପିଲ ଦିନେ ସେ ଦୁହେଁ ଭାରି ସଙ୍ଗସାଥି ଥିଲେ । ପିଲ ଦିନର ବୋହୁ-ବୋହୁକା ଖେଳରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବର ସାଜେ; ସେ ନୋଆଁ ହୁଏ । ଆଉ ଅନ୍ୟ ପିଲସବୁ ବର କନ୍ୟାଙ୍କର ମୁରବି ହୁଅନ୍ତି । ବାହାଘର ସରେ । ଦାନ୍ତ ମେଲାଇ ଏଗଡିଏ କଣରେ ହେଁସ ଆଚଳା ଦେଇ ଛୋଟିଆ ଅନ୍ଧାରିଆ ଘରଟେ ତିଆରି ହୁଏ । ଗାଁ ବୋହୁ ଯେମିତି ନୂଆ ହୋଇ ଶଶୁ ଘରକୁ ଆସିଲେ ଚୁ ଚୁ କରନ୍ତି, ଅଂଜଳୀ ସେଇମିତି କରେ । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଘରଭିତରକୁ ପଶିଯାଏ । ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଦୁହେଁ କେତେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତି ।

ସେଇ ଦିନରୁ ସେ ଦୁହିଙ୍କର ଭାରି ସଙ୍ଗ, ଭାରି ମମତା ।

ଦିନ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଗଲା । ଏମାନେ ବଢ଼ିଲେ, ମଣିଷ ହେଲେ, ପାଠ ପଢ଼ିଲେ । ପିଲାବେଳର ଚପଳତା ମନ ଭିତରୁ ତାଙ୍କର କଟି କଟି ଗଲା । ହେଲେ ପିଲାଦିନର ସେଇ ମିଛିମିଛିଆ ଖେଳ ଘରେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ଆନ୍ତରିକତା ଦେଇ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଥିଲେ, ବୟସ ବଢ଼ିଲେ ବି ସେଇ ଭାବ କେମିତି ଗୋଟେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ଜାଗି ରହିଲା । ସେଇ ଭାବ ବୋଧେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ଆକୃଷ୍ଟ କରାଇଲା ।

ବୟସ ବଢ଼ିଲା । ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଆଖିରେ ଅଂଜଳୀ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶିଲା । ଅଂଜଳୀ ଆଖିରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବରୁଣର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମେଲିଲା ।

ଏତେଶୁ ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି : ଛାଡ଼ି ଦେବା ନେବା ଚାଲିଛି ।

ଥରେ, ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆସିଛନ୍ତି ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ।

ସଂଜ ନଇଁ ଆସିଛି । ଗାଁର ମଥାନ ଭେଦ ଧୂଆଁ ଉଠିଲାଣି । ଅଂଜଳୀ ଆଉ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଖରଚୁଆଁ ନଈକୂଳେ ବସିଛନ୍ତି ।

ଅଂଜଳୀ କହିଲା 'ଦେବ ଭାଇ, ମେ ତ ବାହାଘର କରିଦେବା-ପାଇଁ ବୋଉ ଆଜକାଲି ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲାଣି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ମନା କରୁଛି, ସେ କହୁଛନ୍ତି, ନାଇଁ; ମୋ ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ତୁଟାଇ ଦେଲେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବ । ଝିଅ ଜନମ ତ ପରଘରକୁ । ଆଉ କେତେ ରଖିବ କାହିଁକି ? ସେତେବେଳେ ମୋର କ'ଣ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଦେବଭାଇ ଜାଣ, ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ମୋ ମନକଥା ସଫା କହିଦେବାକୁ ତା' ପାଖରେ । କିନ୍ତୁ କହି ପାରେନା । ମୋ ଉପରେ କି ଧାରଣା ନେଉଛନ୍ତି ସେ ଜାଣ ? ମୋ ଭଳି ଝିଅ ଏ ଗାଁରେ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଭାରି ଗର୍ବ କରେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରେ କହେ । ତେଣୁ ମୁଁ ପଦେ ତା' ପାଖରେ ମୋ ମନକଥା ଖୋଲି ଦେବି, କ'ଣ ସେ ଭାବିବ ?'

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କ୍ଷଣେ, ଅଂଜଳୀର ବାହାଘର କଥା ଶୁଣି ମନ ତା'ର ଠିକ୍ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ସତେ ଅବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା'ର ଚଢ଼ଙ୍କ ପଡ଼େ । ଭବିଷ୍ୟତର ଅନ୍ଧକାର ଦିଶେ ।

ଅଞ୍ଜଳୀ ତା'ର ସବୁ । ପିଲାଦିନରୁ ତା' ପ୍ରତି ତାର କେତେ ସ୍ନେହ, କେତେ ମମତା । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ଅଞ୍ଜଳୀ ଯେତେବେଳେ ତା'ର ମନେ ପଡ଼େ, ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳ, ସେ ଭୁଲିଯାଏ । ଘରକୁ ଆସିଲେ, ତାକୁ ଠିକଏ ନ ଦେଖିଲେ ମନଟା ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହେନା । ଘରକୁ ଆସିଲେ, ବସ୍ ଆଉ ଟ୍ରେନର ଗତି ଭିତରୁ ସେ ଭାବେ ତା'ରି କଥା । ସେଇ ଅଞ୍ଜଳୀର କଥା । ତେଣୁ ତା' ବାହାଘର କଥା ଶୁଣିବାକୁ ତା'ର କିପରି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିବ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—'ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ନି ଅଂଜଳୀ, ମନ ଯାହା ଚାହୁଁଥିବ, ସେଇଆ ହେବ । ଆଉ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ, ଯେତେ ଆସୁଛି ଆସୁନ୍ତୁ ବୋଉ ତତେ ନିଶ୍ଚୟ ପଚାରିବ । ତୁ ତା' ମତାମତ ଲୋଡ଼ିବ । ତୋ ମତ ଲୋଡ଼ା ହେଲେ, ତୁ ତ ମନା କରିବୁ । ଚିନ୍ତା କ'ଣ ?'

ଅଂଜଳୀ କହେ—'ତମକୁ ବୋଉ ଡ଼ାକିବ ; ଭଲ ମନ୍ଦ ପଚାରିବ । ସବୁ ବୁଝି ଶୁଣି ମନକୁ ତାର ଗଲେ ହୁଏତ ସେ ଜବାବ ଦେବ ।'

ଏଇମିତି ଦିନ ଯାଏ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଡୁଛି ।

ବାପା, ବୋଉ ତାକୁ ବିବ୍ରତ କରୁଛନ୍ତି । ଘରକୁ ଲୋକ ଆସିଲେ, କେତେ ଘରବର ଦେଖା ଆସନ୍ତି । ତାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଡାକନ୍ତି, ଦେଖନ୍ତି, ଚେହେରାରେ ତା'ର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି । ଯାଣି ଯୌତୁକ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନ୍ତି ।

ବାପା ଡାକନ୍ତି ଦେବ, ମୁଁ ଜବାବ୍ ଦେବି । ତୁ ଯଦି କହିବୁ ବାହାଘର ପାଇଁ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଜବାବ୍ ଦେବି; ନହେଲେ ଆଉ କହିବି କାହିଁକି ?'

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କିଛି କହେନି । ବାପଙ୍କ ପାଖରେ ସେ କିଛି କହିପାରେନା । ବୋଉ ପାଖରେ ଆସି କହେ, 'ମନା କର ବାପାଙ୍କୁ, ବାହାଘର ଏବର୍ଷ ହେବ ନାହିଁ ।'

ଏଇମିତି ଦିନ ଯାଏ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ମନରେ ଅଂଜଳୀଙ୍କୁ ନେଇ ଝରଣା ବହେ କୁଳୁ କୁଳୁ ନାଦରେ ମନର ଝରଣା ବହି ଗ୍ଲେ । ସେଇ ସ୍ୱର ମୃଦୁ ଢେଉରେ କେତେ ଆଶା, କେତେ କଳ୍ପନା ଆଉ କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାସି ଭାସି ଗ୍ଲେ । ସେ ପୁଲକିତ ହୁଏ । ଭବିଷ୍ୟତର ରଙ୍ଗିନ୍ ସ୍ୱପ୍ନ ମନରେ ତା'ର ଚହଲି ଉଠେ ।

ସେଥର ଛୁଟି ସରିନା । ଅଂଜଳୀର ବୋଉ ତାଙ୍କୁ ଡ଼କାଇ ପଠାଇଲେ । ସେ ଗଲା । କେତେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ସେଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ଅଂଜଳୀର ବୋଉ ପଗ୍ରରିଲା—'ଦେଖ, ଅଂଜଳୀ ପାଇଁ କେଉଁଠି ପାତ୍ରଟିଏ ବୁଝିଲନା ? ବାପା ନାହିଁ, ଭାଇ ନାହିଁ ତା'ର ତମେ ସବୁ ଅଛ । ଟିକିଏ ଚେଷ୍ଟା କର ।'

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—'କେଉଁ କଥା କହୁଛ ମାଉସୀ ? ଅଂଜଳୀର ବାହାଘର କଥା ତ ! ତମେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ହେଉଛ ? ସେ ତ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଯାଉନି । ଦେଖୁନ, ଆମରି ଗାଆଁର ତା'ଠାରୁ ଯେଉଁମାନେ ବୟସରେ ଗ୍ରରି ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ବଡ଼, ସେମାନେ ତ ବାହା ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ବେଳ ଯେତେବେଳେ ଆସିବ, ଅମେ ଖୋଜିବୁନି କି ?'

ତା' ବୋଉ କହେ—'ନାଇଁ, ଅଜହୁଁ ଚେଷ୍ଟା କର । ଅସନ୍ତା ଫଗୁଣକୁ ଆଉ ଘରେ ତାଙ୍କୁ ରଖିବିନି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଶୁଣେ । ମନ ଭିତରଟା ତା'ର ଆଉଟି ପାଉଟି ହୁଏ । ମନ ହୁଏ ତା'ର ସଫା ସଫା ତା' ବୋଉକୁ କହିବ । କହିବ—ମାଉସୀ ତମ ଅଂଜଳୀ ପାଇଁ ମୁଁ କ'ଣ ଉପଯୁକ୍ତ ବର ନୁହେଁ ? ମତେ ପାଇ ତମ ଅଂଜଳୀ କ'ଣ ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବନି ? ହେଲେ ମନ କଥା ତା'ର ମନରେ ମରେ; ସେ କିଛି କହିପାରେନି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଅଂଜଳୀର ବୋଉ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲା। ବେଳେ ସେ ଦାଣ୍ଡଘରେ ରହି ସବୁ ଶୁଣେ। ଅଂଜଳୀର ମନରେ ବିବାହର ପ୍ରସ୍ତାବ ଚମକ ସୃଷ୍ଟି କରେ। ସେଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମନ ପ୍ରାଣରେ ତା'ର ଯେମିତି ଏକ କୁହୁକ ଲଗାଏ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଉତ୍ତର ସେ ଶୁଣେ। ମନେ ମନେ ଟିକିଏ ଚିଡ଼ି ଉଠେ ସେ। ଭାବେ, ଦେବ ଭାଇ କେଡ଼େ ସ୍ୱାର୍ଥପର! ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ବୋଉ ପକାଇଲା ବେଳକୁ ସେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ଅଂଜଳି କ'ଣ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇ ଯାଉଛି!

ସେ ପୁଣି ଭାବେ—ବୋଉ କହୁଥିଲା, କେଉଁ ସୁରଜିତ୍ ବାବୁ, ବନାରସ୍‌ରେ ଇଂଜିନିୟରିଂ ପଢୁଛନ୍ତି।

ସେ ପୁଣି କହୁଥିଲା, ମନୋଜବାବୁ—ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜରେ କୁଆଡ଼େ ପଢ଼ନ୍ତି। ପୁଣି ଦିନେ କହୁଥିଲା, କେଉଁ ସୁରେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, କଟକରେ କେଉଁ ବିଭାଗରେ ସରକାରୀ ଚାକିରୀ କରୁଛନ୍ତି। ଅଂଜଳୀର ମନ ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ହୁଏ। ବୋଉ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଥିବା ଏଇ କେଇଟି ନାମର ରୂପ ତା' ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠେ। ପ୍ରତି ନାଆଁର ପଛରେ ଜଣେ ଜଣେ ତା' ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି। ତା' ଭିତରୁ କିଏ, କି ଭାବରେ ତାକୁ ଦିଶେ, ସେ ଅନୁଭବ କରି ପାରେନା। ମନ ଭିତରେ କେବଳ ଯାହା ଏକ ଉଷ୍ମ ଉତ୍ତାପ ସେ ପାଏ।

ଆଉ ଦେବ ଭାଇ? ଆହା; ବିଚରା ଦେବଭାଇ! ପିଲାଦିନରୁ ତା' ସାଙ୍ଗ। ବୋଉ ମୁହଁରୁ ସେଇ ସବୁ ବାବୁଙ୍କର ନାଁ ଶୁଣିଲା ଦିନଠାରୁ ଦେବଭାଇ ଯେମିତି ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଅପସରି ଯାଉଛନ୍ତି। ଆଉ ଏଇ ଅଦେଖା ଅଜଣା ବାବୁମାନେ କେତେ ରଙ୍ଗରେ, କେତେ ଢଙ୍ଗରେ, ରୂପର ପସରା ମେଲି ତା' ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଯାଉଛନ୍ତି। ମନ ଭିତରେ ତା'ର ହାବୁକା ଉଠୁଛି।

ଛୁଟି ସବୁଲେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ଗୃହକୁ ଫେରିଯାଏ । ଫେରିଲାବେଳେ, ମନ ଭିତରେ କେତେ ସପନ ତା'ର ଭସାମେଘ ପରି ଭାସି ଉଠେ । ସେଇ ଭସା ମେଘ ଭିତରୁ ଅଂଜଳୀ ତାକୁ ଦେଖା ଦିଏ । ଅଂଜଳୀର ସ୍ନେହ ସ୍ମୃତି ମନକୁ ତା'ର ଉଦାସ କରେ । ସେ ଫେରିଯାଏ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବି: ଏ: ପାଶ୍ କରି ସାରିଛନ୍ତି । ଏବେ ସରକାରଙ୍କ ବେଶ୍ ଏକ ବିଭାଗରେ ଚାକିରି କରୁଛନ୍ତି ।

ଏଇ ଚାକିରି କରିବାର ତା'ର ତିନି ମାସ ହୋଇଗଲାଣି । ପାଠ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ଗାଁକୁ ଆସି ଗାଁର ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାମରେ ଯେପରି ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ, ଚାକିରି କରିବା ପରେ ସେ ଅବଶ୍ୟ ସେଥିରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇନ; ତଥାପି ଯେତେବେଳେ ଛୁଟି ନେଇ ଆସେ, ଗାଁର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରେ । ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ଦିଏ । ତେବେ ପୂର୍ବପରି ତା' ନାମ ଆଉ ଶୁଭି ପାରୁନି । ଗାଁ ସଂଗଠନ ବହୁ ଅଂଶରେ ମନ୍ଦା ପଡ଼ିଯାଇଛି ।

ପଢୁଥିଲା ବେଳେ, ଶେଫାଳୀ ପାଖକୁ ଯେପରି ଚିଠିମାନ ଲେଖୁଥିଲା, ଚାକିରି କଲା ପରେ ସେଇମିତି ବି ଲେଖୁଛନ୍ତି, ନୂଆ ନୂଆ ବହି ବାହାରିଲେ ତା' ପାଖକୁ ପଠାଉଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ପତ୍ରିକାରେ ତା' କବିତା ବାହାରେ, ତାକୁ ପଢ଼ି ସେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଲେଖୁଛନ୍ତି । ଦିନ ଯାଉଛି ।

ଥରେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆସିଛନ୍ତି ଘରକୁ ସେଦିନ ହୋଇଥାଏ ଦୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା । ସେ ତାଙ୍କ ଦାଣ୍ଡଘରେ ବସି ବହୁକ୍ଷଣରୁ କ'ଣ ପଢୁଥିଲେ ।

ଝିନ ବୋଧହୁଏ ଦଶଟା ହେବ । ବାହାରେ ଫାଗୁଣର ଅଳପ ଅଳପ ହାଙ୍ଗୁଳା ଖରା — ତା' ବୋଉ ଆସିଲା । ପାଖରେ ବସିଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବହି ଟେକି ବୋଉକୁ ଚାହିଁଲା । ପୁଣି ବହି ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ତା' ବୋଉ କହିଲା--ସୁରା, କଥାଟିଏ କହିବ ମାନିବୁ ? ତୁ କାହିଁକି ଅବୁଝା ହେଉଛୁ କହିଲୁ ? ଏଇ ଗାଆଁରେ ଫି'ବରଷ କେତେ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କର ବାହାଘର ନ ହେଉଛି ! ବାହାଘର ବେଳେ ଯେଉଁ ଢୋଲ ମହୁରୀ ଆଉ ଶଙ୍ଖ ବାଜେ, ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣେ ମୋ ଛାତି କରତ ହୋଇଯାଏ । ତୁ କାହିଁକି ଏମିତି ହେଉଛୁ କହିଲୁ ?

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବହି ବନ୍ଦ କରି ତା' ବୋଉ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । ଦେଖିଲା, ବୋଉ ଆଖି ଲୁହରେ ଛଳ ଛଳ । କଣ୍ଠ ତା'ର ରୁନ୍ଧି । ଲୁଗା କାନିରେ ସେଇ ଲୁହକୁ ପୋଛିବାକୁ ସେ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ସେ ଚାହିଁଛି ସେଇ ଆଡ଼କୁ ।

ସେ ଭାବିଲା, କେଉଁ ଦିନେ ତ ବୋଉ ତା' ପାଖକୁ ଆସି ଏମିତି କହି ନଥିଲା ? ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ନ ଥିଲା ? ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଲେ, ସେ ଅନେକ ଥର ମନା କରେ । ବୋଉ 'ପାଗଳାଟା' ବୋଲି କହେ । ଆଜି କାହିଁକି ଗାଁରେ କା'ର ବାହାଘରର ଢୋଲ ମହୁରୀର ଉଦାହରଣ ଦେଇ, କଥା କହୁଛନ୍ତି ? ଲୁହ ଗଡ଼ୁଛି ?

କହିଲା — ବୋଉ, ତୁ କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି କହିଲୁ ? ପୁଅ ହୋଇଛି । ମୁଁ କ'ଣ ଆଉ ଅଣ୍ଡିଆ ରହିବି ! ବାହା ହେବି, ସଂସାର କରିବି । ତୁ ନାତି ନାତୁଣୀ ଦେଖିବୁ । ଖୁସି ହେବୁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ବୟସ, ଯାଉ ଦୁଇ ବରଷ । ବାହା ହେବା ପାଇଁ କେଉଁ କଥା ତ ଅଟକି ରହିନି !

ବୋଉ ମନ ତା'ର ପୁଲକି ଉଠିଲା । ଦୁନିଆଁ ଯାକର ମା' ମନ ପୁଅର ଆଶା ଭରସାରେ ଯେମିତି ଆନନ୍ଦରେ ନାଚିଉଠେ,

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବୋଉର ମନ ସେଇମିତି ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । ଦୁଇ ଆଖିରୁ ସବୁ ଲୁହକୁ ଲୁଗାକାନିରେ ପୋଛି, କହିଲା—ଦୁଇଟି ଯାଗାରୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଛି । ଗୋଟିଏ ଆସିଛି କଲ୍ୟାଣପୁରରୁ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆସିଛି ଗୃନ୍ଦବାଜାରୁ । ତୋ ବାପା ଆଉ ମୁଁ କାଲି ତୋ ବାହାଘର ନେଇ କେତେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲୁ । ସେ କଲ୍ୟାଣପୁରରେ ସମ୍ବନ୍ଧ କରିବାକୁ ଭାରି ଇଚ୍ଛୁକ । ଭଲ ଝିଅଟିଏ କାଳେ । ବାପ ତା'ର ନାହିଁ । ମା ଅଛି । ଖାନ୍ଦାନୀ ବୁନିଆଦି ଘର । ବହୁତ ଜମି ଅଛି । ସେଠି ଆମର ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଗଲେ, ସେଇ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି-ବାଡ଼ି ତମେ ବୁଝିବ, ଶାଶୂ ଟଙ୍କେ ତୁ ତ ଭୋଗ ଦଖଲ କରିବୁ ତାକୁ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତା' ବୋଉର କଥାଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ଶୁଣିଲା । ଏଇ ଶୁଣୁଥିବା ଭିତରେ ମନ ଭିତରେ ନାଚି ଉଠିଲା ଶେଫାଳୀର ରୂପ, ଶେଫାଳୀର କଥା । ଶେଫାଳୀ ବହୁ ଦୂରରେ ନାହିଁ, ସେଇ ଗାଆଁରେ ତା' ଘର । ଆଉ ଅଧଘଣ୍ଟେ ପରେ ପୁଣି ସେ ଦେଖାହେବ । ମନ ଭିତରର କେତେ ମଧୁକଥା ସେ ପରଶିଦେବ । ଶେଫାଳୀ କେତେ-ଥର ଏଇ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ତା' ପାଖରେ ପକାଇଛି । ସେ କଥାଟାକୁ ବରାବର ହାଲୁକା ଭାବରେ ନେଇଛି । ଜମାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନି । ଆଜି ସେ ସେଇ ବିବାହକଥା ତା' ବୋଉ ମୁହଁରୁ ଶୁଣୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ବୋଉ ତା'ର କାନ୍ଦୁଛି ।

ଭାବିଲା, କହିଦେବ, ମୁଁ ଶେଫାଳୀ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାକୁ ବାହା ହେବନି ବୋଉ; ସେ ମୋ ମନ ଭିତରର ମଣିଷ ହୋଇ ରହିଛି । ତାକୁ ବୋହୂ ରୂପେ ତୁ ପାଇଲେ ଭାରି ସୁଖୀ ହେବୁ ।

ହେଲେ କହି ପାରିଲାନି । ଗାଁରେ, ଘରେ କେହି ଜାଣିନାହାନ୍ତି ଶେଫାଳୀ ଆଉ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ସମ୍ପର୍କ । ବୋଉ ଜାଣେନି, ବାପା ବ

ଜାଣିବେ କେମିତି ? ତେଣୁ ଆଜି ଯଦି ବୋଉ ପାଖରେ ଏତକ ସେ କହିଦେବ, ସେ ବାପାଙ୍କୁ କହିବ । ବାପା ଶୁଣିଲେ ଧାରଣା ନିଶ୍ଚୟ ଖରାପ କରିବେ । ତାଙ୍କ ଯେତେ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଛନ୍ତି, ସେ ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ଆକାର ଧାରଣ କରିବ । ନାଁ, ସେ କହିବ ନାହିଁ ।

କହିଲା — ବୋଉ, ତୁ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ହେଉଛୁ ? ତୋ ହାଣ୍ଡିରେ ଯିଏ ତ ଗୁଡ଼କଳ ପକାଇଥିବ, ସେ ଆସିବ । ଆଉ ଖାଲି ପ୍ରସ୍ତାବଟା ଉପରେ ଢାଣ୍ଡି ଟିକିଟି ହେଲେ, ଲାଭଟା କ'ଣ ହେବ କହିଲୁ ?

ବୋଉ ଫେରିଗଲା ଘର ଭିତରକୁ । ମନ ଭିତରେ ତା'ର ଅଶ୍ୱାସନାର କୁଆର ମାଡିଲା । ଘର କାମରେ ଲାଗିଗଲା ପୁଣି ସେ ।

ସେଇଦିନ ସଂଧ ବେଳ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀର ଦେଖା ।

ଆକାଶରେ ଦୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଜହ୍ନ । ଆକାଶର ନୀଳ ଗ୍ଲାସରେ ଅସୁମାରୀ ତାରାର ସଭା । ମହାଦେବ ମଣ୍ଡପରେ ବଉଳ ଗଛର ପତ୍ରର ଗହଳି ଦେଇ କୁଢ଼େଇ ହୋଇ ଝଡ଼ୁଛି ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ଜୋତ୍ସ୍ନା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀ ସେଇ ମଣ୍ଡପରେ ବସିଛନ୍ତି । ଥିର ଥିର ପବନ ପିନ୍ଧୁଛି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—ଶେଫି, ମୋ ବାହାଘର ପାଇଁ ବୋଉ ମତେ ବ୍ୟସ୍ତ କଲଣି । ଆଜି ଖାଇବାବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ବସି ସେ କେତେକଥା ଲୁହ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ କହି ପକାଇଲା । ବହୁତ ବୁଝାଇ ଶୁଝାଇ ମୁଁ ତାକୁ ବନ୍ଦ କରିଛି । ଯା'ହେଉ ବିଚରା ମୋକଥା ବୁଝି ପାରି ଘର କାମରେ ଲାଗିଛି ।

ଶେଫାଳୀ କହିଲା—ସୁରୁ ଭାଇ, ଆଜିକାଲି ଦେଖିଲିଣି ବାପା, ବୋଉ ଯେଉଁଠି ବସୁଛନ୍ତି, ଖାଲି ମୋର ବାହାଘର କଥା ପକାଉଛନ୍ତି ।

କେଉଁଠି କାହା ବାପ ଅମୁକ ହୋଇଛନ୍ତି, କା' ପୁଅ ଅମୁକ ଚାକିରି କରନ୍ତି, ଜମି ଏତେ ଅଛି, ବ୍ୟବସାୟ ଅମୁକ ଯାଗାରେ ଭଲ ଚାଲୁଛି--ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ହେଉଛି । ବାପାଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଯାହା ଜାଣିଲିଣି, ସେ ଏଇ ବର୍ଷ ବାହାଘର କରିଦେବା ପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛୁକ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—ତା'ହେଲେ ତୋର କ'ଣ ଇଚ୍ଛା ? ତୁ ତୋ ବାପାବୋଉଙ୍କୁ ସିଧା ସଳଖ କହି ପାରିବୁ ?' ତୁ ଯଦି କହୁ, ମୁଁ ତା' ହେଲେ ମୋ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ପାଖରେ କହିବି । ଦେଖିବା ସେମାନେ ଯାହା ଭାବନ୍ତି—

ଶେଫାଳୀ କହିଲା—କେମିତି କହିବି କହିଲ ସୁର ଭାଇ ? ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ ତାଙ୍କର ମୁଁ । କେତେ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ସେମାନେ ମତେ କରନ୍ତି । ମନ ମୋର ଟିକିଏ ଦୁଃଖ ହେଲେ, ଦୁହେଁ ଯାକ ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଜର ବାଧକା ମତେ ଟିକିଏ ହେଲେ, ରାତି ରାତି ବସି ସେମାନେ ଉଜାଗର ହୁଅନ୍ତି । ମୋ ସୁଖ ପାଇଁ, ମୋର ସୁନାର ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସେମାନେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ମୁଁ ଯଦି ମୋ ମନକଥା ତାଙ୍କର ଆଗେ ବାଢ଼ିଦିଏ, ତା' ହେଲେ ସେମାନେ କଣ ଭାବିବେ ନାହିଁ ତ ? ହଁ, ଭାବିବେ । ମୋତେ ବିବାହ କରିଦେଇ କନ୍ୟାଦାୟିତ୍ୱରୁ ସେମାନେ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି । ସେମାନେ ଭଲ ବର, ଘର ଖୋଜୁଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ପାଇ ମୋ ଜୀବନ ସୁଖମୟ ହୋଇ ଉଠିବ, ସେଇମିତି ପାତ୍ରଟିଏ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଯଦି ମୋର ସୁନାର ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ମୁଁ ନିଜ ନିଜେ ତାଙ୍କର ଆଗେ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଉଠାଇ ବସିବି, ତା' ହେଲେ ବାପା ବୋଉ ଭାବିବେ, ଝିଅଟା ତାଙ୍କର ଅବାଧ୍ୟ, ମୁରବୀହୀନ । ଭିତରେ ଭିତରେ କାହାକୁ ଭଲପାଇ ଜବାବ ଦେଉଛି । ଆଜି ଲାଜ ସରମ ମୁହଁରୁ ଛଡ଼େଇ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ କହୁଛି । ତା'ହେଲେ, ସୁର ଭାଇ—ମୁଁ କେମିତି କହିବି କହିଲ ?

ତମେ ଆଉଁଗ ତମ ବାପାବୋଉଙ୍କ ପାଖେ କହ । ବଳେଇଥାଆ
ମୋ ବାପା ବୋଉଙ୍କ କାନକୁ ଯିବ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—ଶେଫି, ମୁଁ କେମିତି ଆଉ କହିବି କହିଲ ?
ମୋର ଯଦି କହିବାର ଥାଆନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ଏତେଦିନ ଧରି
ମୁଁ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରି ନଥାନ୍ତି । ମୋ ଉପରେ ସେମାନେ ଯେଉଁ
ଧାରଣା ନେଇଛନ୍ତି, ସେଇ ଧାରଣା ହୁଏତ ବଦଳି ଯିବ ।

ଏତକ କହି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନୀରବ ରହିଲା । ଦୁହେଁ ଏମିତି
କିଛିକାଳ ନୀରବରେ ବସିଲେ । ଆକାଶରେ ଜହ୍ନ ଯାଉଥାଏ ।

ସେଦିନ ଆଉ କେହି କାହାକୁ କିଛି କହିଲେନି । ଦୁହେଁ
ଉଠିଲେ, ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ ଗଲେ । ଦୁହିଁଙ୍କର ମନ ଭିତରେ
ଗୁରେଇ ଗୁରେଇ କେତେ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଚିହ୍ନ ଉଠୁଥାଏ । ମନ
ଭିତରେ ସମାଧାନର ବାଟ ସେମାନେ ଖୋଜି ପାଉ ନଥାନ୍ତି ।

ଶେଫାଳୀର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଡ଼ିଛି ।

ବାପା ବୋଉ ତା'ର କେତେଆଡୁ କେତେ ବରପାତ୍ରର
ସନ୍ଧାନ ନେଉଛନ୍ତି । ବାପା ଆଉ ବୋଉ ଦୁହେଁଯାକ ଏକାଠି ବସି
ବାହାଘର ବିଷୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ଛପି ଛପି ଶେଫାଳି
ଶୁଣୁଛି ।

ଛପି ଛପି ଶୁଣୁଥିଲା ବେଳେ ତା'ର ଇଚ୍ଛାହୁଏ ଦଉଡ଼ି ଆସି
କହିଦିଏ ଯାଇ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ଆଗରେ—ମୋ ପାଇଁ ତମେ ଦୁହେଁ
ଏତେ ଚିନ୍ତା କରନି । ତମେ ତ ମୋର ମଙ୍ଗଳପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବର,
ଆଉ ଘର ଖୋଜୁଛ, କହିଲ ତେବେ, ସୁରଭାଇ କ'ଣ ମୋର

ଯୋଗ୍ୟ ବର ନୁହେଁ ? ତାଙ୍କୁ ପାଇ ଜୀବନ ମୋର କ'ଣ ହସି-ଉଠିବନି ? ମନଭିତରେର ସାହସ ତା'ର ଅତୁଳନ । ସେଇମିତ ଛପି ଛପି ଯାହା ଶୁଣେ ।

ଏବେ ଏଇ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ତା'ର ଘରେ ଉଠିଲା ଦିନୁ, ମନ ଭିତରେ ତା'ର ଆନ୍ଦୋଳନ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ବାହାଘର, ବର, ଆଃ—ମନରେ ତା'ର ଅହେତୁକୀ ଏକ ଗର୍ବ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ସୁମନ୍ତ, ଶୁଭକାନ୍ତ ଆଉ ରତ୍ନକାନ୍ତଙ୍କର ନାମଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣି ଶୁଣି ମନର ଦରିଆରେ ତା'ର ଢେଉ ଉଠୁଛି । ସେତେବେଳେ ସେଇ ଦରିଆର କେଉଁ ଅତଳ ଜଳରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ସ୍ମୃତି ବୁଡ଼ି ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି ।

ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସ, ବାପା ବୋଉ ତା'ର ଦୁହେଁ ଘର ଅଗଣାରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ବାପା ତା'ର କହିଲେ – ଶୁଣିଲ ଶେଫାଳି ବୋଉ, ପୁଅଟି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚାକିରୀ କରୁଛି । ବେଶ୍ ଦି' ପଇସା କମାଉଛି । ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ଉପମା ଦେବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଏଠି କେହି ନାହାନ୍ତି । ସେଇଥିକୁ, ବୁଝିଲ, ଆମେ ଆମର ଜୋଇଁ କରି ପାଇଲେ, ଶେଫାଳୀ ଆମର ସୁଖୀ ହେବ । ଆମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଦମ ନେବ ।

ଶେଫାଳୀ ବୋଉ କହିଲା—ମୋର ତ ଇଚ୍ଛା ସେଇଆ । ପିଲାଟି ଦେଖିବାକୁ ମୋ ଝିଅ ଭଳି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବ । ଦି' ଅକ୍ଷର ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ିଥିବ । ଚାକିରୀ କରିଥିବ । ବାପା, ମା ତା'ର ଥିବେ । ମୁଁ ତ ସେଇମିତ ଜୋଇଁ ଚାହେଁ ।

ତା' ବାପା କହିଲେ – ବୁଝିଲ, ତା' ବାପା ମା'ର ସେ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ଜମିବାଡ଼ି ବେଶ୍ ଅଛି । ସେଇଠି ଜବାବ୍-ପାତ ମୁଁ ଦେଇ ହେବ ବୋଲି ଠିକ୍ କରୁଛି । ପୁଅଟି ନାମ ଦେବେନ୍ଦ୍ର

ଶେଫାଳୀ ବୋଉ କହିଲା—ତା’ ହେଲେ ତ ଭଲ ହେଲା । ତମେ ଆଉ କେଉଁଠି ଆଖି ନ ପକାଇ ସେଇଠି ଜବାବ୍ ଦିଅ । ଝିଅ ମୋର ଶାନ୍ତିରେ ରହିବ ।

ଶେଫାଳୀ ଶୁଣୁଛି । କାନ ଭିତରଟା ତା’ର ଝାଇଁ ଝାଇଁ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଭାବିଲା, ବାପା ଯଦି ସେଇଠି ଜବାବ୍ ଦେଇ ଦେବେ, ତା’ ହେଲେ ଆସନ୍ତା ବୈଶାଖରେ ବାହାଘର ହୋଇଯିବ । ବାପା ବୋଉଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲାଣି ସେଇଠାରେ ସେ କରିବେ । ତା’ ହେଲେ ସତରେ କ’ଣ ସେ ବାହା ହୋଇଯିବ ସେଇଠି ? ଆଉ ସୁର ଭାଇ ? ଜୀବନ-ଫୁଲର ପ୍ରଥମ ସୁରଭିରେ ଯିଏ ଦିନେ ମୁଗଧ୍-ବିଭୋର ହୋଇଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କୁ ନେଇ ସୁନାର ସଂସାର ଗଢ଼ିବ ବୋଲି ସେ ଭାବିଥିଲା, ସେ କ’ଣ ସବୁ ଭଣ୍ଡୁର ହୋଇଯିବ ? ସୁର ଭାଇ ! କଥାରେ ତାଙ୍କର ଭରି ରହୁଛି କେତେ ସ୍ନେହ, କେତେ ଦରଦ । କେତେଥର, ତାଙ୍କର ଛାତି ଉପରେ ସେ ମଥା ରଖି ଶୋଇ ତେରଛେଇ ଆକାଶର ଜହ୍ନକୁ କେତେ ସେ ଚାହିଁଛି । ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରରେ ରହି ବି ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧକାରରେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ମନ ଭିତରେ ଖେଳାଉଛି । ମିଛି ମିଛି ତାରା ଭିତରୁ ସେ ଦେଖିଛି ସୁରଭାଇର ଶାନ୍ତ ଆଉ ସୌମ୍ୟ ରୂପ । କେମିତି ସେ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ବାହା ହେବ ?

ଅଉ ସେ କିଛି ଭାବିପାରେନା । ଦିନେ ଦିନେ ସେ କାନ୍ଦେ। ନୀରବରେ କାନ୍ଦେ । ବୋଉ ତା’ର ଆସେ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦିଏ ।

ଶେଫାଳୀର ମନ ଆକୁଳ ବିକଳ ହୋଇ ଉଠୁଛି ।

ରାତିରେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲା ବେଳେ ଆଖିକୁ ତା’ର ନିଦ ଆସୁନା । ବାହାଘର କଥା ଖାଲି ଭାବୁଛି । ଘର ଭିତରର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଦୁଇ ଆଖି ମୁଦି ସେ ଭାବିଗଲେ କେତେ କଥା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର

ଅଉ ଦେବେନ୍ଦ୍ର···ଆଖି ଆଗରେ ତା'ର ଭାସି ଉଠନ୍ତି ସୌମ୍ୟ ରୂପ ନେଇ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର, ବାପା ମା'ର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପୁଣି ଚାକିରି କରେ , ସେଇଆକୁ ବିବାହ କଲେ ସେ ହୁଏତ ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବ । ଖତି କ'ଣ ? ବାପା ମାଆ ତ ଅଉ ଅନ୍ଧ ସାଜି ଅପାଦରେ ତାଙ୍କୁ ଠେଲି ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ! ନିଜ ଝିଅର ସୁଖ ସମ୍ଭୋଗ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ତ ବିବାହର ଆୟୋଜନ କରୁଛନ୍ତି ! ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଅଦୃଶ୍ୟ ଦେହ ଆଉ ମୁହଁ ଶେଫାଳୀର ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା । ଦେହ ଆଉ ମନରେ ସତେ ଯେପରି ଅନନୁଭୂତ ଏକ କଂପନ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ।

ପୁଣି ଭାବିଲା, ଦୂର ଛାଇ ! ଏକ ଅଦେଖା, ଅଚିହ୍ନା ଯୁବକର ସବୁ ଦୀପ୍ତି ଆଉ ସବୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତାକୁ ମଳିନ କରି ଭାସି ଉଠିଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ରୂପ । ରାତିର ଅନ୍ଧକାରରେ, ନିମୀଳିତ ଆଖିପତାର କୋଣ ସେଇ ସୁନ୍ଦର ଦୀପ୍ତିରେ ସତେ ଯେପରି ଆଲୋକିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ! ଶେଫାଳୀ ଉଠି ପଡିଲା ବିଛଣାରୁ ।

ଘରୁ ଧୀରେ ଉଠି ବାହାରକୁ ଆସିଲା । ଘରର ଅଗଣାରେ ବସିଲା । ଅନ୍ଧାର ରାତି, ନିଶା ଗଡ଼ୁଛି । ବାପା ବୋଉ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆକାଶରେ ତାରାଗୁଡ଼ା ଚୁଣି ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେ ନୀରବରେ ମଠ ମଠ କରି ଚାହିଁ ରହିଲା ସେଇ ମିଟି ମିଟି ତାରାଗୁଡ଼ିକୁ । ସେଇ ମିଟି ମିଟି ତାରା ଭିତରେ ପୁଣି ତାକୁ ଦେଖା ଦେଲେ ସେଇ ଦୁଇଟି ଯୁବକ । ଜଣେ ଜଣାଶୁଣା—ଆଉ ଜଣେ ଅଜଣା, ଅଦେଖା । ସେଇ ଅସୁମାରି ବିଛୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ତାରା ଭିତରେ ସେମାନେ ସତେ ଯେପରି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା କରୁଛନ୍ତି । ସେଇ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତାକୁ ସେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଚାହୁଁଛି । ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତାରେ

କେତେବେଳେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବିଜେତାର ଗୌରବ ନେଉଛନ୍ତି, ଅବା ଆଉ କେତେବେଳେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବି ବିଜେତାର ଗୌରବ ନେବାକୁ ନିୟମ ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି । ସେ କାହାର ପ୍ରତି ସମଦର୍ଶୀ ହୋଇ ପାରୁନି ।

ସେ ବସି ଏଇମିତି ଭାବୁଛନ୍ତି—ଅଗଣା ଦେଇ ଫଡ ଫଡ଼ କରି ଡେଣା ଝାଡ଼ି ଉଡିଗଲେ ବୋଧେ ପକ୍ଷେ ବାଦୁଡ଼ି । ମନ ଭିତରେ ତା'ର ଛନକା ପଶିଲା । ଉଠି ଥରେ ପୁଣି ଶୋଇବା ଘରକୁ ଆସିଲା । ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ରାତି ସେଦିନ ଅନେକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଏଇମିତି ଭାବୁ ଭାବୁ କେତେବେଳେ ତା'ର ଆଖିରେ ନିଦ ଭରି ଆସିଲା ।

ଅଞ୍ଜଳୀର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଡ଼ିଛି ।

ବୋଉ ତା'ର ସବୁ ଆୟୋଜନ କରୁଛନ୍ତି । ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ, ସେ ଅଞ୍ଜଳୀର ବିବାହ ସାରି ଦେବ, କନ୍ୟା ଦାୟରୁ ମୁକ୍ତ ପାଇବ ।

ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ସାରିଲେଣି । ବିବାହ ପାଇଁ ଏବେ ଘରେ ରହୁଛନ୍ତି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଘରକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଅଞ୍ଜଳୀର ବୋଉ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଡକାଇ ବାହାଘର ବିଷୟରେ କଥା ପକାଉଛନ୍ତି ।

ଦିନେ । ଅଞ୍ଜଳୀର ବୋଉ କହିଲେ—'ଦେବ, ଅଞ୍ଜଳୀ ପାଇଁ ତ ତମେ କେହି ଟିକେ ଖୋଜ୍ ଖବର ନେଲନି । ମୁଁ ନିଜେ, ଯା ହେଉ, ଗୋଟିଏ ବରପାତ୍ରର ସନ୍ଧାନ ନେଇଛି । ଭଲ ଘର,

ଭଲ ଘର । ବି. ଏ. ପଢ଼ିଛନ୍ତି । ଚାକିରି କରୁଛନ୍ତି । ବାପା ବି ତା'ର ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଲୋକ, ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ତାଙ୍କର ଭାରି ଖ୍ୟାତି ଅଛି । ପିଲାଟିର ନାମ ସୁରେନ୍ଦ୍ର । ଭଲ ହେବନି ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ମନ ଭିତରେ ଅସହ୍ୟ ହାହାକାର ନିଆଁ ଜଳୁଛି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ! ଭଲ ଘର ! ପୁଣି ବି.ଏ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ! ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ହଁ, ମାଉସୀ, ଝିଅ ତମର, ତା'ର ସୁଖ ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ଘର ଖୋଜିଛ, ବର ପାଇଛ. ଆଉ ଅମକୁ କାହିଁକି ପଚାରୁଛ ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ବୋଉ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—କ'ଣ କହିବି ବାପ ! ତମକୁ ଅନେକ ଦିନ ହେବ କହୁଥିଲି, କେଉଁଠି ହେଲେ ଆଖି ପକାଇଲନି । କେତେଦିନ ଝିଅ-ଝିଅକୁ ଘରେ ସାଇତି ରଖିବି ? ଯା' ହେଉ, ମୁଁ ଖୋଜୁଥିଲି ଯେମିତି, ଦାଇବ ସେଇମିତି ଗୋଟିଏ ଜୁଟାଇଛନ୍ତି । ଏତେ ସମ୍ପତ୍ତି, ବାଡ଼ି ମୋର କ'ଣ ହେବ ? କେଉଁ ପୁଅ ଅଛି ଯେ ଆସି ଭୋଗ ଦଖଲ କରିବ ? ସେଇ ଅଞ୍ଜଳୀ ନାଆଁରେ ସବୁ କରି ଦେବି । ବାଡ଼ିଘର ବେଲକୁ ଜମି କରୁଛି ବଳା ଯାମୀ କୌତୁକ କାମ ଚଳାଇ ଦେବ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କିଛି ଆଉ ଜବାବ ଦେଇ ପାରୁନି । କିଛି ସମୟ ତୁନି ହୋଇ ବସି କହିଲା—ହେଉ ମାଉସୀ, ବାହାଘର ବେଳେ ଡାକିବ । ଯେତିକି ଅନ୍ତତଃ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର କଥା, ସେତିକି ମୁଁ କରିବି । ଆଜି ଯାଉଛି ।

ଏତିକି କହି ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଚାଲିଗଲା । ବାହାରେ ଫଗୁଣର ଖରା—ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ମୁଣ୍ଡରେ ଯେତେ ଯେପରି ଅଙ୍ଗାର ଛୁଟି ପଡ଼ୁଛି । ଭାବିଲା, ଆଜି ଅଞ୍ଜଳୀଠାରୁ ଶେଷ ବିଦାୟ ନେବ । ଯଦି ଅଞ୍ଜଳୀ

ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ବିବାହ କରି, ତା' ଜୀବନରେ ସବୁ ସୁଖ ସମ୍ଭୋଗ ସେ ପାଇ ପାରିବ, ତାହେଲେ ତ 'ର ମନା ନାହିଁ ।

ସେଇ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ । ଅଞ୍ଜଳୀ ଘରେ ଅଛି । ବୋଉ ତା'ର ବାହାରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ମନରେ ଅନ୍ତରର କଳାମେଘ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ଅଞ୍ଜଳୀ କହିଲା – ସଞ୍ଜ ପହରେ କୁଆଡ଼େ ଦେବଭାଇ ? ବୋଉ ବାହାରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ବସ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା — ଅଞ୍ଜଳୀ, ବାହାଘର ତୋର କେବେ ? ଜବାବ ପଡ଼ି ସରିଲାଣି ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ଅଭିନୟ କରି ପରି କହିଲା — ମୁଁ ତ କିଛି ଜାଣେନି ଦେବଭାଇ, ତମଠାରୁ ଯାହା ମୋ ବାହାଘର ବିଷୟରେ ମୁଁ ଖବର ପାଉଛି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କଣ୍ଠରେ ଅବସାଦ ନେଇ, ଆଖିରେ ଲୁହ ଭରି କହିଲା — ସତ କରି କହ ଅଞ୍ଜଳୀ, ତୋର କ'ଣ ଇଚ୍ଛା ? ମତେ ଯଦି ମନା କରୁ, ମୁଁ କିଛିଏ ହେଲେ ଦୁଃଖିତ ହେବିନି । ବରଂ ତୋତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ଫେରିଯିବି ମୋ ଘରକୁ ।

ଅଞ୍ଜଳୀ କହିଲା — ସତ କରି କହୁଛି ଦେବଭାଇ, ବୋଉ ସବୁବେଳେ ମୋ ବାହାଘର ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେ କେଉଁ ଗାଁରେ କେଉଁ ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ ମୋ ବର ପାଇଁ ସେ ମନୋନୀତ କରିଛନ୍ତି । ସେଇଟି ମୋତେ ବାହା କରିଦେବା ପାଇଁ ସେ ଖୁବ୍ ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ତା' ଛଡ଼ା ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଜାଣିନି ଦେବଭାଇ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା – ମତେ ଭୁଲିଛୁ କି ନାହିଁ କହିଲୁ ? ଯଦି ମତେ ଭୁଲି ନାହୁଁ, ତା'ହେଲେ ସତ ସତ ତୋ ବୋଉକୁ କହ, ମୋ ବାହାଘର ପାଇଁ ସେମିତି ଜବାବ୍ ଦେବ' ନା । ଜବାବ୍ ଦେଇ ଦେଲେ ଅଞ୍ଜଳୀ, ସବୁ ସରିଯିବ । ତୁ ଯଦି ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ

ମୋ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରୁଥାଉ, ତା' ହେଲେ ଏତିକି ଅନ୍ତତଃ କହି ଦେ। ନହେଲେ ଅତୀତର ସବୁ ସ୍ନେହ ସବୁ ଗଙ୍ଗା ପାଣିରେ ପଡ଼ିବ। ଆଜି ତୁ କେବଳ ମୋର ଜୀବନଭର ମାନସୀ ହୋଇ ରହିବୁ, ମତେ କନ୍ଦାଇ କନ୍ଦାଇ ମାରିବୁ।

ଅଞ୍ଜଳୀ କହିଲା—ଦେବଭାଇ, ମୁଁ କେମିତି କହିବି କହିଲ ? ମୁଁ ଯଦି ତମର ପ୍ରସ୍ତାବ ତା' ଆଗରେ ରଖିବି, ମୋ ଉପରେ ସେ କି ଧାରଣା ନେବ କହିଲ ? ତମେ କ'ଣ ଭାବୁଛ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଟିକିଏ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲା—ତା' କହିଲେ ମୁଁ ଜାଣି ପାରୁଛି ଅଞ୍ଜଳୀ, ତୋର ବିବାହ ସେଇଠି ରେ ହେବାପାଇଁ ତୁ ତୋର ମତ ଦେଇଛୁ। ଅତୀତରେ ମତେ ତୁ ପ୍ରତାରିତ କରିଛୁ।

ତୁ ଜାଣିନୁ ଅଞ୍ଜଳୀ, କାହାପାଇଁ ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବିବାହିତ ରହିଛି—କାହା ପାଇଁ ବାପା ଓ ବୋଉଙ୍କର ଜିଦ୍‌କୁ ମୁଁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇଛି—କାହି ପାଇଁ ପ୍ରତି ଛୁଟିରେ ଗୁଳକଟା ଚୁଇଁକୁ ଛାଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସେ ଗାଁ ମାଟିକୁ ? ମତେ ଆଜି ତେଣୁ ପରିଷ୍କାର କରି କହ ଅଞ୍ଜଳୀ, କ'ଣ ତୋର ଇଚ୍ଛା ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଉ କିଛି କହି ପାରୁନି। ସେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ଦେବେନ୍ଦ୍ରକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାକୁ, ଦେଇ ପାରୁନି। ମନ ଭିତରର ଦମ୍ଭ ଓ ସାହସ ତା'ର ସତେ ଯେପରି ମଉଳି ମରି ଆସୁଛି ! ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଏ ଧରଣର ବିକଳିଆ ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା। କହିଲା—ଦେବଭାଇ, ତମେ କାହିଁକି ଇମିତି ହେଉଛ କହିଲ ? ତମର ଏ ଧରଣର ଢଙ୍ଗ ତ ଦିନେ ହେଲେ ମୁଁ ଦେଖି ନ ଥିଲି ? କିଏ କହିଲା, ମୁଁ ତମକୁ ପ୍ରତାରିତ କରିଛି ? କିଏ କହିଲା, ମୁଁ ତମକୁ ଭୁଲିଛି ? ମୁଁ ତମକୁ ଭୁଲିନି। ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଭଲ ପାଉଛି। ସ୍ନେହ କରିଛି। ମୋର ଭଲ ପାଇବାକୁ, ମୋର ସ୍ନେହ ମମତାକୁ ତମେ ହଠାତ କିପରି ଭୁଲି ଯାଇ ରାଗି ଉଠୁଛ ?

ଏତକ କହି ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି। ଧାଁ ଦେଇଦେଲା ତା'ର ଖାଲି ଅଟିବାକୁ ଲାଗିଲା।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନୀରବ। ସେ ଅଉ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲେନି। ଦୁହେଁ ଘରର ଅନ୍ଧାରରେ ସେମିତି ବସିଛନ୍ତି। ଅଞ୍ଜଳୀର ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ। ଅଞ୍ଜଳୀ ବୋଉ କହିଲେ— କୁଆଡ଼େ ଆସିଥିଲ ଦେବ, ବସୁନ, ପଳାଉଛ କାହିଁକି ? କ'ଣ କିଛି କେଉଁଠି କାମ ଅଛି ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲେ--ନାହିଁ ମାଉସୀ, କାଲି ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଚାଲି ଯାଉଛି। ତେଣୁ ଆସିଥିଲି ଟିକେ ଆଡ଼େ ବୁଲିଯିବା ପାଇଁ। ଦେଖିଲି ତମେ ନାହଁ। ଆଉ ଅଯଥାରେ ବସିବି କାହିଁକି?

ଅଂଜଳୀର ବୋଉ କହିଲେ—ଦେଇ ଟିକିଏ ବସ, ଯିବ ତ ଆଉ! ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବସିଲେ। ଅଂଜଳୀ ବୋଉ କହିଲେ—ଦେବ, ତମେ ତ କେହି ବୁଝିଁଲନି ! ମୁଁ ଭାବୁ ଅଂଜଳୀର ବବାହ ପାଇଁ କେତେ କେତେ କବାଦ୍ ଦେଇ ଦେଲି। ତମେ ଜାଣିଛ, ଦେଉଳ-ପୋଡ଼ାର ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ। ବାପା ନାଁ ତା'ର ଶୁଭଙ୍କର ଦାସ—ଏବେ ପେନ୍‌ସେନ୍ ନେଉଛନ୍ତି। ବେଶ୍ ଖାନଦାନୀ, ବୁନିଆଦ ଘର— ପିଲାଟି ବି. ଏ. ପାଏ କରିଛି। ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର। ସେଇଠି କବାବ ଦେଲି। ଯାହା ଯୌତୁକ ତାଙ୍କ ଘର ତରଫରୁ ଯାହା ଦାବୀ ହେଲା, ତାକୁ ମୁଁ ପୂରଣ କରିବି। ତୁମେ ଚିହ୍ନିଛ ଦେବ, ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ ? ତମେ ପରା କଟକ କଲେଜରେ ପଢୁଥିଲ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆଉ କି ଉତ୍ତର ଦେବ, ଭାବି ପାରୁନି। ମନ-ଭିତରେ ତା'ର ଗୁଡ଼ିପିଡ଼ି ଲାଗିଛି। ମୁଣ୍ଡ ଘୁରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି। ଛୋଟ ଢୋକ ଗିଳି କହିଲେ—ମାଉସୀ, ମୁଁ ତାକୁ ଚିହ୍ନେନି। ତାଙ୍କ ଘରର କାହାକୁ ବି ଜାଣିନି।

ଅଂଜଳୀ ବୋଉ କହୁଥିଲା—ତୋର ବା'ଣ ମତ ଦେବ ? ସେଠି ଭଲ ହେବନି ? ଅଂଜଳୀ ମୋର ସୁଖୀ ହେଲେ ହେଲା ।

ଦେବ କହିଲା—ତମେ ଯଦି ଭାବୁଛ ଭଲ ହୋଇ, ଆଉ ମୋର ମତ ସେଠି ଦରକାର କ'ଣ ? ଯେତେବେଳେ ଜବାବ୍ ଦେଇ ସାରିଛ, ତମକୁ ସେତେବେଳେ ସେଇଠାରେହିଁ ବିବାହ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ହେଉ, ମୁଁ ଯାଉଛି ମାଉସୀ । ଅଂଜଳୀ ବାହାଘରକୁ ମୁଁ ଆସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ଏତିକି କହି ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଚାଲି ଆସିଲା ଦେବେନ୍ଦ୍ର । ସେ ଚାଲି ଚାଲି ଘରକୁ ଆସୁଛି । ବାଟରେ ଆସୁଥିଲା ବେଳେ, ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା, ଗାଁର ସେଇ ପରିଚିତ ଅଙ୍କା ବଙ୍କା ରାସ୍ତା, ସତେ ଯେପରି ତାକୁ ଦେଖା ଯାଉନାହିଁ । ବାଟ ଅସ୍ତାଲି ଅଣ୍ଡାଳି ସେ ଚାଲିଛି । ଗାଁର ସେଇ ପରିଚିତ ଗଛ, ପତ୍ରର ଗୁଡ଼ାକ ପବନରେ ଖଡ଼ ଖଡ଼ ହେଉଛନ୍ତି—ସେ କିନ୍ତୁ ମୂକ, ପାଷାଣ – ସେ ଚାଲିଛି ଘରକୁ.........

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା, ବୋଉ ତା'ର ଯେତେ ଖାଇବାକୁ କହିଲା, ସେ ଖାଇଲାନି । ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଚିନ୍ତା ଭାବୁଛି ସେ ଅଂଜଳୀର କଥା । ଅଂଜଳୀ ସତରେ କ'ଣ ତାକୁ ଠକିଛି ? ହଁ ସେ ତାକୁ ଠକିଛି । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ, ତା' ବୋଉର ପାଖ ନ ସେ ନିଶ୍ଚିତ କହି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା, 'ବୋଉ, ମୁଁ ଦେବ ଭାଇକୁ ବିବାହ କରିବି ।' ଯୌବନର ପ୍ରଥମ ପାହାଚରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଗୋଡ଼ ଦେଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବୋଧେ ଅତି ଆପଣାର ଭାବରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା; ସ୍ନେହ କରୁଥିଲା । ଟିକେ ନ ଦେଖି ଥିଲେ ଅଭିମାନ କରୁଥିଲା, ରୁଷୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିବାହ କରିବାର ବୟସ ଯେତେବେଳେ ଆସିଲା, ଆଉ ଜଣେ ତରୁଣକୁ ବରପାତ୍ର ରୂପେ

ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ସେ ବୋଧେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ଇସ୍ ; ଅଂଜଳୀ କେତେ ମିଥ୍ୟାବାଦିନୀ ! କେତେ ପ୍ରତାରକ ! ତା'ର ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବାହା ହେଲାନି । ବାପା ବୋଉ କେତେ ଆଗ୍ରହରେ ତା'ର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାନ୍ତି । କେତେଆଡ଼ୁ କେତେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅସେ, ତା'ର ପାଇଁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନା କରେ ।

ପୁଣି ଭାବିଲା—ନାଁ, ଅଂଜଳୀ କେବେ ତାକୁ ଠକିନି, ଛଳନା କରିନି । କହୁଥିବାର ସେ ତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି—ତା' ଗ୍ଧଭତଳର ବେଦନାକୁ ସେ କେତେଥର ମାପିଛି—ତା' ହୃଦତଳର ଦର୍ପଣରେ ଅଂଜଳୀର ରୂପ କେତେଥର ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୋଇଛି । ଏତେ କରି ସେ କିପରି ତାକୁ ଠକିବ ? କିପରି ଭୁଲିଯିବ ? ବାହା ହୋଇ ଯାଇଲା ପରେ ସ୍ୱାମୀ ପାଖରେ ଶୋଇ କ'ଣ ସେ ତା' କଥା ଭାବିବନି ? ତା' ସ୍ୱାମୀ ଯେତେବେଳେ ତା'ର ଗାଲ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଓଠକୁ ଥୋଇ ଦେବେ, ସେତେବେଳେ କ'ଣ ତା'ର ଓଠର ଚୁମ୍ବନ ପରଶ ସେ ପାଇ ପାରିବନି ? ନାଁ, ତା' ବୋଉକୁ ବୋଧେ ଭୟରେ ସେ କିଛି କହି ପାରୁନି । କାହିଁକି ସେ କହୁନି ? ଏତିକି ସାହସ କ'ଣ ତା'ର ନାହିଁ ? ଏତିକି ଯଦି ତା'ର ସାହସ ନଥିଲା, ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା, ତା'ହେଲେ କେଉଁ ସାହସ ନେଇ ସେ ତା' ସହ ଏତେ ମିଶୁଥିଲା ? ଅଳାପ କରୁଥିଲା ? ଦେହ ଉପରେ ଦେହ ଢାଳି ଦେଉଥିଲା ??

ଭାବିଲା, ସେ ଯଦି ବାହା ହୋଇଯାଏ, ସେ କ'ଣ କରିବ ? ସେ କ'ଣ ଏମିତି ଅବିବାହିତ ରହିବ ! ଏଇ ଅବିବାହିତ ଜୀବନ ନେଇ ଯଦି ସେ ଦିନ ବିତାଇବ, ଏବଂ ସେଇ ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ଯଦି ଅଂଜଳୀ ଆଉ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଉଭୟେ ଦିନେ ଦେଖା ହେବେ, ତା' ହେଲେ କିପରି ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହେବ ? କଥା କହିବ ? ନାଁ, ସେ ବାହା ହେବ । ଅଂଜଳୀର ସ୍ମୃତିକୁ

ମନଟିକୁ ପୋଟ୍ଟୁ ପଢ଼ାଇବାକୁ ହେବ । ତା'ର ବଦଳରେ ଆଉ ଜଣକୁ ବିବାହ କଲେ ଅଂଜଳୀର କଥା ଆପେ ଆପେ ମନ ଭିତରୁ ଧୋଇ ହୋଇଯିବ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ସେଦିନ ଏଇମିତି ଭାବୁଛି·····

ସେଇଦିନ ରାତି—

ଅଂଜଳୀ ଖାଉନି । ବୋଉ ତା'ର ତାକୁ ପେଟେଇ ବୁଝଉଛି, ସେ ବୁଝୁନି । ମୁହଁକୁ ଧାନ ଉଷୁଆଁ ହାଣ୍ଡି ପରି କରିଛି । ବସିଛି, ତା'ର ଆଗରେ ଭାତ ଥାଳି ଥୁଆ ହୋଇଛି । ବାପୁକୁ ଅଂଜଳି ଦେଇ ବସିଛି ।

ଅଂଜଳୀର ବୋଉ କହୁଛି — ଖାଇଦେ ମା'—ଝିଅ ଜନମ ତ ପର ଘରକୁ । ଘରୁ ବିଦା ହେଲାବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୁଃଖ ହୁଏ; ତୋର ଦୁଃଖ ହେଉଥିବ । ଯେଉଁ ଘରେ ଅଠର ବର୍ଷ କଟିଥିଲୁ, ଯେଉଁ ଧୂଳି ମାଟିରେ ଅଠରବର୍ଷ ଖେଳିଥିଲୁ, ସେ ଘର, ସେ ଧୂଳି କା'ଲି ପରା ସାତ ସପନ ହେବ । 'ବୋଉ ବୋଉ' ଡାକ ଭୁଲି ହୋଇଯିବ । ଝିଅ ଦେହର ସବୁ ଅଳି ଅର୍ଦ୍ଦଳି ଆପେ ଆପେ ସରିଯିବ ।'

ଅଂଜଳୀ ଆହୁରି କାନ୍ଦୁଛି । ଉଦ ଉଦ ହୋଇ ଆଖିରୁ ତା'ର ଲୁହ ବହୁଛି । ଅଂଜଳୀର ବୋଉ ଭାବୁଛି—ଝିଅ, ବାହା ହୋଇଯିବା ବେଳ କାନ୍ଦୁଛି, ଲୁହ ଢାଳୁଛି । କିନ୍ତୁ ଅଂଜଳୀ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛି, ସେ ଜାଣିନି, ଜାଣି ପାରୁନି । ଅଂଜଳୀର ମନ ତଳେତଳେ ଯେଉଁ ଦୁଃଖର ନଈ ସୁଅ କାଟି କାଟି ବହିଯାଉଛି, ସେ ସୁଅକୁ ସେ ବା ବୁଝିବ କେମିତି !

ଅଂଜଳୀର ଲୁହ ଥମିନି । ସେ ବେଶୀ ବେଶୀ କାନ୍ଦିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ଅଂଜଳୀର ବୋଉ କହୁଛି—କାହିଁକି ଏତେ କାନ୍ଦୁଛୁ

କହିଲୁ ? ତୋର କପାଳ ନାହିଁ—ଭାଇ ନାହିଁ—ତେବେ କେଉଁ-
ଥିରେ ଉଚେଇ ମୁଁ ଊଣା କରେଇଛି ?

ଅଂଜଳୀ ପୁଣି କାନ୍ଦିଲା·····

ଅଂଜଳୀ ବୋଉ କହିଲା—ଛି ମା' ତୁନି ହୁଅ । ଏଇ ଗାଁରେ
ମୁଁ ତ କେତେ ଝିଅ ଦେଖିଛି, ତୋର୍ ପରି କେଇ ତ ଏମିତି କାନ୍ଦ
ନାହାନ୍ତି ? ତୁ ମୋର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ନୁହଁ ପୁଅ; ତୋ'ର୍ ସୁଖ
ପାଇଁ, ତୋର୍ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ, ଖୋଜି ଖୋଜି ଉପଯୁକ୍ତ ବରଟିଏ
ଜୁଟାଇଛି । ତା'ର୍ ସହ ତୁ ହସି ହସି ଦିନ ନେଉଲ, ମୋ ଆଖି ସାର୍ଥକ
ହେବ । ତମର ସୁଖର ସଂସାର ଦେଖିଲେ, ମୋ ଆଖିରୁ ଆନନ୍ଦର
ଲୁହ ଗଡ଼ିବ ।

ଅଂଜଳୀର ଆଖିରେ ଲୁହ···ସେ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିଲା ।
ଅଂଜଳୀ ବୋଉର ଲଗାକାନ୍ଥା ଲୁହରେ ଜୁଡ଼ୁ ବୁଡ଼ୁ ହେଲା ।
ସିଏ ବି କାନ୍ଦିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଭିତ ଶୁଖୁଛି । ଲଣ୍ଠନଟି ଦିକ ଦିକ
ହୋଇ ଜଳୁଛି—ଘରର ବାହାରେ ରାତିର ଅନ୍ଧାର ଆହୁରି ବହଳ
ହେଉଛି ।

ଅଂଜଳୀ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା, ତା'ର ଆଖିର ଲୁହକୁ ଦେବଭାଇ
ସତେ ଯେପରି ବତାଉଛି । ଦେବଭାଇ କଣ୍ଠ ଦେଶକୁ ତା'ର ଯେପରି
ମାଡ଼ି ବସିଛି । ସେ କିଛି କହି ପାରୁନି । ସେଇ କାନ୍ଦିବା ଭିତରେ
ସେ ଭାବୁଛି ତା'ବୋଉକୁ କହିବ—ବୋଉ; ମୁଁ ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା
ଦେଇଛି—ତାଙ୍କୁ ହିଁ ମୁଁ ବାହା ହେବ । ମୋ ପାଇଁ ତୁ କାହିଁକି ଅନ୍ୟ
କୁଆଡେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇଲୁ ? ବିବାହର ଆୟୋଜନ କଲୁ ? ହେଇ
ଦେଖିଲୁ, ଆଜି ସଂଜବେଳେ କିପରି ଭଂଗା ହୃଦୟ ନେଇ ଫେରି-
ଗଲେ ସେ ଆମ ଘରୁ ! ତୁ ଯେତେ କଥା କହିଲୁ, କେଉଁଥିରେ, ତାଙ୍କର
ଅଭାବ ଥିଲା ? ସେତା କଥା ଶୁଣିଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଦି'ଟା କେମିତି

ଦେଉ କେଉ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ! ସେ ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲାନି ।
ସେ ଆଉ କାନ୍ଦି ବି ପାରିଲାନି । "ବୋଉ ବୋଉ" କହି ତା'ର ବୋଉର
କଣ୍ଠକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା ।

ତା' ବୋଉ ଅଂଜଳୀର ଓଠକୁ ଧରି କାନ୍ଦିଲା, ଲୁହ ପୋଛି
କହିଲା—କହ ମା, କ'ଣ ତୋର କହିବାର ଅଛି ? କାହିଁକି
କାନ୍ଦୁଛୁ ? ଇମିତି କାହିଁକି ହେଉଛୁ ? କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଖି ଦି'ଟା
ତୋର ଫୁଲିଲାଣି । କିଛି କହୁନୁ ! ତୁ ଯଦି ଇମିତି ହେଉ,
ସବୁବେଳେ ଲୁହ ପୋଛୁ, ମୁଁ କିପରି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବି ? ତୋର ପାଇଁ
ବିଧବା ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଭୁଲିଛି । ଜୀବନର ସବୁ ଦୁଃଖ, ସବୁ କଷଣକୁ
ପଛରେ ପକାଇ ଦେଇ ତୋର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ମୁଁ ଦିନ ନେଉଛି ।
ଆଜି ଯଦି ତୋର ଆଖିରେ ତୋର ଶୁଖ ବାହାଘର ବେଳେ, ମୁଁ
ଲୁହ ଦେଖେ, କାନ୍ଦ ଶୁଣେ, କିପରି ମୁଁ ଜୀବନ ଧରି ରହିବି ?
ମୋ ଛାତି ଫାଟିଯିବ—ତମ' କଲିଜା ଫାଟି ହୋଇଯିବ—ଦଶ ଦିଗ
ମତେ ଅନ୍ଧାର ଦିଶିବ ।

ଅଞ୍ଜଳୀ ବୋଉର ଛାତି ଉପରେ ନିଜର ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଭାବୁଥିଲା—
କହିଦେବ ତା' ମନ-ଗହ୍ୱରର କଥା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ବୋଉ
ମୁଅଠାରୁ ଶତ ଗୁଣରେ ତାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ, ସ୍ନେହ ଦିଏ, ତା'ର
ଛାତି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି କେମିତି ସେ ଏ କଥା କହିବ ? ବାହାଘର
ପାଇଁ ସେ ଯେତେବେଳେ ଜବାବ୍ ଦେଇ ସାରିଛି, ସେତେବେଳେ
ସେ ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ କ'ଣ ଭାବିବ ? ହୁଏତ ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଦେବ ।
ତା' ଉପରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଧାରଣା ସେ ନେଇଛି, ଆଜି ହଠାତ୍ ତା'ର
ବଦଳି ଯିବ । ସେ ଘୃଣା କରିବ । ନାକ ଟେକିବ । କାହା ପାଖରେ
ସିନା ନିଜ ଝିଅ କଥା କହିବନି—ହେଲେ ମନ ତଳେ ତା'ର
ଯେଉଁ କଳଙ୍କ ଲାଗିବ, ସେ ଲୁଭିବାର ବା ଧୋଇଯିବାର ନୁହେଁ । ନିଜ

ବୋଉର ଗୋଡତଳେ ମୁହଁ ରଖି ସେ ଏମିତି ଭାବୁଛି । ପୁଣି ଭାବିଲା, ଆଜି ଯଦି ସେ କିଛି ତା' ବୋଉକୁ ନ କହିବ, ତା' ହେଲେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଦେବଭାଇକୁ ସେ ଭୁଲିଯିବ । ତା'ର ସ୍ମୃତିର ବୋଝକୁ ନେଇ ଜୀବନ ଭର ସେ ତା' ଦେହ ମୁଣ୍ଡକୁ ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବୁରା କରିବ । ହାୟ ଭଗବାନ; ମତେ ବୁଦ୍ଧି ଦିଅ, ବାଟ ଦେଖାଅ । ଅଞ୍ଜଳୀର ବୋଉ କାନ୍ଦୁଛି—ଅଞ୍ଜଳୀ ତା'ର ଗୋଡ ତଳେ ମୁହଁ ଥାପି କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଛି······ସେତ କଠିନ ହେଇମିତ ସେ ଦିନ ।

ଶେଫାଳୀର ଆଜି ବାହାଘର······

ହଳଦିଆ ଶାଢ଼ୀ ସେ ପିନ୍ଧିଛି । ଘରର ଘରେ ଲୋକ ପୂରିଛନ୍ତି । କେତେ ଝିଅ, ବୋହୂ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଘରେ ବାଜା ପଡୁଛି । ବେଦୀ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ହୁଳହୁଳି ଆ ପଡୁଛି । ମନ୍ଦିରେ ମନ୍ଦିରେ ଶଙ୍ଖ ବାଜୁଛି । ହୁଳହୁଳି ପଡୁଛି ।

ଶେଫାଳୀ କନିଆଁ ହୋଇଛି ।

ଘରେ ହୋ ହୋ ଗ୍ରେ ଗ୍ରେ ପଡୁଛି । କିନ୍ତୁ ଶେଫାଳୀର ମନ କେଉଁଠି ହେଲେ ଠିକ୍‌ ଏ ଲାଗୁନି । ଯୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ଖିଆଡେ଼ ମଣିଷ—ସିଆଡେ଼ ଉତ୍ସବ । ସାଙ୍ଗ ସାଥି ଝିଅମାନେ ମେଳା ମେଳା ହେଉଛନ୍ତି । ପାଖରେ ତା'ର ବସୁଛନ୍ତି—କେତେ କଥା ଗପୁଛନ୍ତି । ଶେଫାଳୀ ନୀରବ । କାହାରିକୁ କିଛି କହୁନି । ଯିଏ ଯାହା କହୁଛି, ସବୁ ସେ ଶୁଣୁଛି । ବଲ ବଲ କରି ଚାହୁଁଛି ।

ବାହାଘର ଦିନର ସଞ୍ଜ······

ଘରର ଖଟ ଉପରେ ସେ ଶୋଇଛି । ଘରର ବାହାରେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ—ସମସ୍ତେ ତତ୍ପର । ବର ଆସିବ । ଖଦା ଲାଗିବ ।

ସାହ୍ନ ପଣ୍ଡିତା ନିମନ୍ତ୍ରଣ ହେବେ । ବରଯାତ୍ରୀ ଚର୍ଚ୍ଚା ହେବେ । ଦେବା ନେବା ହେବ । ବରଧର୍ମ ଯିବ ।

ଘର ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଶେଫାଳୀ ଭାବୁଛି ତା'ର ବାହାଘର କଥା । କାହାକୁ ସେ ବାହା ହେବ ? ଦେବେନ୍ଦ୍ରକୁ ? କେଉଁ ବଉଳକୁ ସେ ତା ? କ'ଣ କରେ ସେ ? କେଉଁଦିନ ବ ହାଘର ? ଅଜ୍ଞ ! ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ଆଉ କେଇଘଣ୍ଟା ପରେ ଶେଷଣୀ ଜାଳି, ହୋଇ ଫୁଟାଇ, ବାଇଦ ବଜାଇ ବର ଆସିବ । ବେଦୀରେ ବସିବ । ହ ତରେ ହାତ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦ ହେବ । ବାହ୍ମଣ ଶ୍ଳୋକ ପଢିବ । ହୋମ ଘର ହେବ । ବୋହାଘର ସରିଯିବ । ତା' ପରେ ଶରଧନ ପାଇଁ ଘରୁ ବଦା ହେଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ହେବ, ଏକ ଅଜଣା ଅଦେଖା ଘରକୁ ; ଦେଉଁଠି ବୋହୂ ହେବାକୁ ହେବ, ସ୍ତ୍ରୀ ହେବ କୁ ପଡ଼ିବ ।

କିଏ ସେ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ହେବେ ? ଦେବେନ୍ଦ୍ର ? ଆଉ ସୁର ଭାଇ ? କାହିଁକି ସୁର ଭାଇ ? ଜାଣି ଜାଣି ତା' ବାହାଘରକୁ ଗାଁ କୁ ସେ ଆସିଲେନି ! କାହିଁକି ଆସିଲେନି ? କାହିଁକି ବା ଆସିଥାନ୍ତେ ? ଯଦି ସେ ଆସିଥାନ୍ତେ ତା'ର ଏଇ କନିଆଁ ରୂପକୁ ଦେଖି ସେ ଡରି ଯାଇଥାନ୍ତେ । ସେ ବେଦୀ ଉପରେ ଆଉ ଜଣକ ପାଖରେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ବସିଥିଲେ ; ସେ କ'ଣ ଠିଆ ହୋଇ ଏ ସବୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତେ ? ଭୋଜ ନ ଆସନ୍ତୁ । କିଏ କାହାକୁ ଠକୁଛି ? ସୁର ଭାଇ ତାକୁ ଠକି ନାହାନ୍ତି କି ସେ ବି ତାଙ୍କୁ ଠକିନାହିଁ । ତା' ହେଲେ କିଏ ଦାୟୀ ? କାହିଁକି ଆଜ ବାହାଘର ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ? ସଞ୍ଜବେଳେ, ଛପି ଛପିକା ଜହ୍ନ ତଳେ, ମହାଦେବ ମଣ୍ଡପର କେତେ କଥା, କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ! ସୁରଭାଇ ଆଉ ସେ···ତାଙ୍କର କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ନୀଳ ଆକାଶର ଛାତରେ ପଡ଼ିଥିବା ସେଇ ଅକଳନ ମିଠି ମିଠି ତାରାଗୁଡ଼ିକ ଗଣିବାକୁ କେତେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ

ପଛର ତାରା ଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଗଣି ଆଉ ପଛର ତାରାଗୁଡ଼ିକୁ ଗଣିଲା ବେଳକୁ ତା'ର ସବୁ ଭୁଲ୍ ହୋଇଯାଏ । ସେ ଗଳ୍ପ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର କୋଳରେ ମଥା ରଖି ଶୋଇ ପଡନ୍ତି ।

ଶେଫାଳୀ ପୁଣି ଭାବୁଛି, କିପରି ସେ ସୁରଭାଇଙ୍କୁ ଭୁଲିବ ! ସେ ବା ତାକୁ ଭୁଲିବେ କିପରି ? ମହାଦେବ ସାମନାରେ ଦୁହେଁ ଯେ କି ଶପଥ ନେଇଥିଲେ । କାହିଁ ସେ ଶପଥ ? ସୁରଭାଇ ! ପ୍ରାଣର ସୁର ଭାଇ ! ! ଦେହର ପ୍ରତି ଶିରାରେ ତାଙ୍କର ଦେହର ଲାବଣ୍ୟ ଭରିଛି । ପ୍ରତି ଲୋମକୂପରେ ତାଙ୍କର ଭାଷାର ବାନ୍ଧୁ ମନ୍ତ୍ର ରହିଛି । କିପରି ସେ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲିଯିବ ? କିପରି ଭୁଲିଯାଇ ଆଉ ଜଣଙ୍କ ପାଖରେ ଦେହ, ମନକୁ ତା'ର ସଅଁପି ଦେବ ?

ଘରର ପଲଙ୍କର ବାଡରେ ଲଣ୍ଠନ ଜଳୁଛି । ସେ ମିଟି ମିଟି କରି ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଭାବୁଛି । ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଦେଖିଲା, ଶେଫାଳୀ ଶୋଇନି । ସେଇମିତ ଚେଇଁଛି । ମିଟି ମିଟି କରି ଉପରକୁ ଚାହୁଁଛି ।

ଶେଫାଳୀ ବୋଉ କହିଲା—ଶୋଇପଡ଼ ମା—ଉପାସ କରିଛୁ; ଶୋଇ ନ ପଡିଲେ ଦେହ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ଲାଗିବ । ଦେହ ହାତ ଗୋଡ଼ ଘୋଳେଇ ହେବ । ମୁଣ୍ଡ ବଥେଇବ । କାନ୍ତି ଉଠେଇବ । ଚେଣ୍ଣୁ ଶୋଇପଡ଼ । ଭାବୁଛୁ କ'ଣ ଏତିକି ବେଳୁ ?

ଶେଫାଳୀ କର ଲେଉଟେଇ ଶୋଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବୋଉ ପୁଣି ତା'ର ଫେରି ଆସିଲା । ନିଜ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା ।

ଶେଫାଳୀକୁ ଆଉ ନିଦ ହେଉନି । କେଇ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଏଇ ଗାଁ, ଏଇ ଘର ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିବ । ପିଲାବେଳର ପୁଚି, ଡ଼ାଳିମାଙ୍କୁଡ଼ି ଆଉ ବୋହୂ ବୋହୂକା ଖେଳ ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚିଯିବ । ଗାଆଁ ପାଠାଗାରର ସମ୍ପାଦିକା ଆଉ ସେ ହୋଇ ପାରିବନି ! ଗାଆଁର

ଉଦ୍‌ଯାପନ କାଳରେ ଆଉ ସେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେନି । ନାସ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଦିନ ରାତି ଆଉ ସେ ଚିନ୍ତା କରିବ ନାହିଁ—ଦାଣ୍ଡପୋଖରୀ, କାଣି ନଈ ସବୁ ସେ ଭୁଲିଯିବ । ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ବି ଭୁଲିଯିବ । ଆଉ ନ ଭୁଲିବ କାହାକୁ ? ଏମାନେ ପାଶୋରା ମନର ନଈରେ ଡୁବିଯିବେ, ହଜିଯିବେ । କିନ୍ତୁ ସୁର ଭାଇଙ୍କୁ କ'ଣ ଭୁଲି ହେବ ? ଆଃ ! ହେଇଯାଆନ୍ତା କି ସେ ଏକ ପକ୍ଷୀରାଜ-ଘୋଡ଼ା । ସେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଏଇ ମଥାନ କଣା କରି ଉଡ଼ିଯାଆନ୍ତା ଆକାଶର ମେଘ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସେଇଠୁ ସୁ ସୁ ହୋଇ ଆକାଶର ତୀରେ ତୀରେ ସେ ଛୁଟି ଚାଲନ୍ତା··· ଛୁଟି ଚାଲନ୍ତା ସୁର ଭାଇ ପାଖକୁ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ କହନ୍ତା—"ସୁରଭାଇ, ଆସ, ମୋ'ର ପିଠି ଉପରେ ବସ । ଆମେ ଆକାଶର ତୀରେ ତୀରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଚାଲି ଯିବା—"

ଏଇମିତି ସେ ଭାବୁଛି—ରାତି ଆସି ପାହିବା ଉପରେ । ପେଁ କରି ବାଜି ଉଠିଲା ଠେଲଙ୍ଗି ବାଇଦ । ଧଡ଼ ଧାଡ଼ ହୋଇ ସବୁ ଉଠିଲେ, ବୋଷଣୀ ପଡିଆକୁ ଧାଇଁଲେ । ଢୋଲ ଟମ୍ଫି ଉଠିଲା—ମହୁରୀ ବାଜିଲା । ଗଛ, ହୋଇ ଓ ଶଙ୍ଖ ରହି ରହି ବାଜିଲା—ଗାଁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ।

ଶେଫାଳୀ ଉଠି ବସିଲା । ରାତି ସାରା ସେ ଶୋଇନି । ତା'ର ଭିତରେ ତା'ର ବୋଷଣୀର ବାଇଦ ବାଜିଉଠିଲା । କାନ ତା'ର ଥକ୍କା ହୋଇଗଲା—ଅନ୍ଧାର କଟି କଟି ସକାଳ ହେଲା । ସେ ସେଇମିତି ବସିଛି ।

ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ତାଙ୍କର ଘର ପାଖର ଶଶୀ—ବୟସ ଏଗାର ବାର ଭିତରେ—ଲେଖାରେ ଭଉଣୀ ହେବ ତା'ର—ପଲଙ୍କ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ କହିଲା—ଶେଫିଦେଈ ; ତୋ

ବରଷି ଭାର ଗୋଟା ଲୋ ! ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା । ଉପରକୁ ବାଳ ଘୁଞ୍ଚିଛି । ଆଉ ଦିନକ ପରେ ତୁ ଦେଖିବୁନି କି ?

ଶେଫାଳୀ ଶୁଣିଲା । ଶଶୀର କଥା ବୁଝି ପାରିଲା । ଶଶୀ କୁଆଡୁ ଜାଣିବ ତା'ର ମନ ଗହନର ଗୋପନ କଥା । ହେଲେ ତାକୁ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲାନି । ଶଶୀ ପଳାଇଗଲା ପୁଣି ସେଇଁ ଚୋଷଣୀ ପଡିଆ ଆଡେ ।

ଶେଫାଳୀ ଭାବୁଛି, ସତରେ କ'ଣ ଆଜି ତା'ର ବାହାଘର ! ବର୍ଷା ରାତରେ, ପାତଳ ଜହ୍ନରେ, ଘୁପିଘୁପିକା ଜହ୍ନ ରାତରେ ବେଳେ ବେଳେ ମନ କାହିଁକି ତା'ର ଅନମନା ହୋଇ ଉଠେ ? ବର୍ଷା ହେଲେ, ଦେହ ମୁଣ୍ଡରେ ତା'ର ଶୀତଳ ପବନ ପରଶି ଯାଏ । ସେଇ ପବନରେ ଦେହେ ଦେହେ ତା'ର ଖେଳିବୁଲେ, ଏବଂ ଶିହରଣ । କାହିଁକି ସେଇମିତି ହୁଏ ? ସେଇ ଶୀତରେ ମନ ଭିତରେ ରହି ରହି କିଏ ତା'ର ରଙ୍ଗ କୁହାଟେ ମାରେ—ସେଇ ରଙ୍ଗ କୁହାଟେ କାହାର ? କେମିତି ସେ ଯାଇ ଦିନ କାଟିବ ? ଏ ଦେହ ଓ ମନକୁ ସୁର ଭାଇକୁ ଦାନ କୁଣ୍ଡାରେ ସେ ତ ଦେଇଛି । ପୁଣି ସେଇ ଦେହ ଓ ମନକୁ ତା'ର ବର କିପରି ପୁଣି ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ? ସେ କ'ଣ ସୁର ଭାଇର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଖାଇବେ ? ତା'ର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ମନ ଓ ଦେହକୁ ସେ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା ବେଳେ, ସେ କ'ଣ ଜାଣି ପାରିବେନି ? ହଁ, ଜାଣିବେ; ସେ ତ ଜାଣିବେ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଜାଣି ଜାଣି କିପରି ସେ ତାଙ୍କୁ ଅଇଁଠା କୁଣ୍ଡା ଖାଇବାକୁ ଦେବ ? ନାଁ, ଏ ଦେହ ତା'ର କଳୁଷିତ ହୋଇଛି । ମନ ତା'ର ଅପବିତ୍ର ହୋଇଛି । ଦେହରେ ଓ ମନରେ ସୁର ଭାଇ ଏକଚ୍ଛତ୍ରପତି ହୋଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସ୍ୱାମୀ ପୁଣି କିପରି ଏକ କରଦ ରଜା ହୋଇ ରହିବେ । ନାଁ, ନାଁ, ସେ ହେବନି । ସେ ମରିଯାଆନ୍ତା କି—ଡିଆ ମରଣ ତା'ର ଘଟନ୍ତା କି—

କ'ଣ ସେ କରିବ ଭାବି କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରୁନି । ବିବାହ ବାଦ୍ୟ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବାଜି ଉଠିଲା । ସ୍ୱୀକାର କଲା ବୋଧେ । ଦେଇ ବର ଆସିଗଲାଣି—ତେଣିକି ବାଇଦ କର୍ମ ଉଠିଲାଣି । ଅଜ ଝିଅଏ—ଶେଫାଳୀ ଘରର ଝରକା ଖୋଲି ଚାହିଁଲା ବାହାରକୁ—ସକାଳର ପାଉଁଶିଆ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଜଳୁଛି କେତେ ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ୍—ବରର ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ କେତେ କୃତ୍ରିମ ଫୁଲ ସଜା ହୋଇଛି । ବରଯାତ୍ରୀ କେତେ ରଙ୍ଗର, କେତେ ଢଙ୍ଗର ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି—ଜାମା ଘୋଡ଼ିଛନ୍ତି—କିଏ ସାଇକେଲ ପେଲି ପେଲି ଆଣୁଛି ତ କିଏ ସବାରିରେ ଚଢ଼ିଛି । ଶେଫାଳୀ ଅଦ୍ଭୁର ଝିଅଏ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିଲା, ତା'ର ଗାଆଁର ଲୋକେ ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ଭିଡ଼ ଜମେଇଲେଣି—ଥାଟେଏବି ଭାଙ୍ଗିଲେଣି । ଲୋକ ଚାହିଁଛନ୍ତି—ସେ ଅଦ୍ଭୁର ଝିଟି ଝରକାଟାକୁ ମୁକୁଳା କରି ଦେଇ ଚାହିଁଲା—ଦେଖିଲା ଚଉତଳରେ ବର ବସିଛନ୍ତି—ଶାନ୍ତିପୁରୀ ଧୋତିର ପାଣ୍ଡୀ ଚକ୍ ଚକ୍ ମାରୁଛି । ସିଲ୍କ ପଞ୍ଜାବୀ ବାରି ହୋଇ ଯାଉଛି । ବର ଚନ୍ଦନଫୋଟା ଘେନିଛନ୍ତି । ଶଶୀ ଆଲୁଅରେ ଖୁବ୍ ଗୋରା ତା'ର ବର । ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ।

ଶେଫାଳୀ ଅଦ୍ଭୁର ଝିଅଏ ତା'ର ବରକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଚାହିଁଲା । ଭାବିଲା, ସୁର ଭାଇ ତ ଠିକ୍ ଏଇମିତି । ଏଇମିତି ସେ ଗୋରା ଏଇମିତି ବାଳ ଭାଙ୍ଗନ୍ତି । ଏଇମିତି ଚାହାଁନ୍ତି । ସୁର ଭାଇ କାଇଁ ଆଜି ! ବର ବେଶରେ ସୁର ଭାଇ ସତରେ କ'ଣ ଆସିଛନ୍ତି ? ସତରେ କ'ଣ ଆସିଛନ୍ତି ତାକୁ ବିବାହ କରିବା ପାଇଁ ? ବୋହୂ କରି ଘରକୁ ନେବାପାଇଁ ? ନା, ମିଛ । ସବୁ ମିଛ । କିନ୍ତୁ ସେଇ ବରଙ୍କର ମୁହଁ ଭିତରେ ସିଏ ସୁର ଭାଇ ମୁହଁର ପ୍ରତିଫଳନ କାହିଁକି ଦେଖୁଛି ? ଏବଂ ବରଙ୍କର ଆଖିର ଡୋଳାରେ ସେ କାହିଁକି ସୁରଭାଇର ଆଖିର

ଚେଙ୍ଗଲାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରୁଛି ? ନାଁ, ସେ ଆଉ କିଛି ଭାବିବନି । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଆଉ କୌଣସି ଭାବନା ସେ ପୁରାଇବନି । ତୁମୀ ହୋଇ ହବୁ ଯେ ସହୁଥିବ । ସଖି କଣ୍ଠେଇ ପଛ ସବୁ ଶେଷ କରୁଥିବ । ତାହାଙ୍କରୁ ସେ କିଛି କହିବନି । ଏତିକି ଭାବି ଝଡାସ୍ କରି ଝରକା କବାଟଟା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ପୁଣି ସେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ସେଇ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ।

ବର ଆସି ତାଙ୍କ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ପହଞ୍ଚିଲା······ପିଲା, ବୁଢ଼ୀ ଓ ମାଇପେ ଘରର ଘରେ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ଚଉପାଢ଼ୀରେ ବରଯାତ୍ରୀ ମାନେ ବସିଲେ । ଟିକା ହେଲେ ।

ଶେଫାଳୀ ଗାଧୋଇଲା—ସରବତ ପିଇଲା । ପିଉସୀ ତା'ର ସବୁ କାମ ସାରି ଦେଲା ।

ଶେଫାଳୀ ବେଦୀ ଉପରେ ବସିଛି । ତା'ର ମୁହଁ ଉପରେ ଉତ୍ତରୀଟିଏ ପଡିଛି । ବେଦୀ ଚାରିପଟେ ବହୁ ଲୋକ ଜମିଛନ୍ତି—ବ୍ରାହ୍ମଣ ମନ୍ତ୍ର ପଢୁଛନ୍ତି—ଶ୍ଲୋକ ଗାଉଛନ୍ତି—ତା'ର ଡାହାଣ ପଟେକୁ ବସିଛନ୍ତି ଆଉ ଜଣେ କିଏ ! ସେ ବର—ସେ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ !

ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ ତା'ର ହାତ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ହାତରେ ଛନ୍ଦ ହୋଇଗଲା, ଶେଫାଳୀର ଦେହେ ଦେହେ ବହିଗଲା ବୁଝୁଥିବା ଏକ ଝଡ଼, ଏକ ବତାସ । ସେ ଝଡ଼ ଆଉ ବତାସର ଅଭ୍ୟାଗୁରରେ ଦେହ ତା'ର ଥରିଲା—ମୁଣ୍ଡ ଝିମି ଝିମି ହୋଇ ଉଠିଲା--ଏକ ଅଦେଖା ହାତର ନୂଆ ପରଶରେ ସେ ସତେ ଯେମିତି ନିଜକୁ ଭୁଲିଗଲା । ସେଇ ହାତରେ ତା' ହାତ ଥିଲା ବେଳେ ସୁରଭ୍ରାଇର ସ୍ମୃତି ମନର ଅତଳ ଦରିଆରେ ତା'ର ଲୀନ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ବେଦୀ ଉପରେ ବାହାଘର ସରିଗଲା······

ବର ବିଦା ହେବାକୁ ଆଉର ଘଣ୍ଟାଟିଏ ଅଛି—ଚଉପାଢ଼ୀରେ ଯାଆମି ଯୌତୁକ ଦେଖା ନେବା ଚାଲିଛି ।

ଶେଫାଳୀକୁ ଘେରି ବସିଛନ୍ତି ତା'ର ଗାଁଆଁର କେତେ ଭବାବୁଡ଼ା ଆଉ ଅବବାବୁଡ଼ା ଝିଅ। ସେମାନେ ତାକୁ ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି—ହସୁଛନ୍ତି—ଚଟେଇଉଛନ୍ତି। ମଝିରେ ମଝିରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେଇ ଘରର ବାରଣ୍ଡା ଦେଇ ଗୁଲିଯାଉଛନ୍ତି। ଗଲା ଗଲା ଶେଫାଳୀକୁ ଅନାଉଁଛନ୍ତି। ଶେଫାଳୀ ବି ତାକୁ ଗୁହୁଁଛି······

ଶେଫାଳୀ ଭାବୁଛି, ବେଦୀ ଉପରେ ହାତଗଣ୍ଠି ପଡ଼ି ସାରିଲା ପରେ, ମନ ତା'ର କାହିଁକି ଇମିତି ହେଲା ? କାହିଁକି ଏ ବର ପ୍ରତି ତା'ର ଏତେ ମମତା ଜାଗୁଛି ? ଇମିତି କେତେ ସେ ଭାବୁଛି······

ଘରୁ ଶେଫାଳୀ ବିଦାୟ ନେଲା।

ବାହାଘର ତା'ର ସରିଲା। ସେ ହେଲା ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାହାଘର ସରିଛି।

ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ତା'ର ଆସିଛି ଅଞ୍ଜଳୀ। ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ମା' ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲି ଉଠିଛି। ମନ ତା'ର ଉଚ୍ଛୁଳେ। ସେ ଭାବୁଛି, ଏତେଦିନ ପରେ ଯା'ହେଉ ପାଗଳାଟା ରାଜି ହୋଇଛି। ଯୋଗ୍ୟ ବୋହୂଟିଏ ପାଇଛି। ଗୋଟିଏ ଗୁହଳରେ ଗଢ଼ା ସେ। ହଳଦୀ ରଙ୍ଗ ଦେହ—ଅଳ୍ପ ଡେଙ୍ଗୀ--ପାତଳୀ। କଇଁଫୁଲ ପରି ମୁହଁ। ଭସା ଭସା ଆଖି--ଟିଆ ଥଣ୍ଟ ନାକ—ଚମ୍ପା କଢ଼ ପରିଆଙ୍ଗୁଳି—ଥିର'ଥିର ଚାଲି।

ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ଆଜି ମଧୁଶଯ୍ୟା······

ଶେଫାଳୀ ପଲଙ୍କର ବାଡ଼ଙ୍କୁ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଛି—ତଳେ ବିଛଣା ପଡ଼ି ହୋଇଛି। ସେଇ ବିଛଣାରେ ସଜଫୁଲ ଗୁଡ଼ାଏ ପଡ଼ିଛି।

ଲଣ୍ଠନଟିଏ ଧକ୍ ଧକ୍ ହୋଇ ଜଳୁଛି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଖଟକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିବା ଏକ ଚେୟାରରେ ବସିଛନ୍ତି । କେହି ତାହାଙ୍କୁ କିଛି କହୁନାହାନ୍ତି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭାବୁଛନ୍ତି ଶେଫାଳୀ କଥା । ସେ ବାପା ହୋଇଛନ୍ତି ! ସ୍ୱାମୀ କରିଛନ୍ତି । ହସି ହସି ବୋଧେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଢଳି ପଡ଼ୁଥିବ । ମହାଦେବ ମନ୍ଦିରର କଥା ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିବ । ଜୋଛନା-ରାତିର ଜହ୍ନ ରାତିର କଥା ଆଉ ସେ ଭାବିବ ? କଲେଜରେ ସେ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ କେତେ ସେ ଚିଠି ଦେଉଥିଲା—ତା'ଠାକୁ ଉତ୍ତର ପଠାଇବାରେ ତିନି ଦିନ ଡେରି ହୋଇଗଲେ, ଅଭିମାନ କରି ସେ କେତେ କଳୁଥିଲା, ରୁଷୁଥିଲା । ଏ ତ ନାଗର କରି, ଆପଣାର କରି ଆଉ ଜଣକୁ ନେଇ କପଟ ସେ ସଂସାର ପାତିଥିବ ? ଦିନ କାଟୁଥିବ ? ସ୍ୱାମୀ କୋଡ଼ରେ ଶୋଇ ସେ ଅଳସ ଭାଙ୍ଗୁଥିଲା ବେଳେ, ତା' କଥା କ'ଣ ମନରେ ତା'ର ଚେଇଁ ଉଠୁ ନଥିବ ? ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଓଠରେ ନିଜ ଓଠ ଥୋଇଥିଲା ବେଳେ ସେ କ'ଣ ତା'ର କଥା ମନେ ପକାଉ ନଥିବ ? ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଏଇମିତି ଭାବି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଘର ଶୁନ୍‌ଶାନ୍, ନୀରବ—ମଧୁଶଯ୍ୟାରେ ଘରଟା ଯେପରି ମହ ମହ ହୋଇ ବାସି ଉଠୁଛି ।

ଅଞ୍ଜଳି ପଲଙ୍କର ବାଡ଼ାକୁ ଧରି ଭାବୁଛି, ଦେବେନ୍ଦ୍ରର କଥା— ସେ ବାପା ହୋଇଛନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ଆଣିଥିବେ । ତା'ର କୋଳରେ ଲଟି ଲଟି ସେ ଯେମିତି ବେଳେ ବେଳେ ଶୋଇ ପଡୁଥିଲେ, ବୋଧହୁଏ ସେଇମିତି ଠିକ୍, ନିର୍ଭୟରେ ତାର କୋଳରେ ଶୋଇ ପଡୁଥିବେ, ଥରି ଥରି ହାତ ଚିପୁଥିବେ । ଦେବ ଭାଇ ! ଦେବ ଭାଇ !!

ସେ ଆଉ କିଛି ଭାବିପାରିଲା ନି । ଧାର ଧାର ହୋଇ ଆଖିରୁ ତା'ର ଲୁହ ଛୁଟିଥାଏ । ଲିଟା କାନରେ ଟେଲୁରଣୀ ପରି ଢର ଢର

ହୋଇ ସେତକ ସେ ପୋଛି ପକାଉଥାଏ। ସେ ଯେତେ ପୋଛୁଥାଏ, ଆଖିରୁ ତା'ର ସେତେ ଲୁହ ଝରୁଥାଏ। ଏଇମିତ କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ସେ ଯଷ ସଅଁ ହୋଇ—ଧକେଇଲା।

ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ଭାବନା ଫେରି ଆସିଲା। ବାପର ସ୍ୱରରେ ଲଣ୍ଠନର ସେଇ ଝାପ୍ସା ଆଲୁଅରେ ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଡ଼େ ସେ ଚାହିଁଲା। ଦେଖିଲା ସେ କାନ୍ଦୁଛି, ଧକେଇଉଛି। ଆଉ ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ବସି ପାରିଲାନି। ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠି ଅଞ୍ଜଳୀର ପାଖକୁ ଲାଗି ଛିଡ଼ା ହେଲା—କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଛୁଇଁଲାନି।

ଅତି ନରମ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା—ଅଞ୍ଜଳୀ, କାନ୍ଦୁଛ ? କାହିଁକି ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ନିରୁତ୍ତର।

ପୁଣି ସେ ଡାକିଲା—ଅଞ୍ଜଳୀ.....

ତଥାପି ଉତ୍ତର ନାହିଁ।

ଅଞ୍ଜଳୀ ପୁଣି କାନ୍ଦିଲା। ଆଉ ଟିକିଏ ଜୋର୍‌ରେ ସେ ଧକେଇଲା। ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନିରୁପାୟ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟହୀନ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଥରେ କଣ୍ଠରେ ସ୍ୱାଗ ଦେଇ ଡାକିଲା—ଅଞ୍ଜଳୀ...ଅଞ୍ଜଳୀ, ନିଜ କାନରେ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲା। ପଲଙ୍କର ବାଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ ପଛ କରି ଠିଆ ହେଲା।

ଅଞ୍ଜଳୀ ଉତ୍ତର ଦେଉନି। ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ ଲୁଗାକାନି ତା'ର ଖସି ପଡ଼ିଛି। ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସେଇ ଫୁଲ-ଚିତ୍ରିତ ବିଛଣା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା। ଘର ନୀରବ। ନିସ୍ପନ୍ଦ। ଲଣ୍ଠନର ଶିଖା ଯାହା ଜଳି ଜଳି ଯାଉଛି।

ଅଞ୍ଜଳୀ ସେଇମିତ ଠିଆ ହୋଇଛି।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପୁଣି ଥରେ ଡାକିଲା—ଅଞ୍ଜଳୀ.....

ଅଞ୍ଜଳୀ ଫେର ଚାହିଁଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼େ । ହେଲେ ତାକୁ ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ସେ ଚାହିଁ ପାରିଲାନି । ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତିଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଚାହିଁଛି ତା'ରି ଆଡ଼େ । ହେଲେ ସେ ବି ତାକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଚାହିଁ ପାରୁନି ।

ସେ ଡାକିଲା—ଏଇଠିକି ଆସ ଅଞ୍ଜଳୀ—

ଅଞ୍ଜଳୀ ସେଇମିତି ଠିଆ ହୋଇଛି ।

'ଆସ—ଆସୁ ନ'—ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା ।

ପାଦଟିଏ ଆଗକୁ ପକାଇ ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଉ ଆସିଲାନି । ପୁଣି ପଲଙ୍କର ଦାଣ୍ଡାକୁ ଧରି ସେ ଠିଆ ହେଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠି ଅଞ୍ଜଳୀ ପାଖକୁ ଗଲା । ଅଞ୍ଜଳୀର ଡାହାଣ ହାତର କାଣି ଅଙ୍ଗୁଳି ଧରି ବିଛଣାକୁ ଟାଣିଲା । ସେ ଆସିଲା ।

ଦୁହେଁ ସେଇ ବିଛଣାରେ ବସିଲେ । ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କୁ ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

ତା'ପରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଅଞ୍ଜଳୀର ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ ଲୁଗା କାଢି ଦେଇ ତା' ମୁହଁକୁ ଆଉ ଥରେ ଅନାଇଲା । ଲଣ୍ଠନଟାକୁ ଅଳ୍ପର ଟିକିଏ ତେଜି ଦେଲା ସେ ଲଜ୍ଜିତ ହେଉଛି । ବେଳେ ବେଳେ ଆଖି ମୁଦି ଦେଉଛି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପଚାରିଲା—କ'ଣ ଲାଜ ମାଡ଼ୁଛି ଅଞ୍ଜଳୀ ? ଆଖି ବୁଜୁଛ କାହିଁକି ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଖି ମେଲି ଚାହିଁଲା ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ । ଓଠରେ ତା'ର ଖେଳି ଖେଳି ଗଲା ଏକ ଲାଜୁଆ, ମିଠା ହସ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତା'ର ହାତ ଧରିଲା ।

ସେ ସତେ କି କାଠ ପାଷାଣ । ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଶିରା ଶିରାରେ ଜାଗି ଉଠିଛି ଗୋଟାଏ ଗରମ ଝଡ଼ ।

ଦୁହେଁ ଏକାଠିେ ମିନିଟ୍. ନୀରବ ହୋଇ ବସି ରହିଲେ । ଅଞ୍ଜଳୀ ଚାହିଁଛି ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ । ଭାବୁଛି ଏ କିଏ ? ଦେବଭାଇ ନୁହେଁ ତ ଆଉ ? ଜୀବନରେ ଦେବ ଭାଇ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କାହାର ପାଖରେ ଏତେ ଲଗି ଲଗି ହୋଇ ବସିନାହିଁ— ହାତରେ ହାତ ରଖି ନାହିଁ — କଥା କହି ନାହିଁ—ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁନାହିଁ—ଯେ ଦେବଭାଇ ତ ଏ ନୁହଁନ୍ତି ! ତାଙ୍କର ବୟସର ଜଣେ ଯୁବକ ଇଏ । ତାଙ୍କର ପରି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ । ତାଙ୍କର ପରି ସ୍ନେହ କୋମଳ କଣ୍ଠ । ତାଙ୍କର ପରି ବ୍ୟବହାର । ମାୟା! ବେଶରେ କ'ଣ ଦେବ ଭାଇ ଏଠି ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ହେଲେ । ନାଁ, ମିଛ,— ସବୁ ମିଛ ।

ଭାବିଲା—ଛିଃ, ଛିଃ, କ'ଣ ସେ ଭାବୁଛି । ଦେବ ଭାଇ କିଏ ? ସେ ଅତୀତ । ସେ ଅତୀତ ହଜିଯାଇଛନ୍ତି, ମରିଯାଇଛନ୍ତି । ରହି ଯାଇଛି କେବଳ ସ୍ମୃତି । ସ୍ମୃତିର ମଶାଣୀ ଭିତରୁ ସେ ଖାଲି ତାକୁ ମନେ ମନେ କରି ଚାହିଁଛନ୍ତି । ନାଁ ତାଙ୍କ କଥା ଆଉ ସେ ଭାବିବନି— ମନରେ ଧରିବନି । ଯିଏ ହାତ ଧରି ତାକୁ ବିବାହ କଲେ, ସେ ଖାଲି ତାଙ୍କର କଥା ଭାବିବ । ମନରେ ହେଜି ହେବ । ତାଙ୍କ ସେବା କଲେ ତା'ର ମଙ୍ଗଳ ହେବ, ଭବିଷ୍ୟତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେବ ।

ହାଇଁ, ସେ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲି ପାରୁନାହିଁ । ଯେତେ ଭୁଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ସେ ସେତେ ସେତେ ଆଖି ଆଗରେ ତା'ର ଭାସି ଉଠୁଛନ୍ତି । ଦେବ ଭାଇ କ'ଣ ସତରେ ଭୁଲି ହେବେ ? ତା'ର ଏ ଦେହ ଆଉ ମନଟାକୁ ସେ ତ ନେଇଛନ୍ତି । ରଖି ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଖାଲି ଗୋଟିଏ ଛାପ । ସେଇ ଛାପ ଭିତରୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି, ଜାଣି ପାରୁଛି—

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ହଠାତ୍ ଅଞ୍ଜଳୀର ହାତକୁ ଧରି ତା'ର କୋଳରେ ତାକୁ ଶୁଆଇ ଦେଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ କୋଡ଼ରେ ଶୁଆଇ ଅଞ୍ଜଳୀକୁ ଦେଖୁଛି—ତାକୁ ଦେଖୁଛି ଶେଫାଳୀ ରୂପରେ । ସେ ସତେ ଯେମିତ ଆଜ କୁଆଁର ମୁହେଁଇଁ ତଥିର ଜହ୍ନରେ, ମହାଦେବ ମଣ୍ଡପରେ ତାକୁ କୋଡ଼ରେ ଶୁଆଇ ବସିଛି । ଭାବୁଛି, କାହିଁ ମହାଦେବ ମନ୍ଦର ? କାହିଁ ସେଇ ପେଣ୍ଟା-ଭାରରେ ନଇଁ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ବଉଳଗଛ ? କାହିଁ ସେ ମହାଦେବ ପୋଖରୀ ? ଜହ୍ନ କାହିଁ ? ତାରା କାହିଁ ? ମଳୟ କାହିଁ ? ଘରର ଚାରି ଆଡ଼କୁ ସେ ଚାହିଁଲା । କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ଏଗୁଡ଼ିକର ଅଭାସ ସେ ପାଇ ପାରିଲାନି ।

କିଏ ଶୋଇଛି ତା'ର କୋଡ଼ରେ ? ଶେଫାଳୀ ? ନାଁ ତ ! ତା'ର ପର ହୋଇଅଛିଏ । ନାଁ ତା'ର ଅଞ୍ଜଳୀ । ସେ ପୁଣି ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ, ସହଧର୍ମିଣୀ । କମିତ ଆସିଲା ସେ ଏ ଘରକୁ ?

ଏକ ଭାବ ଚାହିଁଲା ସେ ଅଞ୍ଜଳୀକୁ । ଅଞ୍ଜଳୀ ବ ସେମିତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେଲା । ତା'ର କୋଡ଼ରେ ଶୋଇ ଆକାଶ-ପାତାଳ ଏକାଠେ ଭାବ ଚାଲିଥିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଆଖି ପତା ତା'ର ଲୁହରେ ଜୁଡ଼ୁ ବୁଡ଼ୁ ହେଉଥିଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପଚାରିଲା—କ'ଣ ଭାବୁଛ ଅଞ୍ଜଳୀ ? ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ? ଅଞ୍ଜଳୀର ଭାବନା ଫେରି ଆସିଲା । କହିଲା—ନାଇଁ ।

—କେମିତ ଲାଗୁଛି ଆଜର ଏ ରାତି ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ଓଠରେ ଲଜ୍ଜାର ହସର ରେଖା ।

—କହୁନ, କେମିତ ଲାଗୁଛି ?

ପୁଣି ସେଇ ହସର ଆଉ ଏକ ବନ୍ୟା···

—ଆଜ ମଧୁଶଯ୍ୟା ରାତି ପରା !

ଅଞ୍ଜଳୀ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲା ।

—ମୁଁ ତମର କିଏ ?

ଅଞ୍ଜଳୀର ଓଠ ପୃଷ୍ଠରେ ମୃଦୁକୁନ୍ଦ ହସର ପ୍ଲାବନ

—କେହୁନ ?

ନୀରବ ।

—ତମେ ମୋର କଏ ?

—ସ୍ତ୍ରୀ

ଦୁହେଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ସେଇ ଚମକ ଭିତରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଅଞ୍ଜଳୀକୁ ନିବିଡ଼ ଭାବେ ନିଜର ଛାତି ଉପରକୁ ଆଉଜାଇ ଆଣିଲା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ଶେଫାଳୀ ଦେହର କମ୍ପନ । ଅଞ୍ଜଳୀ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ଦେବଭାଇ ଛାତିର ଉଷ୍ମ ସ୍ପନ୍ଦନ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଅଞ୍ଜଳୀର ମୁହଁକୁ ଟେକିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ତା'ର ଓଠକୁ ଶେଫାଳୀର ଓଠ ଆଡ଼କୁ ନୁଆଁଇ ଆଣିଲା । ଓଠରେ ଓଠ ବାଜିଲା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସେଇ ଓଠ ଭିତରୁ ସତେ ଯେପରି ଶେଫାଳୀ ଓଠର ମଧୁରତା ଆସ୍ୱାଦନ କରୁଛନ୍ତି । ଅଞ୍ଜଳୀ ନିଜ ସ୍ୱାମୀର ଓଠ ଭିତରେ ନିଜର ଓଠକୁ ରଖି ଦେବଭାଇର ଗରମ ନିଃଶ୍ୱାସ ଯେପରି ବାରି ପାରୁଛନ୍ତି ।

ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଗ୍ରହିଁଛନ୍ତି । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପାଇଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀର ଶରୀର ଏକାକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ଶରୀରକୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଏକାକାର କରି ଛାଡ଼ି ଦେଇ, ଦୁଇଟି ମନ ଉଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି ଦୁଇଟି ଦିଗକୁ । ଯେଉଁ ଦିଗ ନିହାତି ପରିଚିତ, ନିହାତି ଜଣାଶୁଣା ।

ରାତି ପାହି ପାହି ଆସୁଥିଲା । କୁମ୍ଭାଟୁଆ ଗୀତ ଗାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ।

ମଧୁଶଯ୍ୟା ରାତି ସରିଲା । ସକାଳ ହେଲା ।

ଶେଫାଳୀ ବାପାଘର ଦେଢ଼ ବର୍ଷ ହେଲା ସରିଗଲାଣି······

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ନେଇନି । ନେବ ନେବ ବୋଲି ଭାବୁଛି—ନେଇଗଲେ କାଳେ ବାପା ବୋଉ ହଇରାଣ ହେବେ, ଏଇଆ ଭାବି ଶେଫାଳୀକୁ ସେ ନେଉନି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଆସୁଛି । ମାସରେ ଥରେ ଅଧେ ଆସି ଘରର ଖବର ବୁଝୁଛି—ଶେଫାଳୀର ମନର କଥା ନେଉଛି ।

ଶେଫାଳୀର ପୁଅଟିଏ ହୋଇଛି । ଛଅ ମାସର କଅଁଳା ପୁଅଟିଏ—ଠିକି ଠିକି ହାତ—ନାଲି ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ ପାଦ—ଛେନା ପରି ଦେହ ।

ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଖବର ବୁଝିସାରି ସେଇ କଅଁଳା ପୁଅର ଦେହ ଲପଟେ ସେ ଶୁଏ । ତା'ର ମୁତୁରା ଗନ୍ଧ ବିଛଣାରେ ଆଖି ମୁଦି ବେଳେବେଳେ ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇପଡେ । ପୁଅଟି ଚିଇଘ ଛାଡ଼ି କାନ୍ଦିଲେ ସେ ଉଠେ । ମୁହଁରେ ତା'ର ଥନ ଗଞ୍ଜେ । କଅଁଳା ପୁଅଟି ଆଖି ମୁଦି, ଗୋଡ଼ ହଲାଇ ଶୋଇପଡେ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଚାଲିଗଲା ପରେ ଶେଫାଳୀର ଭାବନା ବେଶୀ ବଢ଼େ । ରାତି ହେଲେ ସେ ବିଛଣା ଧରେ । ସେଇ ବିଛଣାରେ ଶୋଇଥିଲା ବେଳେ ଅଧ ଢଳେ ଆଖିରେ ତା'ର ନିଦ ଆସେନି । ମନେ ପଡେ ଖାଲି ତା'ର ପୁର ଭାଇ କଥା—ସେ କ'ଣ କରୁଥିବେ ? ତା' କଥା ସତରେ ସେ କ'ଣ ମନେ ରଖିଥିବେ ? ସଂସାର ପାଇଁ—ପିଲା ଛୁଆର ବୋଧେ ବାପ ହୋଇ ସାରିଲେଣି ? ବାପ ହୋଇ ସାରିଲା ପରେ ତା' କଥା କାହିଁକି ସେ ବା ଭାବୁଥିବେ ?

କିନ୍ତୁ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଯେବେ ଘରକୁ ଆସେ, ତା'ର କୋଳରେ ମଥା ରଖି ଛାତି ଉପରେ ଛାତି ଲଦି ବେଶୀ ବେଶୀ ସେ ପୁର

ଭାଇ କଥା ଭାବେ । ଅବଶ୍ୟ ଏଇ ପିଲାଟି ହେଲା ଦିନ ଠାରୁ ସେ ଭାବନା ଅନେକାଂଶରେ ତା'ର ଊଣା ପଡ଼ିଛି । ତାକୁ ଖେଳାଇବାରେ, ତା'ର ଓଠ ଆଉ ମୁଣ୍ଡକୁ ସାଉଁଳାଇବାରେ ତା'ର ଅନେକ ସମୟ ଯାଉଛି—

ରାତିରେ ତା'ର ଠିକ ପୁଅଟିର ପାଖରେ ଶୋଇଥିଲେ ତାର ମୁହଁ ଆଉ ଓଠକୁ ସେ ଗୃହେଁ । ନିରେଖି ନିରେଖି ଅନାଏଁ । ଭାବେ କା' ଓଠ ପରି ହୋଇଛି ଏ ଛୁଆଟିର ଓଠ ? ସୁର ଭାଇର ? ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ? କାହାର ମୁହଁ ଭଳି ହୋଇଛି ଏଇ ପୁଅଟିର ମୁହଁ ? ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପରି ନା ସୁର ଭାଇଙ୍କ ପରି ? ଏଇ ପୁଅଟିର ମୁହଁରେ ତା'ର ଚୁମ୍ବର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ସ୍ୱାଦର ତ ଅଛି, ଆଉ କାହାର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଲାବଣ୍ୟ ନେଇ ତାହା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିଛି ? ହୋଇଥିବ ସେ ଅଧେକ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ? କେମିତି ହେଲା ! ତା'ର ଓଠ ଉପରେ ଓଠ ଥୋଇ, ମୁହଁ ଉପରେ ମୁହଁ ଦେଇ, ସ୍ୱାମୀ ଶୋଇଲେ, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବଦଳରେ ସେ ଅନୁଭବ କରେ ସୁରଭାଇଙ୍କୁ । ଦେହରେ ରୋମାଞ୍ଚ ଜାଗିଲେ, ସେଇ ରୋମାଞ୍ଚ ଭିତରୁ ସୁର ଭାଇଙ୍କର କମ୍ପିତ ଶରୀରକୁ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରେ--ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କୋଳରେ ଥାଇ ସେ ସୁର ଭାଇଙ୍କର ଉଷ୍ମତା ପାଏ । ସେଇ ଉପଲବ୍ଧି ଓ ଅନୁଭବର ପରଶ ପାଇ ତା'ର ପେଟ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଏଇ ପୁଅଟି—ଯାହାର ମୁହଁରେ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଛାପ ରହିଛି ସୁର ଭାଇଙ୍କ ଚେହେରାର । ଇଏ ପୁଣି କେମିତି ସମ୍ଭବ ? ଛି, ଛି; କ'ଣ ସେ ଭାବୁଛି ! ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦେହର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି ଏ ପୁଅ ! ସେ କାହିଁକି ଭାବୁଛି ଏମିତି କଳଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ା !

ସୁର ଭାଇ ! ତମେ କେଉଁଠି ଅଛ ? ମନ ଭିତରୁ ତମେ କାହିଁକି ପଳେଇ ଯାଉନ ? ତମେ ଜାଣିଚ, ଶେଫାଳୀ କାହା

ହୋଇଛନ୍ତି—ସ୍ୱାମୀ କରନ୍ତି--ସଂସାର ପାତନ୍ତି--ପୁଅର ବାପା ହେଉଛନ୍ତି। ତଥାପି, ତଥାପି ତାହାଁକୁ ତମେ ମନେ ପଡ଼ୁଛ? କେମିତ ତମେ ଭୁଲି ହେବ? ଭୁଲି ହେଉନା କାହିଁକି?

ସେ ଆଉ କିଛୁ ଭାବି ପାରେନା। ଟିକି ପୁଅଟିର ନରମ, ନଧର ଗାଲରେ ଖାଲି ଚୁମା ଦିଏ। ସେଇ ଟିକି ପିଲାଟିର ସାଠଲ ଗାଲ ଉପରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୁଏ ସୁର ଭାଇଙ୍କର ଗାଲ—ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଗାଲ। ଚୁମା ଦେଉଥିଲା ବେଳେ କାହାକୁ ସେ ଚୁମା ଦେଉଛନ୍ତି, ଜାଣି ପାରେନି। ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ? ସୁରଭାଇଙ୍କୁ? ନା ନିଜ ଟିକି ପୁଅଟିକୁ? କାହାକୁ ସେ ଦେଉଛନ୍ତି? ଟିକି ପୁଅଟିର ଗାଲରେ ସେ ଆଦୁର ଚୁମା ଢାଳିବାରେ ଲାଗେ। ପୁଅଟି କାନ୍ଦି ଉଠେ। ନିଜ ମାଆର ବାତ୍ସଲ୍ୟ ଚୁମ୍ବନର ଅତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଟିକି ପିଲାଟି ଗଡ଼ି ଯାଏ। ସେତିକିବେଳେ ସଚେତନ ହୁଏ। ପୁଣି ତା' ମୁହଁରେ ଥନ ଦିଏ—ପୁଅ ତୁନି ହୁଏ, ଶୋଇ ପଡେ।

ଅଞ୍ଜଳୀ ସଂସାର କରୁଛି।

ଦୁଇ ମାସ ହେଲା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ କଟକରେ ରହୁଛି। ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ସ୍ନେହ ସୋହାଗରେ ସେ ପୋତି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି। ନିଜ ବସାର ଟାକଟିପୁ କାମରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଛି, ଘର ଓଳାଉଛି, ରୋଷେଇ କରୁଛି, ପାଇପରୁ ପାଣି ଆଣି କୁଣ୍ଡରେ ଭର୍ତ୍ତି କରୁଛି, ବିଛଣା ସଜାଉଛି, ସ୍ୱାମୀ ଖାଇ ବସିଲେ ବିଞ୍ଚଣା ଧରି ବିଞ୍ଚି ଦେଉଛି। ତାଙ୍କ ଗଞ୍ଜି ଅବା ଅଣ୍ଡରୱେର ମଇଳା ହୋଇଗଲେ, ସେଥିରେ ସାବୁନ ଦେଉଛି, ସାଞ୍ଜ ବେଳେ ଅଫିସରୁ ସେ ଫେରିଲେ ମଦନମୋହନ କରୁଛି—ଅଉ କେତେବେଳେ ଅବା ହଁ ପଂପା କରୁଛି।

ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସେବା ଓ ଯତ୍ନରେ ତା'ର ଟିକିଏ ହେଲେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଉନ । ଯେତେବେଳେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ଯାହା ଦରକାର, ସେତେବେଳେ ତତ୍ପର ସେ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି । ଅଫିସକୁ ଗଲାବେଳେ ତାହାରକୁ ସାଇକେଲ କାଢି ଦେଉଛି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଦେହରେ ସାର୍ଟ ଦେଲେ ସେ ବୋତାମ ଲଗାଇ ଦେଉଛି ! ବୁଟ୍ ଯୋତାରେ ପଲିସ୍ ଲଗାଉଛି, ଫିତା ବାନ୍ଧି ଦେଉଛି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଅଫିସ୍ ଯାଏ···

କ୍ୱାର୍ଟରର ଭିତରୁ ଅଞ୍ଜଳୀ କବାଟ ଲଗାଏ । ବାସନ କୁସନ ନିଜେ ଧୁଏ । ତା'ପରେ ନିଜେ ଖାଏ । ଖାଇ ସାରି ଉପନ୍ୟାସ ପଢେ । ଖଟ ଉପରେ ଶୁଏ ।

ଉପନ୍ୟାସ ପଢ଼ା ବି ସରିଯାଏ । ଆଉ କିଛି ପଢିବାକୁ ପାଖରେ ନ ଥିଲେ ସେ ଆଖି ମୁଦି ଖରାବେଳଟାରେ ଖଟ ଉପରେ ଶୁଏ ଶୋଇଥିବା ବେଳେ ସେ ଭାବେ--ଆଜି ଅତୀତରେ ଅଞ୍ଜଳୀ ସେ ନାହିଁ—ଆଜି କଣକର ସେ ସ୍ତ୍ରୀ, ଆଉ ବଧୂ । ସେ ଘରେ ଥିଲା ଛାତ୍ରୀ—ତା'ପରେ ହେଲା ଗାଁ ପ୍ରାଥମିକ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ । ସେତେବେଳେ ବୟସ ଥିଲା ମୋଟେ ତା'ର ସତର କି ଅଠର । ସେଇ ବୟସରେ ଦେବ ଭାଇର ରୂପ ତା' ମନବାଙ୍ଗ୍ୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମାଡ଼ି ବସିଥିଲା । ସେଇ ମନ ଭିତରେ ନ ଥିଲେ ତା'ର ଆଜିକାର ସ୍ୱାମୀ—ଆଜିକାର ଦେବତା । ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ନେଇ କେତେ ସେ କଳ୍ପନାର ବୁଢ଼ୀଆଣୀ ଜାଲ ବୁଣିଛି—ସେଇ ଜାଲ ବୁଣିବା ବେଳେ, ମନର ସମୁଦ୍ରରେ କେତେ ଢେଉ ଉଠିଛି—ପଡ଼ୁଛି । ହେଲେ ସେଇ ଭାବନା ଭିତରେ, କଣକର ଘରଣୀ ହୋଇ ଏଇମିତି ଏକାକୀ ନିଛାଟିଆ ଘର ଭିତରେ ରହିବାର କଳ୍ପନା କେବେ ସେ କରି ନ ଥିଲା ! ତା'ର ଆଖିରେ ଦେବଭାଇ ସେତେବେଳେ ଥିଲେ

ଅତି ଉଦାର, ସୁନ୍ଦର । ତା' ମନପ୍ରାଣକୁ ଜାଣି ନେବାରେ ସେ ଥିଲେ ଏକମାତ୍ର ଯୁବକ । ଆଜି କିନ୍ତୁ କ'ଣ ହୋଇଛି ? ବୋଉ ଯେତେବେଳେ ତା'ର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଓ ଟେ ବର ପାତ୍ରଙ୍କର ନାମ ତା'ର ଆଗରେ ସେ କହୁଥିଲା । କହୁଥିଲା ଅମୁକ ପଢୁଛି ଓକିଲାତି, ସମୁକ ପଢୁଛି ଇଂଜିନିୟରିଂ, ଆଉ ତମୁକ ପଢୁଛି ଆଇନ୍—ସେଇ ସବୁ କଥା କହୁଥିଲା ବେଳେ ଚିତ୍ତ ତା'ର ଚହଲି ଯାଉଥିଲା । କୁମାରୀ ମନ ତା'ର କୂଳ କିନାରା ପାଉ ନ ଥିଲା ।

ଏଇମିତି ଭାବୁଛି । ପୁଣି ମନେ ପଡ଼ିଲା ତା'ର ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି । ପିଲାବେଳେ, ବୋହୂ ବୋହୂକା ଖେଳ ହେଉଥିଲା—ମିଛି ମିଛିକା ବିବାହ ବେଦୀ ବନ୍ଧା ହେଉଥିଲା । ସେ ବିବାହରେ ଦେବଭାଇ ହେଉଥିଲେ ବର । ସେ ହେଉଥିଲା କନ୍ୟା । ଘର ସଂସାର ବିଷୟରେ, ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଆଦୌ ଧାରଣା ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଘରର ଏକ କୋଣରେ ହେଁସ ଆଉଜା ହୋଇ ଘର ତିଆରି ହେଉଥିଲା । ସେ ଠିକ ଓଢ଼ଣା ଟାଣି ଦେବ ଭାଇଙ୍କୁ ଲାଜ କରୁଥିଲା···କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ ଦିନ ? କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ ସ୍ମୃତି ? କୁଆଡେ ପୁଣି ଗଲେ ଦେବ ଭାଇ ?

ଅଂଜଳୀ ଭାବୁଛି ଆଜି କାହାର ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଛି ? କାହାର ଆଜି ଘରଣୀ ହୋଇଛି ? ଦେବଭାଇଙ୍କର ନା ନିଜ ହାତ ଧରି ବିବାହ କରିଥିବା ପୁରୁଷଙ୍କର ? ପିଲାଦିନେ ଠିକ ଓଢ଼ଣା ଟାଣି ହେଁସ ଆଉଜା ଘର ଭିତରେ ସେ ଯେପରି ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା, ଆଜି ସେ ଆନନ୍ଦ, ସେ କୌତୁହଳ କ'ଣ ତାକୁ ମିଳୁଛି ? ଗୋଟିଏ ଘରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ରହୁଛନ୍ତି—ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଗପ, ସପ କରୁଛନ୍ତି—ପ୍ରୀତି ରସ ଚାଖୁଛନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ସେ ଦିନର ସେଇ ଆଗ୍ରହ କାହିଁ ? ମିଛି ମିଛିକା ବିବାହ ସତରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି—ମିଛି ମିଛିକା

ସ୍ୱାମୀ ସତ ସ୍ୱାମୀ ରୂପେ ଦେଖା ଦେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରାଣ-ପ୍ରତୁଳୀ କାହିଁ ? ମିଛୁଟା ହିଁ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ, ବେଶୀ ପୁଲକ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ସତ୍ୟଟା ବାସ୍ତବ । ବାସ୍ତବଟା ଆନନ୍ଦ ଦିଏନି, ବରଂ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦିଏ, କ୍ଳାନ୍ତି ବୋଧ କରାଏ

କାହିଁକି ସେ ଏମିତି ଭାବୁଛି ? ନିଜ ମନକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କିନ୍ତୁ ପାରେନା । ଦେବ ଭାଇର ରୂପ ବେଶୀ ବେଶୀ ତା' ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ । ରାତିରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ଶୋଇଥିଲା ବେଳେ, ଦେବଭାଇକୁ ସେ ଦିନେ ଦିନେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ । ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ, ସେଇ ପିଲାଦିନର ବାହାଘର— ସତେ ଯେପରି ସେମାନେ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ସ୍ୱାମୀ ପରି ଲାଗି ଲାଗି ହୋଇ ଶୋଇଛନ୍ତି—କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି—ଅସରନ୍ତି ଗପର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ସେଇ ଆବେଶ ନେଇ ପାଖରେ ଶୋଇଥିବା ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସେ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଏ । ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । କହିଉଠେ—ଉଠୁଚ ଅଞ୍ଜଳି । ଅଞ୍ଜଳି କହେ, ନାହିଁ । ସେ ଭାବୁଛି, କାହିଁକି ଏ ସପନ ସେ ଦେଖେ ? ସ୍ୱାମୀ ଅଛନ୍ତି—ତାଙ୍କର ପାଖରେ ସେ ଶୋଉଛି । ତାଙ୍କର ଦେହକୁ ଦେହ ଲାଗି ଶୋଇଥିଲା ବେଳେ ସେ ପୁଣି କାହିଁକି ଦେବ ଭାଇଙ୍କ ସପନ ଦେଖୁଛି ? କାହିଁକି ?? ଦେବଭାଇ ! ତମେ ଆଉ ପୁଣି କାହିଁକି ଆସୁଛ ? ମନର ଘାଆ ଉପରେ ତୁମେ କାହିଁକି ବେଳେ ବେଳେ ଚୂନ ଲଗାଉଚ ? କ'ଣ ତମର ଇଚ୍ଛା ? ତମେ ତ ବାହା ହୋଇଛ । ସଂସାର କରୁଛ । ତମେ ତମ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରେ ଶୋଇଥିଲା ବେଳେ ଏଇଭଳି କ'ଣ ଚମକି ପଡ ? ସେଇ ଆବେଶ ଓ ଭାବାବେଶ ନେଇ ତାଙ୍କୁ କ'ଣ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଅ ?

ହଁ, ଛି, ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଅଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ ନୁହଁନ୍ତି ତ ଦେବତା— ସେ କାହିଁକି ଅଉ ଦେବଭାଇ କଥା ଭାବୁଛି ? ସେ ପର, ସାତପର—

ପର ପୁରୁଷ ! ପର ପୁରୁଷକୁ ମନ ଭିତରେ ସ୍ଥାନ ଦେଲେ, ମହାପାପ ହୁଏ । ତେଣୁ ସେ କାହିଁକି ତାଙ୍କ କଥା ଭାବୁଛି ? ସେ ତ ଅପେ ଆପେ ଭାବୁନି—ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଆସି ମନେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱାମୀ କେଡ଼େ ଶାନ୍ତ ! କେଡେ ଉଦାର ! ! ସେ ତା’ ଦେହ ଆଉ ମନକୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଦେବଭାଇଙ୍କ ପାଖରେ ସମର୍ପି ଦେଇଥିଲା । ସମର୍ପି ଦେଲାପରେ ଯାହା ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଲା, ସେଇତକ ପାଇ, ସେ କେବେ ହେଲେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଁ ନାହାନ୍ତି—ଘୃଣା କରି ନାହାନ୍ତି । ତା’ର ଯେତେବେଳେ ମନ ଦୁଃଖ ହୁଏ, ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି । ତା’ର ଓଠରେ ହସ ଖେଳାଇବା ପାଇଁ ସେ କେତେ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ! ତେଣୁ କେଡ଼େ ମହାନ୍ ସେ ! କେଡ଼େ ପୂଜ୍ୟ ! ! କେଡେ ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ! ! ଏଡ଼େ ମହାନ୍, ଏଡ଼େ ପୂଜ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେ ସ୍ୱାମୀ ରୂପରେ ପାଇ ଆଉ କାହିଁକି ସେ ସବୁ କଥାଗୁଡ଼ା ଭାବୁଛି ? ନାଁ, ଆଉ ସେ ଭାବିବ ନାହିଁ—ଗଲା ଦିନର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ାକ ମନ ଭିତରେ ସେ ଆଉ ଖେଳାଇ ବସିବନି । ତାଙ୍କର କଥାକୁ, ତାଙ୍କର ରୂପକୁ, ତା’ର ଚଲା ବାଟରେ ସମ୍ବଳ କରି ସେ ଆଗେଇ ଚାଲିବ । ବିବାହିତ ଜୀବନର ସବୁ ସୁଖ, ସବୁ ସଂଭୋଗକୁ ସେ ଉପଭୋଗ କରି କାଳ କାଟିବ । ଏଇମିତି ସେ ଭାବେ—

ଦିନ ଯାଏ.............

ଅଠରେ । ସେଦିନ କଟକ ସହରର ବୁକୁରେ ସଂଜ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଥିଲା । କଟକ ସହରର ପ୍ରଶସ୍ତ ରାସ୍ତାର ଛାତି ଉପରେ ବିଜୁଳିବତୀ ସବୁ ଜଳି ଉଠିଥିଲା—ରାସ୍ତାରେ ରାସ୍ତାରେ ଅସମ୍ଭବ ଭିଡ଼ ବି ଜମି ଉଠିଥିଲା—

ସୁରେନ୍ଦ୍ର, ଅଜ ଇଂଲଲୀ ସିନେମା ଦେଖିବା ପାଇଁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ବସିଛନ୍ତି । ରିକ୍ସା ସିନେମା ଆଡ଼େ ଗଡ଼ୁଛି ।

ନିକ୍‌ସା ଗ୍ଭଲଥିଲା ବେଳେ ଅଂଜଳୀ ସେଇ ପ୍ରଶସ୍ତ ରାସ୍ତାକୁ ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଗ୍ଭଲନ୍ତି । ଭିଡ ଭିତରେ ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ଗ୍ଭଲଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି କରି ସିନେମା ଆଡ଼େ ଗ୍ଭଲନ୍ତି । କେବଳ ସେଦିନ ନୁହେଁ, ଯେଉଁ ଥର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ କଟକ ରାସ୍ତାରେ ଗ୍ଭଲ ଗ୍ଭଲ ସେ ବୁଲେ, ସିଏ ଖାଲି ମଣିଷଙ୍କୁ ଅନାଏ । ଢେଳେବେଳେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ବୁଣ୍ଟି ପଡ଼େ । ସ୍ୱାମୀ ଏଇ ଅସାବଧାନତା ହେତୁରୁ ତାକୁ ମିଠା କଡ଼ା ଗାଳି ଦିଅନ୍ତି—ସେ ପୁଣି ସଚେତ ହୋଇ ଉଠେ ।

ରାସ୍ତାରେ ଭିଡ ଭିତରେ ଗ୍ଭଲଥିବା ଲୋକଙ୍କ କାହ୍ନିକି ସେ ଗ୍ଭହେଁ କେଜାଣି ? ଆଖି ଦି’ଟା ତା’ର କାହାକୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାଏ ? ସେ ସେଥିରୁ କ’ଣ ପାଏ, ଅଂଜଳୀ ଜାଣିଥିବ ।

ଦୁହେଁ ସିନେମା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଛବି ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେଦିନ ସିନେମା ନିକଟରେ ଖୁବ୍ ଭିଡ଼ । ଟିକେଟ୍ କିଣିବା ପାଇଁ ଠେଲା ଠେଲି, ପେଲା ପେଲି । ସ୍ୱାମୀ ତା’ର ଟିକେଟ୍ ଆଣିବା ପାଇଁ ଗଲେ । ସେ ଠିଆ ରହିଲା ସିନେମା ଗୃହର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ—

ସେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ତା’ର ପାଖ ଦେଇ କିଏ ଜଣେ ଯୁବକ ଗ୍ଭଲିଗଲା । ସେ ଭାବିଲା, ଦେବ ଭାଇକି ଅବା ! ସତେ ତ, ତାଙ୍କର ପରି ଗ୍ଭଲି । ତାଙ୍କର ପରି ବାଳ ଉପରକୁ ଭିଡ଼ିଛନ୍ତି । ସାର୍ଟ ଉପରେ ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ଡବଲକପ୍ ସାର୍ଟକୁ କହୁଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାଙ୍ଗିଛନ୍ତି ।

ଦେହ ଭିତରେ ସତେ ଯେମିତି ତା’ର ଏକ ଝଡ଼ ବହିଗଲା । ସେଇ ଯୁବକଟିକୁ ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ ନିସ ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲା । କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ସେ ! ସେଇ ଜନ-ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ପୁଣି ମିଳାଇ ଗଲେ ସେ—ଆଉ କ’ଣ ଫେରିବେନି ସେ ? ତାଙ୍କ ବକ୍ଷପୁରେ କଳ୍ପିତ ଧାରଣା ସେ ନେଇ ପାରିଲାନି । ମନଟା ତା’ର ଖାଲି ଛନ ଛନ ହେଲା ।

ଭାବିଲା, ଦେବଭାଇ ଏଠିକି ଆସିଲେ କେମିତି ? ଭୁବନେ-ଶ୍ୱରରେ ସେ ରହନ୍ତି—ଏଠିକି କ'ଣ ଯିବା' ଭିତରେ ସେ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଲେଣି ? ହଁ, ହୋଇପାରେ—ଏଇ ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେଲା ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ କିଛି ହେଲେ ତ ଖବର ରଖି ପାରିନି ! ହଁ ଆସିଥିବେ । ନଚେତ୍ ବୁଲି ଆସିଥିବେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଟକ କେତେ ଅବା ବାଟ—ଆଜି ପୁଣି ଛୁଟି । ହୁଏତ ସାଙ୍ଗ ସାଥିଙ୍କ ପାଖକୁ ବୁଲି ଆସି ଆଜି ସିନେମା ଦେଖି ଆସି ପାରନ୍ତି ।

ସେ ଏଇ ବାଟେ ଗଲା ବେଳେ ତାକୁ କଣ ସେ ଦେଖିଲେନି ? ହଁ ଦେଖିଥିବେ—ବୋଧେ ଚିହ୍ନି ପାରି ନ ଥିବେ । ଚିହ୍ନି ନ ପାରିବାର କାରଣ ବା କଣ ଅଛି ? ତା' ରୂପରେ ସେମିତି ତ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନାହିଁ ? ପରିବର୍ତ୍ତନ ଭିତରେ ସେ ବୋହୂଟିଏ ହୋଇଛି — ମଥାରେ ସିନ୍ଦୁର ଘେନିଛି । ତା' ଛଡା ଆଉ କଣ ହୋଇଛି ?

ନାଁ, ଦେଖିଥିଲେ କ'ଣ ସେ ଅଟକି ଯାଇ ନଥାନ୍ତେ ? ନିଶ୍ଚୟ ଥମି ଥାଆନ୍ତେ—ଟିକେ ତ ତାଙ୍କର ଛଟି ନଥାନ୍ତା । ଏଇମିତି ଭାବି ମନଟା ତା'ର ଗୋଳେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଲା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଟିକେଟ୍ ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଦୁହେଁ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ଭିତରକୁ ଗଲେ । ଛବି ଚାଲିଲା । ଦୁହେଁ ସିନେମା ଦେଖିଲେ । ରିଲ୍ ପରେ ରିଲ୍ ଗଡ଼ି ଚାଲିଛି·····

ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଉ ଛବି ଦେଖି ପାରୁନି । ମଝି ମଝି କରି ସେଇ ଛବି ଗୁଡ଼ାକୁ ସେ ଯାହା ଚାହିଁଛି । ଖାଲି ତା'ର ମନେପଡୁଛି ଦେବ ଭାଇଙ୍କର କଥା । ଅତୀତ ଜୀବନର ସବୁ କଥା । ସ୍ମୃତି ଭିତରଟା ତା'ର ମନ୍ଥି ହେଇଯାଉଛି । ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟର ଅଂଧକାର ଭିତରେ ସେ ବସି ଛବି ଦେଖୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସେଇ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଆଖି ଦି'ଟା ତା'ର

ଘୁରି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ସିନେମା ଦେଖି ପାରୁନ । ଉପଭୋଗ କରି ପାରୁନି ।
କେଉଁଠି ରହୁଛନ୍ତି ଦେବଭାଇ ? କାହିଁ ସେଇ ଅତୀତର ଦେବଭାଇ ?

ନାଁ, ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ହେଉନି; ଦେଖି ହେବନି ବି—ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଛବି ଦେଖିବାକୁ ଆସି ମଧ୍ୟ ଛବି ଦେଖା ହେଇ ପାରିଲାନି ।

ସିନେମା ଭାଙ୍ଗିଲା । ଦୁହେଁ ଫେରିଲେ ନିଜ ବସାକୁ……

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଟକ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିବାର ପ୍ରାୟ ତିନି ମାସ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଏବେ ଶେଫାଳୀକୁ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ଆଣିଛନ୍ତି, ବସାଘରେ ରହି ଚଳୁଛନ୍ତି ।

ଶେଫାଳୀ କଟକ ଆସିଲା ଦିନଠାରୁ ଭାବୁଛନ୍ତି ସୁରେନ୍ଦ୍ରର କଥା । କାହିଁ ସୁରଭାଇ ? ଏଇଠି ପରା ସେ ରହନ୍ତି ? ଚାକିରି କରନ୍ତି ? ସ୍ୱାମୀ ଅଫିସକୁ ଗଲା ପରେ ନିଜ ବସା ଘରର ଝରକା ଖୋଲି କେତେ ସେ ବାହାରକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି, ବସା ଆଗର ରାଜରାସ୍ତା ଉପରେ କେତେ ଲୋକ ଯା' ଆସ କରନ୍ତି—ସେଇ ଯା' ଆସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ସୁର ଭାଇଙ୍କୁ ସେ ଖୋଜେ—ପାଏନି ।

କେଉଁଠି ତାଙ୍କର ବସା ? କଟକର କେଉଁ ଜାଗାରେ ସେ ରହୁଛନ୍ତି ? କାହାକୁ ପଚାରିବେ ? କାହାକୁ ପଚାରି ତାଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ନେବ ! ଖୋଜି ନେଲେ, ସନ୍ଧାନ ପାଇଲେ କ'ଣ ବା ସେ କରିବ ? ବହି ଯାଉଥିବା ନଈର ସୁଅକୁ ସେ କ'ଣ ଫେରାଇ ଆଣି ପାରିବ ?

ପଚାରିବ କି ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ? କ'ଣ କହି ପଚାରିବ ? ସୁର ଭାଇ ତା'ର କିଏ ? ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ ମୋଟେ ତ ନାହିଁ—ବନ୍ଧୁ ନୁହେଁ—ପିଉସୀ ପୁଅ କି ମାଉସୀ ପୁଅ ଭାଇବି ନୁହେଁ—ନିଜ ଗାଁର

ଲୋକ । କାହାର ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ କିଏ ଏଠି ପଚାରେ ? ଗାଁରେ ଥିଲେ, ଯାଇ ତାଇ ଏକ ମମତା ଥାଏ । ସହରକୁ ଆସିଲେ କିଏ କାହାକୁ ପଚାରେ ? ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଧାଆଁନ୍ତି । ଦୌଡ଼ ଧାପଡ଼ କରନ୍ତି । ସେଇ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ସୁରୁ ଭାଇ ତ ଜଣେ ! ସେ କାହିଁକି ତା'ର ମନକୁ ମନ ପଚାରୁଛନ୍ତି ? ଭାବ ହେଉଛି ?

ହେଲେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସେ କିଛି କହି ପାରେନା । ତାଙ୍କର ଉଦାର ଗମ୍ଭୀର ମୁହଁ ପାଖରେ ସେ ହାର ମାନେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ସ୍ନେହ ସୋହାଗର ବନ୍ୟା ଭିତରେ ସେ ବହୁ ଦୂରକୁ ଭାସି ଭାସି ଯାଏ । ତେଣୁ ପଚାରିବାକୁ ସେ ଅବସର ପାଏନା । ସାହସ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଅଟେନା ।

ସେଥର କଟକ ସହରରେ ଏକ ଭାରତ-ବିଖ୍ୟାତ ସର୍କସର କ୍ୟାମ୍ପ ପଡ଼ିଥାଏ । କେବଳ ସହରର ଲୋକ ନୁହନ୍ତି, ମଫସଲରୁ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଲୋକ ଆସି ସର୍କସ ପାଖରେ ଭିଡ଼ ଜମାଉଥାନ୍ତି ।

ସେ ଦିନ ଥିଲା ରବିବାର...............

ସର୍କସ ପାଖରେ ଆହୁରି ଭିଡ଼ ଜମିଛି । ଦୁଇଟି ଶୋ ବଦଳରେ ସର୍କସର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତିନୋଟି ଶୋ ଦେଖାଇବାର ଆୟୋଜନ କରିଛନ୍ତି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶେଫାଳୀ ପ୍ରଥମ ଶୋ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ସର୍କସର ଅଷ୍ଟର୍ଯ୍ୟ ଓ ବିସ୍ମୟକର ଖେଳ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଶେଫାଳୀର ମନରେ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିଛି । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଓ ଶେଫାଳୀ ଲୋକ ଠେଲି ଠେଲି ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଲୋକ ଠେଲି ଠେଲି ସେମାନେ ଯାଇ ସର୍କସ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦେଖିଲେ ପ୍ରଶସ୍ତ ଥାନ—ବହୁ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ବସିଛନ୍ତି । ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଆହୁରି ଅଧ ଘଣ୍ଟେ ବାକି ଅଛି ।

ସେମାନେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଆଗକୁ ପଛକୁ ଅନାଇଲେ । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଧୀର ସ୍ଥିର ହୋଇ ବସିଲା । ଶେଫାଳୀ ବି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଲଗି ହୋଇ ବସିଲା । ଦୁହେଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବି ହେଲେ ।

ଠିକ୍ ସେମାନଙ୍କ ଆଗକୁ ବସିଛନ୍ତି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଅଞ୍ଜଳୀ । ଏଇମାନଙ୍କ ପରି ସେ ଦୁହେଁ ବି ଗପରେ ମସୁଅ ମେଲିଛନ୍ତି । ସର୍କସ ଭିତରଟା ଘୋ ଘୋରେ ସତେ ଅବା ଫାଟି ପଡୁଛି ।

ସର୍କସ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଆଉ ମୋଟେ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ବାକୀ ଅଛି······ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଚାହିଁ ଦେଲା ପଛକୁ । ଦେଖିଲା, ଶେଫାଳୀ ବସିଛି, ପାଖରେ ତା'ର ଆଉ ଜଣେ—ସ୍ୱାମୀ ବୋଧେ । କୋଡରେ ତା'ର କିଏ ? ସେଇ ଠିକ ପିଲାଟି ? ସର୍କସ୍‌ର ସେଇ ଦୀପ୍ତ ବିଜୁଳୀ ଆଲୁଅରେ ତା' ଆଖି ଝାପ୍‌ସା ମାରି ଗଲା ପରି ସେ ଅନୁଭବ କଲା । କ'ଣ ଓ କାହାକୁ ସେ ଦେଖୁଛି, ନିଜେ ସେ ଅନୁମାନ କରି ପାରୁନି । ଖାଲି ଚାହୁଁଛି, ଆଉ ଚାହୁଁଛି ।

ଶେଫାଳୀ ଛାତି ଭିତରଟା ମନ୍ଥନ ହୋଇଗଲା—କିଏ ସେ ଏ ? କ'ଣ ସେ ଦେଖୁଛି ? ସୁରି ଭାଇ ! ହଁ, ହଁ ସତେ ତ ସୁରିଭାଇ ! ସେଇ ଆଖି ସେଇ ନାକ, ସେଇ ଓଠ, ସେଇ ନିଶ ! ସେ ମଝି ମଝି କରି ସେମିତି ବି ଚାହୁଁଛି ।

ଅଞ୍ଜଳୀ ଚାହିଁ ଦେଲା ପଛକୁ । କାହାକୁ ସେ ଦେଖୁଛି ! ଦେବ ଭାଇ ? ହଁ, ସତେ ତ ଦେବ ଭାଇ—ଏ କିଏ ? ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ? ତାହାକୁ ସେ ମଝି ମଝି କରି ଚାହୁଁଛି ? କାହିଁକି ସେ ସିମିତି ଅନାଉଁଛି ? ମନ ଭିତରେ ତା'ର ତରଳ ଝଡ଼ଟିଏ ବହିଯାଉଛି—ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ସେ ବି ମଝି ମଝି କରି ଅନାଉଁଛି—ପଛ କରି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କ'ଣ ଦେଖୁଛି ? କାହାକୁ ଦେଖୁଛି ? ଅଞ୍ଜଳୀ ? ପାଖରେ କିଏ ତା'ର ବସିଛନ୍ତି ? ସେ କ'ଣ ପଛକୁ ଅନାଉଁଛନ୍ତି

ସେ ଚିହ୍ନି ନାହାନ୍ତି କି ତାଙ୍କୁ ? ନାଁ ତ; କେବେ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ ନାହିଁ— ଅଞ୍ଜଳୀକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ମିଠି ମିଠି କରି ଅନାଉଁଛନ୍ତି ।

ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ପ୍ରାଣତଳେ ଭାବାବେଗର ଝଡ଼ ଉଠିଛି—କେହି କାହାରିକୁ କିଛି କହିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସବୁ ଭିତରେ ଲୋ ଚାରଣ୍ୟ— କଳକୋଳାହଳ ।

ହଠାତ୍ ଶେଫାଳୀ ଉଠି ପଡ଼ିଲା ତା' କଚ୍ଚୁରିରୁ । ନିଜ ପୁଅକୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କୋଳରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ ସେଇମିତ ଅବସ୍ଥାରେ ନମସ୍କାର ଜଣାଇ କହିଲା—ସୁର ଭାଇ, ତମେ ଏଇଠି ଅଛ, ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ଦେଉନ କମିତ ମ ? ତମେ ଏତେ ଠକ ?

ଏତିକି କହି ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ସେ ତାଙ୍କୁ ପରିଚିତ କରାଇବାକୁ ଯାଉଛି, ଅଞ୍ଜଳୀ ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ଦେବେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା । କହିଲା—ଏଇଠି ବସିଛ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ଦେଉନା କମିତ ମ ?

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ପରିଚିତ ହେଲେ । ହାତଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ ହୋଇ ନମସ୍କାର ବି ଦିଆ ନିଆ ହେଲେ । ଶେଫାଳୀ ଆଉ ଅଞ୍ଜଳୀ ବି ପରିଚିତ ହେଲେ । ଓଠରେ ମୃଦୁ-ହସର ପାଖୁଡ଼ା ମେଲି ଆପଣା ଆପଣା ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଶେଫାଳୀର ପୁଅକୁ ଆଣି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଧରିଲା ତା' ନିଜ କୋଳରେ । ଅଞ୍ଜଳୀ କୋଳରେ କିଛି ନାହିଁ—କାହାକୁ ଆଣି ଧରିବ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ମନ ସତେ ଯେପରି ଅସହାୟ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସେଇଠା ଅସହାୟତା କି ଆଉ କ'ଣ, ପ୍ରକୃତରେ ସେ କଣ ସେ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନ । ଭାବୁଛି, କାହିଁକି ସେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବ ? ତା'ର ରକ୍ତର ସ୍ୱାଦର ନେଇ ତା'ର ନିଜର ପୁଅ ହୋଇଛନ୍ତି । ବାବା ବାବା ଡାକିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି—ଦେଲେ ଦେଲେ ନାହାକୁହ ପଞ୍ଜୀ ଆଉ ପ୍ୟାଣ୍ଟକୁ ତ ଅସନା କରୁଛି ।

କିନ୍ତୁ ତା’ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଜ ସେ କାହିଁକି ଏଇମିତ ଅନୁଭବ କରୁଛି ? ଅଞ୍ଜଳୀର ପୁଅଟିଏ କି ଝିଅଟିଏ ଦେଖିବା ପାଇଁ କୋଳ କରିବ ପାଇଁ ତା’ ମନ କାହିଁକି କେମିତ ଛଟପିଟି ହେଉଛି ? ତା’ର ଦେହ ଭିତରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ଏକ ଶିଶୁକୁ କାଖେଇବା ଓ କୁଣ୍ଢେଇବା ପାଇଁ ସେ କାହିଁକି ଇମିତ ହେଉଛି ? ଦେବେନ୍ଦ୍ରର କୋଡ଼ରେ ଶେଫାଳୀର ପୁଅ । ଅଞ୍ଜଳୀ ମଝ ମଝ କରି ଚାହିଁଛି ସେଇ ପୁଅଟି ଆଡ଼କୁ······

ସର୍କସ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା······

ଏଇ ସର୍କସ ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅନ୍ତର ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଉଛି । ସେ ଦିନ ଅଞ୍ଜଳୀ ସ୍ୱାମୀ ସହ ସିନେମା ଦେଖି ଯାଇଥିଲା--ଦେବଭାଇ ପରି କିଏ ଜଣେ ତା’ର ଆଗ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ—ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ପରଠାରୁ ଅଞ୍ଜଳୀ ଆଉ ସିନେମା ଦେଖି ପାରି ନ ଥିଲା । ଛବିଗୁଡ଼ାକୁ ଯାହା ସେ ଇଳ ଇଳ ହୋଇ ଅନାଇଁଥିଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସର୍କସ ଆଡ଼େ ଅନାଇଁଛି । କେତେ ଚମତ୍କାର ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ।

ଏଇ ଚାରିହେଁ ଯାକ ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଁଛନ୍ତି । ଖେଳକୁ ସେମାନେ କ’ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ?

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭାବୁଛି, କାହାକୁ ସେ ଧରିଛି ? କାହାର ପୁଅ ? ଶେଫାଳୀର ନାଁ । ତା’ର ? ସୁନ୍ଦର ପିଲାଟିଏ । ଠିକ୍‌ଏ ହେଲେ ଅଚହ୍ନା ପାଉନି । ପର ବୋଲି ଭାବୁନି । ତା’ର ବାପା କୋଡ଼ରେ ନାଚକୁଦ ସର୍କସ ଆଡ଼କୁ ‘ଅଜ ଲୋକ ଗହଳିକୁ ଯେମିତ ଅନାଉଁଥିଲା, ତା’ର କୋଡ଼ରେ ଠିକ୍ ସେଇମିତ ସେ ହେଉଛି । ନରମ ଲହୁଣୀ ଗାଲକୁ ତା’ର ଦାଢ଼ୀଭର୍ତ୍ତି ଗାଲରେ ଘଷି ଦେଉଛି । ସର୍କସ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଦେଇ ବାବା ବାବା କହି ତା’ ଦେହକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଉଛି—

ସେ ଭାବୁଛି ଶେଫାଳୀର ପ୍ରୁଅ ହେଲେ, ତା'ର କ'ଣ ଆଉ ସୁଅ ହେଲାନ ? କେମିତ ହେଲା ? ତା'ର ମନ ଆଉ ଦେହର ସବୁ ଉତ୍ତାପ, ସବୁ ଆଲୋକ ଶେଫାଳୀ ଥରେ ନେଇଥିଲା । ସେଇ ଉତ୍ତାପ ଓ ଆଲୋକକୁ ନେଇ ମନର ଭୂଇଁରେ ତା'ର ଗଜା ବାହାରିଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବ । ସେ ସିନା ତାକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ପାଇ ପାରିଲାନି, ନ ହେଲେ ତା' ପ୍ରତି ମମତା କ'ଣ ତୁଟି ଯାଇଛି ତା'ର ? ମନ ଭିତରୁ ନିର୍ମୂଳ ହୋଇ ଯାଇଛି କ'ଣ ଶେଫାଳୀର ସ୍ମୃତି ? ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ଅଞ୍ଜଳୀର ଗୁଣିରେ, ଠାଣିରେ, ବାଣୀରେ, ସବୁଥିରେ ସେ ତାକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରେ—ଉପଭୋଗ କରିପାରେ । ତେଣୁ ସେ କେମିତ ହେବ ପର—ସାତ ପର । ତା' ପୁଅ କେମିତ ନ ହେବ, ତା'ର ? ଏମିତ ଭାବ ଗୁଲିଛି ସୁରେନ୍ଦ୍ର······

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଖେଳ ଦେଖି ପାରୁନ । ସିଂହ ଆଉ ବାଘମାନଙ୍କର ଅଦ୍ଭୁତ ଖେଳ ସେ ଦେଖି ପାରୁନ । ଖାଲି ଗୁହୁଁଛି କିନ୍ତୁ ଭାବୁଛି ଶେଫାଳୀର କଥା—

ଶେଫାଳୀ ! ଘରକୁ ଆସି ଯାହାକୁ ମିନିଟିଏ ନ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣ ତା'ର କାନ୍ଦି ଉଠେ, ସେଇ ଶେଫାଳୀ ପଛରେ ଆଜି ତା'ର ବସିଛି—ଘରକୁ ଆସି ତାକୁ ଯାଇ ଦେଖା କରିବାରେ ଟିକିଏ ଡେରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ, ଧାନ ଉଷୁଆଁ ହାଣ୍ଡି ପରି ମୁହଁଟାକୁ ସେ ଯେମିତ କରି ବସୁଥିଲା, ଆଜି ଦୁଇ ବର୍ଷର ଦେଖା ପରେ ସେ ସିମିତ ଆଉ କରୁନ ।

ପୁଣି ମନେ ପଡିଲା ତା'ର—କଲେଜରୁ ଫେରିବାର ତା'ର ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ମାସ ହୋଇଥାଏ । ସେଇ ଦୁଇ ମାସର ଅନୁପସ୍ଥିତିକୁ, ସେ ଏମିତ ଦୀର୍ଘ ମନେ କରିଥିଲା ଯେ, ଯେଉଁଦିନ ସେ ଘରକୁ ଆସିଲା, ଅତି ନିରୋଳାରେ, ତା'ର ଛାତି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ସେ

କାନ୍ଦଥିଲା । କହୁଥିଲା—ସୁର ଭାଇ, ସବୁ ମାସ ତ ଆସ—ଏଥର ଦୁଇଟି ମାସ ଗଡାଇ ଦେଇ କାହିଁକି ତମେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିଲ ? ସେଇ ଶେଫାଳୀ ଆଜ ଦେଖା—ସେଇ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତ ସେ ନାହିଁ । କାହିଁ ସେ ଭାବ ? କାହିଁ ସେ ସ୍ମୃତି ?

ନାଁ, ସେ ସର୍ବସ୍ୱ ଦେଖିବ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେଖାଇବ । ଦୁହେଁ ସର୍ବସ୍ୱ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆସି ଶେଫାଳୀର କଥା କାହିଁକି ସେ ଭାବୁଛି ? ଶେଫାଳୀ କିଏ ତା'ର ? ଯିଏ ଅତୀତ, ସିଏ ମୃତ । ମୃତ ହୋଇ କାହିଁକି ପୁଣି ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ଧରି ଠିଆ ହେଉଛି ସେଇ ସ୍ମୃତି ? ସେଇ ଲାବଣ୍ୟ ? ନାଁ, ପର ସ୍ତ୍ରୀ କଥା ମୁଣ୍ଡରେ ଆଉ ଧରିବ ନାହିଁ । ପରର ସ୍ତ୍ରୀ କଥା ଭାବି ଭାବି ମୁଣ୍ଡର ଓଜନ ଭାର ସେ ବଢାଇବ ନାହିଁ ।

ଶେଫାଳୀ କେମିତି ସୁଖୀ ହେଉଛି ? ବେଶ୍ ତ ଫୁଲି ଉଠିଛି—ବାହାମୂଳ ଆଉ ଠିକିଏ ମୋଟି ହୋଇ ଯାଇଛି—ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି—ସେ କ'ଣ ତା' କଥା ମନରେ ଭାବୁନି ? ଧରୁନି ? ନାଁ, ଛାଡ଼—ପରର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ନେଇ କାହିଁକି ସେ ଭାବନାର ବିଭିନ୍ନ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ?

ଅଞ୍ଜଳୀ ଭାବୁଛି ଦେବେନ୍ଦ୍ରର କଥା । ସେ ତା' ପୁଅକୁ ଧରି ଆଗରେ ବସିଛି । ସେଇ ପୁଅଟିକୁ ଧରି ଦେବ ଭାଇ କ'ଣ ପୁଲକିତ ହେଉ ନାହାନ୍ତି ? ରୋମାଂଚିତ ହେଉ ନାହାନ୍ତି ? କାହିଁକି ହେବେ ? ସେଇ ପିଲାଟିକୁ ଧରି ପୁଲକିତ ଆଉ ରୋମାଂଚିତ ହେବାର କ'ଣ ବା ଅଛି ? ଦୁନିଆଁରେ କେଉଁ ପିଲାଟିକୁ କିଏ ବା ନ ଧରୁଛି ?

ନାଁ, ସେ ଅଉ ତାଙ୍କ କଥା ଭାବିବନି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ଦେହକୁ ଦେହ ଲଗି ବସି ଆଉ କାହାରି କଥା ସେ ମନରେ ଆଣିବନି । ଦେବଭାଇ କ'ଣ ପର ? ହଁ, ସେ ପର । ସାତ ପର ।

ତେଣୁ ସେ ସର୍କସ ଦେଖି ପାରୁନ । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ଏ ସବୁ ଭୁଲିଯାଇ, ସର୍କସରେ ମନ ଦେଇ ବସିବ, ଦେଖିବ—କିନ୍ତୁ ଦେଖି ପାରୁନ ।

ଏତେ ଦିନ ପରେ ଦେବଭାଇ ଦେଖା—ସେ ତାଙ୍କୁ କ'ଣ କହିବ ? ସର୍କସ ଭାଙ୍ଗି ସାରିଲା ପରେ ଆଗ କ'ଣ କହି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବ ? ଗାଁ କଥା ପଚାରିବେ ? ତାଙ୍କ ବାପା ବୋଉଙ୍କ କଥା ପଚାରିବ ? ଭଲ ମନ୍ଦ ପଚାରିବେ ? ସେ କ'ଣ ପଚାରିବେ ? କେମିତି ଚଳୁଛୁ ବୋଲି ପଚାରିବେ ? ଯଦି ପଚାରି ବସିବେ, ସେଇଦିନ ସ୍ଵପ୍ନରେ ମତେ କିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାଶ କରାଇ ନେଇଯାଇଥିଲା ? ତୁଇ ତ ଅଞ୍ଜଳୀ ? ସେ ଯଦି ମୁହଁ ଖୋଲି ତା'ର ବୋଉ ପାଖରେ କହୁଥାନ୍ତା—ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ବାହା ନ ହେଲେ, ମୋ ବାହାଘର ଆଉ ହେବନି ବୋଉ—ତା' ହେଲେ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସହ ତା'ର ବାହାଘର ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତା' ବୋଉକୁ କାହିଁକି ସେ କହି ପାରିଲାନି ?

ବୋଉ ଯେଉଁଦିନ ତା'ର ବାହାଘର କଥା ଦେବଭାଇ ଆଗରେ ପକାଇଲେ, ତାଙ୍କ ଆଖି ବଡ ବଡ ହୋଇ ଉଠିଲା । ମୁହଁ ରଙ୍ଗା ପଡିଗଲା । କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ଯେପରି ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ।

ଦେବଭାଇ ଆଜି ଯଦି ସେଇ କଥା କହିବେ, ତା' ହେଲେ କ'ଣ ସେ କହିବ ? ମୁହଁ ଦେଖାଇ କେମିତି କଥା କହିବ ? ସେ କହିବେ—ତୁ ଠକିଛୁ—ପ୍ରତାରଣା କରିଛୁ !

ଅଞ୍ଜଳୀ ଏଇମିତି ଭାବୁଛି.............

ସର୍କସ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଶେଫାଳୀର ସବୁ ସ୍ମୃତି ତା ମନ ଭିତରେ ଜାଗି ଉଠୁଛି । ଦେହ ଥରି ଉଠୁଛି—ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଧୁଛି—ଛାତି ଶୁଖି ଯାଉଛି । ସର୍କସ ଦେଖି ପାରୁନ । ତାକୁ ଖୁବ୍ କ୍ଳାନ୍ତ ବୋଧ ହେଉଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଯାହା ଅଡଙ୍କୁ ଅନାଉଛି । କାହିଁକି ତା'ର ଇମିତି ହେଉଛି ? ଆସିଲା ବେଳେ ବେଶ୍ ଭଲ ଥିଲା ତ ସିଏ !

—ଛୟଷଠି—

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଜାଣି ପାରୁନ ଶେଫାଳିର କଥା—ଅଉ କେହି ମଧ୍ୟ ଜାଣି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, କଳି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ତାହାର ମନର କଥା·········

ସର୍କସ ସରିଗଲା·········

ଶେଫାଳୀ ଓ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଉଠିଲେ ।

ଅଞ୍ଜଳୀ ଓ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବି ଉଠିଲେ ।

ଦୁଇ ଦମ୍ପତ୍ତି ଲୋକ ଗହଳି ଭିତରେ ଠେଲି ପେଲି କରି ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଆଗେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଚାରିହେଁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସହରର ଏକ ରାସ୍ତାରେ ଠିଆ ହେଲେ । କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ।

ଅଞ୍ଜଳୀ କଥା ହେଲା ଦେବେନ୍ଦ୍ର ସହ······

ଶେଫାଳୀ କଥା ହେଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସହ······

କି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ କିଏ ଜାଣି, ସେଇ ଜାଣନ୍ତି । ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପରେ ନିଜ ନିଜ ବସାକୁ ବାହାରିଲେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଜାଣିଲା ଅଞ୍ଜଳୀର ଗାଁରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଘର । ଆଉ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଜାଣିଲା ଶେଫାଳୀର ଗାଁରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ଘର । ଦୁହେଁ ନିଜ ନିଜର ବସା କଥା ଜାଣିଲେ । ଚଲା ବେଳେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନମସ୍କାର ଦିଆ ନିଆ ହେଲେ ।

ଶୀତଦିନ । ରବିବାର ହୋଇଥାଏ । ନିଜ କ୍ୱାର୍ଟର ଭିତରର ଖଟରେ ବସିଛନ୍ତି ଦେବେନ୍ଦ୍ର । ଶେଫାଳୀ ଚାହା ଦେଲା । ସେ ବି ସେଇ ଖଟରେ ଟିକିଏ ବସିଲା ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆରମ୍ଭ କଲା—

'ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବେଶ୍ ଭଦ୍ରଲୋକ, ନୁହେଁ ଶେଫାଳୀ ? ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବହାର । ମିନାକ୍ଷୀଙ୍କରେ ସବୁକୁ ଅପଣାର କରନ୍ତି । ଅଞ୍ଜଳୀ ର ଠିକ୍ ସେଇମିତି—ଆମର ଗାଆଁରେ ତା' ଘର । ଭାରି ଭଲ ପିଲଟିଏ । ମାଇନର ପଢ଼ି ଆମ ଗାଁର ବାଳିକା ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲା । ସ୍କୁଲଟିକୁ ଆଦର୍ଶ କରି ଗଢ଼ିବାରେ ସେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ବେଶ୍ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ । ଶେଫାଳୀ ଖବରରେ ବର୍ଷେ ଶୁଣୁଛି । ତଳେ ଖପରରେ ଗାଇବାରେ କ'ଣ ଲାଗୁଛି ।

କହିଲା—ସୁର ଭାଇଙ୍କ ପରି ମଣିଷ, ମୁଁ କ୍ୱଚିତ ଦେଖିଛି । ସତରେ, ଆମ ଗାଁରେ ତାଙ୍କର ଏତେ ପ୍ରଶଂସା, ଶୁଣିଲେ ତମେ ଖାଲି ହେବ । ତମେ ଜାଣିନ, ଆମ ଗାଁରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଖଣ୍ଡିଏ ନ ଥିଲା, ପାଠାଗାର ନ ଥିଲା, ଅବସର ବିନୋଦନ କେନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା—କଳାକେନ୍ଦ୍ର ତ ନେବେ ଖୋଲିଲା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଚେଷ୍ଟାରେ ଆମ ଗାଁରେ ଏସବୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ।

ବନ୍ୟା ବେଳେ ଗାଁ ସଡ଼କ ସବୁ ଧୋଇଯାଏ । ଗାଁ ଟୋକାଙ୍କୁ ମେଳବାନ୍ଧି ସଡକ ବାନ୍ଧନ୍ତି, ମାଟି ପକାନ୍ତି । ପିଲାଠାରୁ ବୁଢ଼ାଯାଏ ସୁର ଭାଇଙ୍କୁ ମାନନ୍ତି । ସେ ଯେଉଁ କଥା କହନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ସେ କଥା ଶୁଣନ୍ତି । ଗାଁଅରେ ଯାହାର ଅଭାବ ପଡ଼ିଥିବ, ନିଜଘରୁ ତାକୁ ଲୁଚାଇ ଖାଇବାକୁ ଦେବେ । ଗାଁରେ କେତେ ସଭା କରିବେ । ଲୋକଙ୍କୁ କେତେ କଥା ବୁଝାଇବେ ।

ଆମ ଗାଁରେ ଯେଉଁ ନାରୀ ମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇଥିଲା, ମୁଁ ତା'ର ସମ୍ପାଦିକା ଥିଲି ବୋଲି ତମେ ତ ଜାଣ । ସରକାରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲଢି ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗରୁ ସେ ଟଙ୍କା ଆଣିଲେ । କାମ ଜୋର ସୋରରେ ଚାଲିଛି । ଗାଁର କେତେ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି ।

କେବଳ ଆମର ଗାଆଁର ନୁହେଁ, ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁରେ ସେ ବେଶ ଜଣାଶୁଣା । କେଉଁ କଥାରେ ତାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିବାକୁ ହେବନାହିଁ । କେଉଁ କଥାରେ ଖୁଣ୍ଟିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ—

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଖରୁ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—ଲୋଭ ହେଉଛି କି ତମ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭାଇଙ୍କ ଉପରେ ତମର । ତାଙ୍କୁ ତ କେଉଁ କଥାରେ ଖୁଣ୍ଟି ହେବନି ? କହୁ ହେବନି । ତମେ ତା'ହେଲେ ସେଇଆଙ୍କୁ ବାହା ହୋଇ ପଡ଼ିଲନି ? ଏଇନେ କ'ଣ ତମର ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ? ମୁଁ ଟିକିଏ ଆପତ୍ତି କରିବିନି । ଯାଅ, ପୁଅଟିକୁ ମତେ ଦେଇଦିଅ······

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ହସି ହସି ଏତିକ କହିଲା । ଶେଫାଳୀର ଆଖିରେ ଲୁହ······ସେ ଆଉ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲାନି । ଲୁଗା କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛୁ ଘର ଭିତରକୁ ପଳାଇଗଲା ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ତା'ର ପଛେ ପଛେ ଆସିଲା । ଶେଫାଳୀର ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ କହିଲା—ତମେ ବଡ଼ ରାଗୀ ହେଲ ଲୋ ମୁଁ ତ ଜାଣେ ହେଲେ ଜାଣି ନ ଥିଲି ! ତମକୁ ଥଟ୍ଟାରେ କହିଲି ବୋଲି ତମେ କାନ୍ଦୁଛ ?

ଶେଫାଳୀ ଅଧିକ କାନ୍ଦିଲା । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ତା' ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ କହିଲା—'ମୋ ରାଣ, ମୁଁ ମରିବି, ତମେ ଯଦି କାନ୍ଦିବ' ।

ଶେଫାଳୀ ଲୁହ ବନ୍ଦ କଲା ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲା—ଆଉ ଟିକିଏ କାନ୍ଦିବନି ?

ଶେଫାଳୀ ହସିଲା । କିଛି କହିଲାନି ।

—ଟିକିଏ କାନ୍ଦ ମ—

ଶେଫାଳୀ ନିରୁତ୍ତର ।

—ତାହେଲେ ଇମିତି ରାଗୀ । ଛି, ଛି, ଏ ଶୁଣ, ତମ ସୁର ଭାଇଙ୍କୁ ଏଥରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣିବା । କେଉଁଦିନ ତାଙ୍କୁ ଡ଼ାକିବା କହୁଛ ? ସେ ଏକା ଆସିବେ ନା ଉଭୟଙ୍କ ଡାକିବା ?

—ଅଞ୍ଜଳୀ କହିଲା—ଉଭୟଙ୍କୁ ଡାକୁନ ?

—ଉଭୟେ ଆସି ପାରିବେ ତ ?

—କାହିଁକି ?

—ଘର ସିଆଡ଼େ କିଏ ଜଗିବ ?

—ହଉ, କେବଳ ସୁର ଭାଇଙ୍କୁ ଆଗ ଡ଼ାକ । ତା' ପରେ ଆଉ ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ଡ଼ାକିବା । ଆସନ୍ତା ରବିବାରକୁ ତାଙ୍କୁ ଡ଼ାକ ।

ଏମିତି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଶେଫାଳୀକୁ ପାଖରେ ଧରିଲା । ଦୁଇ ହାତ ଭିତରେ ଶେଫାଳୀର ମୁହଁକୁ ଧରି କହିଲା—ଆଉଥରେ କାନ୍ଦ ନା—ଶେଫାଳୀ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଢଳି ଢ଼ଳି ଆସୁଛି । ଏଇ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସେ ଏପରି ପ୍ରଥମ କରି ଦେଖୁଛି । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ତା'ର ଗାଲରେ ଲେଖି ଦେଲା ଗୋଟିଏ ସବୁଜ ଚୁମା·········

ମାଘମାସ ରାତି । ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ୁଛି । ଦେହ ମୁଣ୍ଡ କାଲିଆ ମାରି ଦେଉଛି । ଘରର କବାଟ ଖୋଲିଲେ ଘର ଭିତରକୁ ହେମାଳ ପବନ ପଶି ଆସୁଛି । ଦେହ ଥରି ଯାଉଛି···

ଶେଫାଳୀ ରୋଷେଇ ଘରେ ପଶିଛି । ସୁର ଭାଇ ତା'ର ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଛନ୍ତି—ଛଅ ତରକାରୀ ନଅ ଭଜା ଓଷ କରୁଛି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ କହି କେତେ ପରିବା ଯେ ଆଣିଛି । ଭାତକା ଭାତକା ରୋଷେଇ କରିବା ପାଇଁ ମନ ତା'ର ଧାଇଁଛି । ମାଘ ମାସର ଶୀତକୁ ସେ ଖାତିର୍ କରୁନି—ପରବାୟ କରୁନି । ସେଇ ଶୀତ ରାତିର ସାତଅର

ସେ ହାତ ଧୋଉଛନ୍ତି, ପୋଛୁଛନ୍ତି । ମନରେ ତା'ର କାହିଁ ଦୁଃଖ ନାହିଁ, ଗ୍ଲାନି ନାହିଁ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ପରିବା କାଟି ଦେଉଛନ୍ତି । ତେଲ କଡ଼ାରେ ତେଲ ଢାଳୁଛନ୍ତି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆସି ଦୁଆର କବାଟରେ ହାତ ମାରିଲା । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଯାଇ କବାଟ ଖୋଲିଲା । ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ବସିବାକୁ ସେ ସବୁ ଆୟୋଜନ କରିଥିଲା । ଦୁହେଁ ବସିଲେ—କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ।

ଶେଫାଳି ରୋଷଘର ଛାଡ଼ି ପାନ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଅସୁଛନ୍ତି—ପାନ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ପୁଣି ଯାଉଛନ୍ତି ରୋଷ ଘରକୁ । ଗୋଡ଼ରେ ତା'ର ସତେ ଯେମିତ ଚକ୍ରୀ ଲାଗିଛି । ସେ ଥୟ ଧରୁନି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସେଇ ବାହାର ଘରେ ବସିଛନ୍ତି । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବସିଛନ୍ତି ବି ସେଇଠି । ଶେଫାଳୀ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପାନ ଦେଲା । ଭାଗ କରେଇ ବି ଥୋଇଲା—ଦୁଇ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡି ପାନ ଅଲଗା ଅଲଗା ଥୁଆ—ଗୋଟିଏ ପାଖ ସୁରଭାଇଙ୍କର—ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାଖ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ।

ଦୁହେଁ ପାନ ଖାଇଲେ । ନିଜ ରୁଚି ଅନୁଯାୟୀ ପାନ ଖାଇ ଦୁହେଁଯାକ ପରିତୃପ୍ତି ପାଇଲେ—ପାନ ଚୋବାଉଥିବା ବେଳେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଦ ସମୁଦାୟ ପାଟି ଭିତରଟାକୁ ସୁଗନ୍ଧିତ କରିପକାଏ, ଦୁହିଁଙ୍କର ପାଟି ସେଇ ତୃପ୍ତି ଭରା ସୁଗନ୍ଧରେ ସୁଗନ୍ଧିତ ହୋଇଛି । ଗପ ମେଲିଛନ୍ତି । ଗପର ମୂଳ ନାହିଁ କି ଶେଷ ନାହିଁ ।

ରୋଷେଇ ସରିଗଲା ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଶେଫାଳୀ ଓ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବଡ଼ା କୁଡ଼ାରେ ଲାଗିଗଲେ । ଦାଣ୍ଡଘରେ ବସିଛନ୍ତି ସୁରେନ୍ଦ୍ର......

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭାବୁଛନ୍ତି, ସେ ଆଜି କେଉଁଠି ? କାହା ଘରେ ? କାହା ହାତଭଙ୍ଗା ପାନ ସେ ଆଜି ଖାଇଛନ୍ତି ? କାହା ହାତର ପାନ, ଚୂନ ଓ ଗୁଆର ସମିଶ୍ରଣରେ ଓଠ ତା'ର ନାଲିଆ ହୋଇଛି ? ସେ

କିଏ ? ଅଂଜଳୀ ? ନାହିଁ ତ, ଅଂଜଳୀ ବଷାରେ—ସେ ଆଜ କାହା ବଷାରେ ଅତିଥି ହୋଇଛନ୍ତି ? କାହା ପାଇଁ ଏ ଘରେ ଆଜ ଉତ୍ସବର ଆୟୋଜନ କରା ଯାଉଛି ? କ'ଣ ତା'ର ପାଇଁ ?

ଏଇ ଘରେ, କାହା ହାତର ରନ୍ଧଣା ଆଜ ସେ ଖାଇବ ? କିଏ ଆଜ ତା'ର ଥାଳୀରେ ଭାତ ପରଶିବ ? ଶେଫାଳୀ ! ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।

ଶେଫାଳୀ କିଏ ? ବିବାହିତା । ପୁଣି ବନ୍ଧୁ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ । ବାବୁଲର ମା'—ତାହାର ପରି କାହିଁକି ତା'ର ଏତେ ମାୟା ଜାଗୁଛି ? ମମତା ବଢ଼ୁଛି ?

ଶେଫାଳୀ ଯଦି ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତା' ହେଲେ ପ୍ରତିଦିନ ସେ ବୋଧେ ଇମିତ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥାନ୍ତା । ତାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ସବୁ ରକମ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତା । ଲୋକେ ଣୀ ପାରି ପରି ଲୋଟି ପଡ଼ୁଥାନ୍ତା । ସେ ତ ତା'ର କେହି ନୁହେଁ ! କାହିଁକି ତା' ପାଇଁ ଏଇ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟ ଯାକ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି—ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଛନ୍ତି ?

ଶେଫାଳୀ କ'ଣ ଏତକ କରି ତା' ମନକୁ ନେଇ ପାରିବ ? ପୁଣି କାହିଁକି ସେ ଦେଖା ଦେଲା ? ପାଶୋରି ମନର ନଈରେ ତାଅର ସ୍ମୃତିକୁ ଯେତେ ସେ ଭସେଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ପାରୁନି । ବରଂ ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ଖୁଲି, ସତେଜ ହୋଇ ସେ ଭାସି ଉଠିଛି ।

ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଦେଖା ହୋଇ ମନର ଅବସ୍ଥାକୁ ସେ ଆହୁରି ଖରାପ କରିଛି—ତାକୁ ନ ଦେଖି ତ ଏ ସ୍ମୃତି ତ ଆସି ମନକୁ ଡହଳେଇ ଦେଉଥିଲା । ସେ ପୁଣି କାହିଁକି ଦେଖା ଦେଲା ? ଆପଣାର କଲା ? ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲା ? ସ୍ୱାମୀ ଆଗରେ ପରଶିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ସେ କାହିଁକି ନେଲା ?

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଏଇମିତ ଭାବୁଛନ୍ତି......

ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ଯାକ ଥାଳି, ଡାଟିଆ ଆଉ ପ୍ଲେଟ୍ ସଜାଇ ସାରିଲେଣି । ପାଣି ଗ୍ଲାସ୍ ଥୁଆ ହେଲାଣି; ଆସନ ପଡ଼ି ସାରିଲାଣି ।

ଶେଫାଳୀ ଡାକିଲା—ସୁର ଭାଇ, ମୁହଁ ଧୋଇ ଆସ ।

ଧୀର ପିଲଟି ପରି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଉଠିଲା । ମୁହଁ ଧୋଇଲା । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ସେ ଉଭୟେ ଖାଇବାକୁ ବସିଲେ ।

ଖାଇବା ଚାଲିଛି । ଶେଫାଳୀ ପରଶୁଛି । ଥାଳିରେ ବେଶୀ ବେଶୀ ଭାତ ଦେଉଛି । ମାଛ ମୁଣ୍ଡା ବେଶୀ କରି ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ପଡୁଛି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହୁଛି—ଥାଉ, ଥାଉ ।

—ଏତିକ ଖାଇ ଦିଅ

—ଆଉ ମୋ ପେଟରେ ଯାଗା ନାହିଁ—

—ମାଛ ଖଣ୍ଡେ ଖାଇ ଦେଲେ ପେଟ ଫାଟି ଯିବନି ସ—

ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହୁଛି—'ହଁ, ହଁ, ସେଇ ଖଣ୍ଡିକ ଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।' ପୁଣି ସେମାନେ ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଶେଫାଳୀ ସେଠି ଆଉ ଠିଆ ହେଲାନି । କବାଟ ସେପଟେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଯାଇ ସୁର ଭାଇ ଓ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଖାଇବା ସେ ଦେଖୁଛି । ଭାବିଲା କଅଣ ସେମାନେ ଖାଉଛନ୍ତି ? ଏ ଦୁଇଜଣ କିଏ ? ତା'ର ହାତର ରାନ୍ଧଣା ଖାଇ କିଏ ବେଶି ପରିତୃପ୍ତି ପାଇବ ? ଦୁହେଁ, ନା ଯେଉଁ ଜଣକ ଅତିଥି ହୋଇ ଆଜି ଆସିଛନ୍ତି ?

ସୁର ଭାଇ ଯେତେବେଳେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଭଜା ଆଉ ତରକାରୀ ଖାଉଥିବେ, ସେତେବେଳେ ତା'ର ହାତ ରନ୍ଧାର ପରଶ ଆଉ ସ୍ୱାଦୁ ସେ କ'ଣ ପାଆନ୍ତି ?

ଖାଇବା ସରିଗଲା । ଦୁହେଁ ଉଠିଲେ ।

ଶେଫାଳୀ ଭିତରୁ ହୋଇ ଆଗକୁ ଆସି ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଦୁଇଟି ଗ୍ଲାସ ପାଣି ଦେଲା । ଦୁହେଁ ମୁହଁ ଧୋଇଲେ । ମୁହଁ ପୋଛିଲେ । ବସିଲେ । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଶେଫାଳୀ ପାନ ଦେଲା । ସେମାନେ ନେଲେ—ପୁଣି ପାଟି ରଙ୍ଗେଇଲେ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ବିଦାୟ ନେଇ ନିଜ ବସାକୁ ବାହାରିଲା ।

ରାତି ସେଦିନ ଅନେକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ଘରର କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଶୋଇଲେ । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଶୋଇଗଲା । ଶେଫାଳୀକୁ ଆଉ ନିଦ ହେଲାନି । ଘରର ସେଇ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କିଏ ଯେମିତି ତାକୁ ଆଖି କାଢ଼ି, ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି ଡରଉଥିଲା । ରାତିରେ ଭୟ ପାଇ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଗଳାରେ ହାତ ପକାଇ ସେ ଶୋଇ-ବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଡରରେ ଥରି ଥରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ସେଦିନ ।

—ତମେ ତ ଖାଇ ଦେଇ ଆସିଲ ସେଦିନ—ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ତମେ କ'ଣ ଥରେ ହେଲେ ଖୁଆଇବନି ?

—ସେ ଯେମିତି ମତେ ଡାକି ନେଇଥିଲେ, ମୁ କ'ଣ ତାଙ୍କୁ ସେମିତି ଡାକି ଆଣିବି ?

—ଆଉ କ'ଣ ବାଜା ବଜାଇ ଆଣିବ ?

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା,—ଶୁଣ ଅଞ୍ଜଳି, ଗୋଟିଏ ଦିନ ଠିକ କର । ସେଇଦିନ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟଙ୍କୁ ଡାକିବା । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଆଉ ଶେଫାଳୀ ଆମ ଘରକୁ ଅତିଥି ହୋଇ ଆସିଲେ, ଆମ ଘରର ପ୍ରତି ଧୂଳିକଣା ହସି ଉଠିବ । ଆମେ ଦୁହେଁ ଉଲ୍ଲାସରେ ମାତି ଉଠିବା । ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇ ପିଆଇ ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନାରେ ପୋତି ପକାଇ ଛାଡ଼ିଦେବା । ଆମ ଘରୁ, ସେମାନେ ବିଦାୟ ନେଇ ଯିବାଲା ପରେ, କି-ଦର ଧାରଣା ହେବ କହିଲ ସେମାନଙ୍କର ? ଆମକୁ କେତେ

ପ୍ରଶଂସା କରିବେ— ଆମ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନକୁ କେତେ ତାରିଫ୍ କରିବେ ସେମାନେ !

ଅଞ୍ଜଳୀ ଶୁଣୁଛି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଠାରୁ ଏଇମିତି କଥା କେବେ ହେଲେ ସେ ଶୁଣି ନ ଥିଲା । ଭାବିଲା, ସ୍ୱାମୀ ତାକୁ ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି କି ? ଅତୀତରେ ଦେବଭାଇ ସହ ତା'ର ଯେଉଁ ଘନିଷ୍ଠତା ଥିଲା, ସେ କଥା ଜାଣି ଆଜି ଏମିତି ଏତେଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ବକି ଯାଉଛନ୍ତି କି ? ନାହିଁ ତ—ତାଙ୍କ କଥରେ କେବେହେଲେ ଛଳନା ନଥାଏ—କ୍ରୋଧ ନଥାଏ—ବ୍ୟଙ୍ଗ ନ ଥାଏ—ବିଦ୍ରୂପ ନ ଥାଏ !

ଭାବିଲା, ହଁ ତାଙ୍କର ଗାଁର ଦେବଭାଇ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘର । ଲେଖାରେ କ'ଣ ଉତ୍ତରୀ ଚୁସାବ ହେବେ ! ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଅଣିବା ପାଇଁ ଗୋଡ କ'ଣ ତାଙ୍କର ଭୂଇଁରେ ଲଗୁନି ! ଲେଖା ଯେ ଖାରେ ଭଉଣୀ ପାଇଁ ଗୋଡ଼ ବା'ର ଇମିତ ହୁଏ ? ଦେବଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସହ ଅତିକୁ ଆଙ୍କର ସଂପର୍କ ଥିଲା କି କିଛି ? ତା'ର ଯେମିତି ଦେବ ଭାଇଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା······

ଛିଃ, ଛିଃ, କ'ଣ ସେ ଭାବୁଛି । ନାନା ଅଳିଆ ଅସନା କଥାଗୁଡ଼ା ଆସି ତା' ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଜମିଯାଉଛି । ଯେଉଁ ସ୍ୱାମୀ ଦେବତା, ତାଙ୍କର ବିଷୟରେ କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ସେ ଭାବୁଛି, ମନକୁ କଳଂକିତ କରୁଛି ! କହିଲ—ହେଉ, ଭଉଯୁଙ୍କୁ ଡ଼ାକ ।

ଆସନ୍ତା ରବିବାରକୁ ଡାକିବା, ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା ।

ଦୁହେଁ ସେ ଦିନ ନୀରବ ରହିଲେ ସେତିକିରେ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରକୁ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ହେଲା ଜ୍ୱର ହୋଇଛି । ଭୟଙ୍କର ଜ୍ୱର । ଟାଇଫଏଡ୍ । ଉତ୍ତାପ ଯିବାବେଳେ ଦେହରେ ପ୍ରକୃ

ଚାହାନ୍ତି—ଠିକ୍ ଏ ହେଉନ କମ୍ପୁନ । ମୁଣ୍ଡରୁ ଝାଳ ବାହାରୁଛି—ମୁଣ୍ଡ ବଥାଉଛି—ଗୋଡ ହଲାଉଛି ।

ଶେଫାଳୀ ଦୁଇ ଦିନ ହେଲା ଭଲ କରି ଗଣ୍ଡେ ଖାଇ ପାରୁନି । ସବୁବେଳେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ବସୁଛି । ଯତ୍ନ ଓ ଶୁଶ୍ରୂଷା କରୁଛି । ଗୋଡ, ହାତରେ ହାତ ମାରୁଛି । ସେକ ଦେଉଛି । ଔଷଧ ପିଆଉଛି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଓ ଅଞ୍ଜଳୀ ପ୍ରତିଦିନ ଆସୁଛନ୍ତି । ତା'ର ବିଛଣା ପାଖରେ ବସୁଛନ୍ତି । ତା'ର ଉତ୍ତାପକୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଘଡ଼ିକୁ ଘଡ଼ି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉଛି । ପରାମର୍ଶ ଆଣୁଛି । ଔଷଧ ନେଉଛି । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ରକୁ ଔଷଧ ପିଆଉଛନ୍ତି ।

ଶେଫାଳୀ କହୁଛି—ସୁର ଭାଇ, ତମେ ନ ଥିଲେ, କିଏ ମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତା ? ଡାକ୍ତର ଘରକୁ ଦୌଡ଼ି କିଏ ଆଣି ମତେ ଔଷଧ ପତ୍ର ଯୋଗାଉଥାନ୍ତା ?

ସୁରେନ୍ଦ୍ର କିଛି କହେନା । ଖାଲି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଦିଏ । କେବେ କେବେ ଅଞ୍ଜଳୀ ଏକାକୀ ଆସେ । ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଖଟ ଉପରେ ବସେ । ତା'ର ରୋଗ—ପାଣ୍ଡୁର ମଥାକୁ ଚିପି ଦିଏ । ହାତର ନାଡ଼ୀକୁ ପରୀକ୍ଷା କରେ । ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଉ ହାତର ନାଡ଼ୀକୁ ଚିପି ବସୁ ବସୁ ଆଖିରୁ ତା'ର ଲୁହ ଝରିପଡ଼େ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ରୋଗ ଶଯ୍ୟାରେ ଶୋଇ ଅଞ୍ଜଳୀର ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖିପାରେ । କଥା କହିବାକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ତା'ର ଶକ୍ତି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହାତ ଉଠାଇ ସେଇ ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଉପକ୍ରମ କରେ । ଅଞ୍ଜଳୀ ବୁଝିପାରେ । ନିଜ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି କହେ—କେମିତି ଲାଗୁଛି ଦେବଭାଇ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ପାଟି ଖୋଲି କିଛି କହି ପାରେନା । ତା'ର ହାତଟାକୁ କେବଳ ଅଞ୍ଜଳୀର କୋଡ଼ ଉପରେ ରଖି ଖାଲି ଦୀର୍ଘ

ନିଃଶ୍ୱାସ ଯାହା ପକାଏ । ଅଞ୍ଜଳି ଦୁଃଖମନରେ ଫେରଯାଏ ପୁଣି ତା'ର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ବସାକୁ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ଉତ୍ତାପ କମୁନି । ବରଂ ବେଶୀ ବେଶୀ ବଢ଼ୁଛି । ଟାଇଫଏଡ୍ ଭୟଂକର ଧରିଛି । ସେ ହସ୍ପିଟାଲକୁ ଗଲଣି । ଶେଫାଳୀ ଦିନରେ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେଇଠି ରହୁଛି । ରାତିରେ ଫେରୁଛି ବସାକୁ । ପୁଅଟି ଅଞ୍ଜଳୀ ପାଖରେ ରହୁଛି ।

ସେଦିନ ଅଞ୍ଜଳୀ, ଶେଫାଳୀ ଆଉ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତିନିହେଁ ଆସିଛନ୍ତି ଡ଼ାକ୍ତର ଖାନାକୁ । ଡାକ୍ତର ଆଉ ନର୍ସ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ହଠାତ୍ ନିଃଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଚୋଉ ହାତ ପଥର ହୋଇଗଲା । କାଠ ପାଷାଣ ପରି ଡ଼ାକ୍ତରଖାନାର ଖଟିଆରେ ସେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ମୁହଁ ଶ୍ରୀହୀନ ହୋଇ ଆସିଲା ।

ଡ଼ାକ୍ତର ଓ ନର୍ସ ଫେର ଆସିଲେ ସେଇ ଖଟିଆ ପାଖକୁ । ଶେଫାଳୀ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇ କାନ୍ଦିଲା । ଅଞ୍ଜଳୀବ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭଳୁଆଙ୍କ ପରି ଚାହିଁ ରହିଛି ସେଇ ଆଡ଼କୁ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ରର ମୃତ୍ୟୁ ହେବାର ପାଞ୍ଚଦିନ ହୋଇଗଲାଣି । ଶେଫାଳୀ ଗାଁକୁ ଚିଠି ଲେଖିଛି । କିଛି ଖାଉନି । ଖାଲି ବସାରେ ପଡ଼ି ରହୁଛି ।

ସେଦିନ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଗଲା ତା' ଘରକୁ । ସଂଧ୍ୟା ଆସି ଯାଇଥିଲା । ଦେଖିଲା ଶେଫାଳୀ ବସିଛି । ବିଜୁଳି ବତୀ ସେଇମିତି ଜଳୁଛି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା – ଶେଫି ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଲେଖା ଅଛି, ତାହାହିଁ ତୋତେ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଜି ତୋର ପରମ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ । କିମିତି ତୋତେ ଆଜି ମୁଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବି. ବୁଝି ପାରୁନି । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ଏଇ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ, ମୁଁ କିପରି ଆଉ ତୋତେ

ଆଲୋକ ନେଇ ସୁନ୍ଦରର ଆଗମନୀ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଖାଇବ, ଖୋଜି ଖୋଜି ମୁଁ ସନ୍ଧା ପାଉନି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ତୋର ପାଖେ ପାଖେ ରକ୍ତର ଏ ପ୍ରଲୟ ଛ ଦେଖେ ମୁଁ ଦେଉଛି ।

ଶେଫାଳୀ ଉଠି ବସିଲା । ଦେହରେ ସେଇ ଲାବଣ୍ୟ ତା'ର ନାହିଁ । ଶୁଖି ଶୁଖି ସତେ ଅବା ସେ କଣ୍ଟାକୁଡ଼ ହୋଇଛି । ଆଖି ପୋଖେ ଲୋତା ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇଛି । ହାତଗଡ଼ା ହୋଇଛି— ବେଢ ଫୁଙ୍ଗୁଲା ପଡ଼ୁଛି ।

'ସୁର ଭାଇ, ସୁର ଭାଇ,' ଏତିକ କହି ସେ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ସୁରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇ ସେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ତା' ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଥିଲା; ନିଜେ ବି କାନ୍ଦିଲ ।

ଦୁହେଁ ଏଇମିତି କିଛି କାଳ ନୀରବରେ କାନ୍ଦାକଟା କଲେ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ତା'ର ମୁଖରୁ ଅଳିଆ କାଳକୁ ସାଉଁଳାଇବାରେ ଲାଗିଲା । ପୁଣି ପିଠି ଉପରେ ନରମ କରି ହାତ ଆଉଁଶିଲା ।

ଶେଫାଳି ସେଇମିତି ତା'ର ଛାତି ଭିତରେ ପଶିଛି·····

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଛାତି ଉପରୁ ତାକୁ ଉଠାଇ ତା'ର ମୁହଁ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ଲଗାଇ ଅଣ୍ଟୁଛି, ଶେଫାଳୀ କାନ୍ଦି ଉଠି କହିଲା—ସୁର ଭାଇ, ଏ କ'ଣ କରୁଛ ? ସ୍ୱାମୀ ମୋର ମରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଆଉ କେହି ପୂରଣ କରି ପାରିବେନି । ମତେ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ମତେ କ୍ଷମା ଦିଅ । ମତେ ଭୁଲିଯାଅ—ମୁଁ କଳଙ୍କିନୀ—ଭ୍ରଷ୍ଟା - ପାପିନୀ—

ପୁଣି ଥରେ ଜୋର୍‌ରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଶେଫାଳୀ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଶେଫାଳୀ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଘର ନୀରବ । କେହି ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ବାହାରେ ରାତିର ଅନ୍ଧାର ଗାଢ଼ ହୋଇ ଉଠୁଛି ।

—ଅଠସ୍ତଗ୍ଧ—

ଭୟରେ ଗୋଟେ ପଣେ ଥରେ ଉଠିଲା ସୁରେନ୍ଦ୍ର……

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଚାଲିଛି ନିଜ ଘରକୁ । ସହରର ରାଜପଥରେ ସେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ରାତି ପ୍ରାୟ ନ'ଟା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ସେଦିନ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭାବୁଛି, ଶେଫାଳୀକୁ କି ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଦେଖିଲା ଆଜି ? ସେ କିପରି ଏତେ ତଳକୁ ଖସି ଯାଇ ପାରିଲା ! ଶେଫାଳୀର ସ୍ୱାମୀ ନାହିଁ—ସେ ବିଧବା—ବୈଧବ୍ୟ-ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସେ ଛଟପିଟି ହେଉଛି—ସ୍ୱାମୀର ସ୍ମୃତିକୁ ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ନାହିଁ । ସେତିକି ବେଳେ ସେ କିପରି ଏତେ ନିଷ୍ଠୁର, ଅନ୍ଧ କାମାନ୍ଧ ହୋଇ ଉଠିଲା ? ନାଁ, ସେ ନିଷ୍ଠୁର ନୁହେଁ — କାମାନ୍ଧ ନୁହେଁ—ତେବେ…

ଅନୁତାପରେ ଜଳି ପୋଡ଼ି ହୋଇ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ରାଜରାସ୍ତାରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି—ରାସ୍ତା ଧାରର ଯାନବାହାନ ବି ଆଗେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି…

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭାବି ଭାବି ଚାଲିଛି—ଶେଫାଳୀକୁ ସେ ଭଲ ପାଇଥିଲା । ପ୍ରାଣ ଢାଳି ତାକୁ ମମତା ସୋହାଗ ଦେଖାଇଥିଲା । ପାଖରେ ଦେଖିବାର, ଆଉ ରଖିବାର କେତେ ସେ କଳ୍ପନା କରିଥିଲା ! ଆଜି କିନ୍ତୁ, ଯେତେବେଳେ ଶେଫାଳୀ ତା'ର ଛାତି ଉପରେ ଆଉଜି ପଡ଼ିଥିଲା, ତା' ମନ ତଳେ ଏ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଜାଗିଲା କାହିଁକି ? ଏଇ ପଶୁ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଜାଗି ମନ ଭିତରଟାକୁ ତା'ର କ୍ଲେଦ ଆଉ ପଙ୍କିଳ କରିଦେଲା କାହିଁକି ? ତା'ର ଦେହର ପଶୁ-ଆକ୍ରମଣରେ ଶେଫାଳୀ କ'ଣ ନ କହିଲା ସତେ ! ! ବାସ୍ତବିକ୍ ସେ ଭାରି ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି—

ସେ ଏଇମିତି ଭାବି ଭାବି ଚାଲିଛି ସହରର ରାସ୍ତାରେ…

—ଅଶୀଅଶୀ—

ରାସ୍ତାରେ ସେ ଚାଲିଛି । ଯାନବାହନ ପ୍ରତି ତା'ର ନଜର ନାହିଁ । ସେ ଚାଲିଛି—ଭାରି ପଛ ଆଡୁ ହଠାତ୍ ମଟର ହର୍ଣ୍ଣ ଶୁଭିଲା । ରାସ୍ତା ଛାଡି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ବ କୁ ଗଲାବେଳକୁ ଆଗ ଆଡୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମଟର ଆସି ତା' ଦେହରେ ଧକା ବାଜିଲା । ସେ ଓଲଟି ପଡ଼ିଲା । ରକ୍ତାକ୍ତ ହୋଇ ଭୂଇଁରେ ସେ ଲୋଟି ପଡ଼ିଲା । ସବୁ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍........

ତା' ପର ଦିନ, ଏ ଖବର ସହର ତମାମ୍ ବ୍ୟାପିଗଲା । ଖୁବ୍ ସକାଳୁ ଶେଫାଳୀ ଆସିଛି ଅଞ୍ଜଳୀର ପାଖକୁ । ସେ ଦେଖିଲା, ଅଞ୍ଜଳୀ ବସି କାନ୍ଦୁଛି । ମୁଣ୍ଡ ପିଟୁଛି । ଶେଫାଳୀକୁ ଦେଖି ଭୂଇଁରୁ ସେ ଉଠି ପଡ଼ିଲା, ଶେଫାଳୀ ତାକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇଲା । ଦୁହେଁ କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି—ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇ, ଭୁହାଇ ଭୁହାଇ ସେମାନେ କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି.....ପରସ୍ପରର ସମାନ୍ତରାଳ ଦୁଃଖ, ଦହନ, ଜ୍ୱାଳା ଆଉ ହାହାକାରକୁ ଦୁହେଁ ଖାଲି ଢାଳୁଥିଲେ ଲୁହ ଆଉ ହାବୁକା ହାବୁକା କୋହ ଭିତରେ ବନ୍ଦିମନ୍ତ୍ର କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି.....

ନବବର୍ଷ, ୧୯୬୯
ନୂଆ ରାଜଧାନୀ
ଭୁବନେଶ୍ବର

———

ଗଣପ୍ରକାଶନୀ ପ୍ରେସରେ, ଶ୍ରୀ ମହେଶ୍ବର ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ବାରା ମୁଦ୍ରିତ
ଚଣ୍ଡୀରୋଡ଼, କଟକ-୧

ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଠକଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରୁ—

ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଠାଗାରକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରୁ............

ଶ୍ରୀ ଦଶରଥ ସାମଲଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି

★ **ବଧୂବରଣ** (ଉଚ୍ଚ-ପ୍ରଶଂସିତ ସରସ, ସବୁଜ ଓ ସୁନ୍ଦର ଉପନ୍ୟାସ)

★ **ଶିଖା** (ବାସ୍ତବଧର୍ମୀ ଓ ସୁସ୍ଥ ମନୋରଞ୍ଜନ ସମ୍ବଳିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପ ସମାହାର)

★ **ସମୁଦ୍ରର ମାୟା** (ପ୍ରକାଶମୁଖୀ ମାନବଧର୍ମୀ ଓ ପ୍ରାଣସ୍ପର୍ଶୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପ-ସମଷ୍ଟି)

ଭାଷା, ଭାବ ଓ ଚରିତ୍ର-ଚିତ୍ରଣ........

ସବୁ ଅନବଦ୍ୟ.....ସବୁ ଉପଭୋଗ୍ୟ ।

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ

★ ସାହିତ୍ୟ ସଂସାର, ବାଙ୍କାବଜାର, କଟକ-୧

★ ଛାତ୍ରସାଥୀ ପୁସ୍ତକାଳୟ, ହାଇକୋର୍ଟ ରୋଡ୍, କଟକ-୨

★ ଶାନ୍ତିନିବାସ ବାଣୀ ମନ୍ଦିର, ପୁରୀଘାଟ ରୋଡ୍, କଟକ-୧

ଏବଂ

ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ଅଭିଜାତ ପୁସ୍ତକ ଭଣ୍ଡାର

ଉପନ୍ୟାସଟି ପଢି ସାରିବା ପରେ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶନୀ, ଶେଖବଜାର, କଟକ—୧ ଠିକଣାରେ ନିଜ ନିଜର ମତାମତ ପଠାଇବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଠକଙ୍କୁ ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ ।

ଚ୍ଛଦପଟ ମୁଦ୍ରଣ : ମନମୋହନ ପ୍ରେସ, କଟକ-୨